

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2022. február 24.
(OR. en)

6533/22

Intézményközi referenciaszám:
2022/0051(COD)

DRS 11
SUSTDEV 44
CODEC 207
IA 20
COMPET 118

JAVASLAT

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2022. február 24.
Címzett:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2022) 71 final
Tárgy:	Javaslat – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról és az (EU) 2019/1937 irányelv módosításáról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2022) 71 final számú dokumentumot.

Melléklet: COM(2022) 71 final

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2022.2.23.
COM(2022) 71 final

2022/0051 (COD)

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE

**a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról és az (EU) 2019/1937 irányelv
módosításáról**

(EGT-vonatkozású szöveg)

{SEC(2022) 95 final} - {SWD(2022) 38 final} - {SWD(2022) 39 final} -
{SWD(2022) 42 final} - {SWD(2022) 43 final}

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT HÁTTERE

A javaslat indokai és céljai

A vállalatok magatartása minden gazdasági ágazatban kulcsfontosságú az Unió klímasemleges és zöld gazdaságra való átállásának¹ sikeréhez az európai zöld megállapodással² összhangban, valamint a fenntartható fejlődési célok, köztük az emberi jogokkal és a környezettel kapcsolatos célkitűzések megvalósításához. Ehhez arra van szükség, hogy a vállalatok a káros emberi jogi és környezeti hatások mérséklésére irányuló átfogó folyamatokat hajtsanak végre értékláncaikban úgy, hogy beépítik a fenntarthatóságot a vállalatirányítási rendszerekbe, és üzleti döntéseik meghozatala során figyelembe veszik az emberi jogokat, az éghajlati és környezeti hatásokat, valamint a vállalat hosszú távú rezilienciáját.

Az uniós vállalatok összetett környezetben működnek, és – különösen a nagyvállalatok – globális értéklánckra támaszkodnak. Tekintettel az Unióban és harmadik országokban működő beszállítóik jelentős számára, valamint az értéklánckok általános összetettségére, az uniós vállalatok, köztük a nagyvállalatok nehézségekbe ütközhetnek az emberi jogok tiszteletben tartásához vagy a környezeti hatásokhoz kapcsolódó kockázatok értékláncaikban történő azonosítása és mérséklése terén. Könnyebb lesz azonosítani az ilyen káros hatásokat az értéklánckokban, ha minél több vállalat végez átvilágítást, és ezáltal több adat áll rendelkezésre az emberi jogokra és a környezetre gyakorolt káros hatásokra vonatkozóan.

Az uniós gazdaság kapcsolódása a globális értéklánckokon keresztül a világ több millió munkavállalójához együtt jár azzal felelősséggel, hogy kezelni kell az e munkavállalók jogaira gyakorolt káros hatásokat. Az uniós polgárok arra irányuló egyértelmű kérése – különösen az Európa jövőjéről szóló konferencia keretében –, hogy az uniós gazdaság járuljon hozzá az ilyen és más káros hatások kezeléséhez, tükröződik az emberi jogokról és a környezeti átvilágításról szóló, már meglévő vagy a közeljövőben várható nemzeti jogszabályokban³, a nemzeti szinten folytatott vitákban, valamint az Európai Parlament és a Tanács cselekvési felhívásában. Mindkét intézmény felkérte a Bizottságot, hogy tegyen javaslatot az ágazatközi vállalati átvilágítási kötelezettségekre vonatkozó uniós szabályokra⁴. Az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és az Európai Bizottság az EU 2022. évi

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1119 rendelete (2021. június 30.) a klímasemlegesség elérését célzó keret létrehozásáról és a 401/2009/EK rendelet, valamint az (EU) 2018/1999 rendelet módosításáról (európai klímarendelet), amely kötelező célértéket tartalmaz arra vonatkozóan, hogy az Unión belüli nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátást 2030-ig legalább 55 %-kal csökkenteni kell az 1990-es szinthez képest.

² A Bizottság közleménye – Az európai zöld megállapodás, COM(2019) 640 final.

³ Mindeztől Franciaország (*Loi relative au devoir de vigilance, 2017*) és Németország (*Sorgfaltspflichtengesetz, 2021*) vezetett be horizontális átvilágítási törvényt, míg más tagállamok (Belgium, Hollandia, Luxemburg és Svédország) a közeljövőben tervezik ezt megtenni, Hollandia pedig célzottabb törvényt vezetett be a gyermekmunkáról (*Wet zorgplicht kinderarbeidm 2019*).

⁴ Az Európai Parlament 2021. március 10-i állásfoglalása a Bizottságnak szóló ajánlásokkal a vállalati átvilágításról és a vállalati elszámoltathatóságról (2020/2129(INL)); A Tanács 2020. december 1-jei következtetései az emberi jogokról és a tisztességes munkáról a globális ellátási láncokban (13512/20).

jogalkotási prioritásairól szóló együttes nyilatkozatában⁵ elkötelezte magát az emberközpontú gazdaság megvalósítása mellett, beleértve a fenntartható vállalatirányításra vonatkozó szabályozási keret javítását is.

A felelős üzleti magatartásra vonatkozó, meglévő önkéntes nemzetközi standardok⁶ alkalmazásával egyre több uniós vállalat alkalmazza az értéklánc-átvilágítást mint az értékláncukban felmerülő kockázatok azonosítására és az értékláncokban bekövetkező hirtelen változásokkal szembeni ellenálló képesség kialakítására szolgáló eszközt, ugyanakkor a vállalatok nehézségekbe is ütközhetnek annak mérlegelése során, hogy a tevékenységeiket illetően alkalmazzanak-e értéklánc-átvilágítást. Ilyen nehézség lehet például a jogi egyértelműség hiánya a vállalati átvilágítási kötelezettségek tekintetében, az értékláncok összetettsége, a piaci nyomás, az információhiány és a költségek. Következésképpen az átvilágítás előnyei nem jelentkeznek az európai vállalatok és a gazdasági ágazatok széles körében.

Többnyire a nagyvállalatok egyre gyakrabban alkalmaznak átvilágítási eljárásokat, mivel azok versenyelőnyt biztosíthatnak számukra.⁷ Ez egyúttal reagálást jelent a vállalatokra nehezedő növekvő piaci nyomásra, hogy fenntartható módon járjanak el, mert így elkerülhetik a nem kívánt reputációs kockázatokat a fogyasztókkal és a befektetőkkel szemben, akik egyre inkább tudatában vannak a fenntarthatósági szempontoknak. Ezek a folyamatok azonban önkéntes normákon alapulnak, és nem eredményeznek jogbiztonságot sem a vállalatok, sem a károsultak számára kár bekövetkezése esetén.

Úgy tűnik, hogy az önkéntes fellépés mindezidáig nem eredményezett jelentős javulást az ágazatokban, és ennek következtében az uniós termelésből és fogyasztásból eredő negatív externáliák figyelhetők meg az Unión belül és kívül egyaránt. Egyes uniós vállalatok – az értékláncaik tekintetében is – káros emberi jogi és környezeti hatásokkal kerültek összefüggésbe⁸. A káros hatások között megemlíthetők többek között olyan emberi jogi

⁵ Az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és az Európai Bizottság együttes nyilatkozata az EU 2022. évi jogalkotási prioritásairól (HL C 514I., 2021.12.21., 1. o.).

⁶ Egyesült Nemzetek Szervezete, Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations ‘Protect, Respect and Remedy’ Framework (Az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségére vonatkozó irányelvek: a jogok védelmére, tiszteletben tartására és a jogorvoslatra vonatkozó ENSZ-keretrendszer végrehajtása), 2011, elérhető a következő internetcímen: https://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf

Az OECD multinacionális vállalkozásokra vonatkozó irányelvei (2011. évi frissített változat), elérhető a következő címen: <https://doi.org/10.1787/9789264115415-en>, a felelős üzleti magatartásra vonatkozó ajánlásokkal, valamint a felelős üzleti magatartáshoz szükséges kellő gondosságról szóló speciális OECD-útmutatás (2018) és ágazati OECD-útmutatás, elérhető a következő internetcímen: <https://mneguidelines.oecd.org/mneguidelines/>

⁷ Lásd az e javaslatot kísérő hatásvizsgálat 15. és 23. oldalát.

⁸ Az Európai Bizottság Jogérvényesülési és Fogyasztópolitikai Főigazgatósága által az átvilágításról készített tanulmány – Smit, L., Bright, C., et al., Study on due diligence requirements through the supply chain: final report (Tanulmány az ellátási láncban alkalmazott átvilágítási követelményekről: végleges jelentés), Kiadóhivatal, 2020., <https://data.europa.eu/doi/10.2838/39830>, 221. o. – megállapítja, hogy a vállalati kockázatertelési folyamatok továbbra is a vállalatot érintő kockázatok lényegességére összpontosítanak a nemzetközi iránymutatások (ENSZ-irányelvek, OECD) ellenére, amelyek egyértelművé teszik, hogy az átvilágítás szempontjából releváns kockázatoknak ki kell terjedniük a vállalat kockázatain túl az érintettek (a jogosultakra) is. A globalizáció és az átvilágítás

problémák, mint a kényszermunka, a gyermekmunka, a nem megfelelő munkahelyi egészségvédelem és biztonság, a munkavállalók kizsákmányolása, valamint olyan környezeti hatások, mint az üvegházhatásúgáz-kibocsátás, a szennyezés vagy a biológiai sokféleség csökkenése és az ökoszisztéma pusztulása.

Az elmúlt években a vállalati átvilágításra vonatkozóan kialakulóban lévő tagállami jogi keretek⁹ tükrözik azt a fokozódó szándékot, hogy támogassák a vállalatokat arra irányuló törekvéseikben, hogy átvilágítást végezzenek az értékláncaikban, és ösztönözzék az emberi jogokat, a gyermekek jogait és a környezetet tiszteletben tartó üzleti magatartást. Ezek ugyanakkor széttagoltsághoz vezetnek, és magukban hordozzák annak a kockázatát, hogy aláássák a jogbiztonságot és az egyenlő versenyfeltételeket az egységes piacon működő vállalkozások számára.

A vállalati átvilágításra vonatkozó uniós jogszabály előmozdítaná az emberi jogok és a környezetvédelem tiszteletben tartását, egyenlő versenyfeltételeket teremtené a vállalatok számára az Unión belül, és elejét venné a tagállamok önálló fellépéséből eredő széttagoltságnak. Kiterjedne továbbá az uniós piacon működő harmadik országbeli vállalatokra is, hasonló árbevételi kritérium alapján.

Mindezeket figyelembe véve ez az irányelv horizontális keretet határoz meg annak érdekében, hogy előmozdítsa az egységes piacon működő vállalkozások hozzájárulását az emberi jogok és a környezet tiszteletben tartásához saját tevékenységeik során és értékláncaik mentén azáltal, hogy azonosítják, megelőzik és mérsékelik az emberi jogokra és a környezetre gyakorolt káros hatásait, valamint számot adnak azokról, és e célból megfelelő irányítási, igazgatási rendszereket és intézkedéseket alkalmaznak.

Ez az irányelv elsősorban:

- (1) javítja a vállalatirányítási gyakorlatokat annak érdekében, hogy az emberi jogokkal és a környezettel kapcsolatos kockázatokra és hatásokra – ideértve azokat is, amelyek az értékláncokból erednek – irányuló kockázatkezelési és -csökkentési folyamatok hatékonyabban beépüljenek a vállalati stratégiákba;
- (2) elejét veszi az egységes piacon érvényesülő átvilágítási követelmények széttagoltságának, és jogbiztonságot teremt a vállalkozások és az érdekelt felek számára az elvárt magatartás és felelősség tekintetében;
- (3) fokozza a vállalatok elszámoltathatóságát a káros hatásokkal kapcsolatban, és koherenciát biztosít a vállalatok számára a felelős üzleti magatartásra vonatkozó meglévő és javasolt uniós kezdeményezések alapján fennálló kötelezettségek tekintetében;

elmaradása következményeként jelentkező negatív vállalati hatások, amelyek a környezeti katasztrófáktól (lásd: <https://www.business-humanrights.org/en/blog/brumadinho-dam-collapse-lessons-in-corporate-due-diligence-and-remedy-for-harm-done/>) és a nagyarányú földszerzéstől (lásd: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578007/EXPO_STU\(2016\)578007_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578007/EXPO_STU(2016)578007_EN.pdf)) a munkaügyi és emberi jogok súlyos megsértéséig (lásd: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2014/538222/EPRS_BRI\(2014\)538222_REV1_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2014/538222/EPRS_BRI(2014)538222_REV1_EN.pdf)) terjednek, jól dokumentáltak.

⁹

Lásd a 3. lábjegyzetet.

- (4) javítja a jogorvoslathoz való hozzáférést azok számára, akiket érintenek a vállalati magatartás káros emberi jogi és környezeti hatásai;
- (5) mivel ez az irányelv az üzleti folyamatokra összpontosító horizontális eszköz, amely az értékláncra is vonatkozik, kiegészíti az egyéb hatályban lévő vagy javasolt intézkedéseket, amelyek közvetlenül foglalkoznak bizonyos konkrét fenntarthatósági kihívásokkal, vagy bizonyos konkrét ágazatokban alkalmazandók, főként az Unión belül.

Összhang a szabályozási terület jelenlegi rendelkezéseivel

Unió szinten a fenntartható vállalatirányítást eddig főként közvetett módon ösztönözték úgy, hogy a [nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelvben](#)¹⁰ a környezeti, szociális és emberi jogi kockázatokkal, hatásokkal, intézkedésekkel (ideértve az átvilágítást is) és szakpolitikákkal kapcsolatos jelentéstételi követelményeket írtak elő mintegy 12 000 vállalat¹¹ számára¹². A nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelvnek volt némi jótékony hatása a felelős üzleti tevékenység javítására, de nem járt azzal az eredménnyel, hogy a vállalatok többsége kellő mértékben figyelembe vegye az értékláncában kifejtett káros hatásait¹³.

[A nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelvet módosító, a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló irányelvre](#)¹⁴ irányuló közelmúltbeli bizottsági javaslat kiterjesztené az irányelv hatálya alá tartozó vállalatok körét valamennyi

¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/95/EU irányelve (2014. október 22.) a 2013/34/EU irányelvnek a nem pénzügyi és a sokszínűséggel kapcsolatos információknak bizonyos nagyvállalkozások és vállalatcsoportok általi közzététele tekintetében történő módosításáról (HL L 330., 2014.11.15., 1. o.). A nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelv tehát a számviteli irányelv – a meghatározott típusú vállalkozások éves pénzügyi kimutatásairól, összevont (konszolidált) éves pénzügyi kimutatásairól és a kapcsolódó beszámolókról, a 2006/43/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 78/660/EGK és a 83/349/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. június 26-i 2013/34/EU irányelv (HL L 182., 2013.6.29., 19. o.) – módosítása.

¹¹ Nagy, több mint 500 munkavállalót foglalkoztató, közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó egységek (amelyek mérlegfőösszege vagy nettó árbevétele meghaladja a számviteli irányelvben a nagyvállalatokra vonatkozóan meghatározott küszöbértéket), köztük nyilvánosan működő részvénytársaságok, bankok és biztosítótársaságok. Lásd a CEPS tanulmányát a nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelvről, amely az Európai Bizottság számára készült 2020 novemberében a nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelv felülvizsgálatának támogatása érdekében, és a következő internetcímen érhető el: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1ef8fe0e-98e1-11eb-b85c-01aa75ed71a1/language-en>

¹² Lásd még a 2007/36/EK irányelvnek a hosszú távú részvényesi szerepvállalás ösztönzése tekintetében történő módosításáról szóló, 2017. május 17-i (EU) 2017/828 irányelv (HL L 132., 2017.5.20., 1. o.) bizonyos rendelkezéseit.

¹³ A fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló irányelvre irányuló bizottsági javaslatot kísérő hatásvizsgálat (SWD(2021) 150 final) és a CEPS által a nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelvről készített tanulmány (2. szakasz) megállapította, hogy a nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelv korlátozott változást eredményezett a vállalati politikákban, ami összecseng a főbb érdekelt felek azon vélekedésével, hogy nem azonosíthatók egyértelmű változások az e jelentéstételi szabályok által vezérelt vállalati magatartásban.

¹⁴ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a 2013/34/EU irányelvnek, a 2004/109/EK irányelvnek, a 2006/43/EK irányelvnek és az 537/2014/EU rendeletnek a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolás tekintetében történő módosításáról, COM(2021) 189 final.

nagyvállalatra és valamennyi nyilvánosan működő részvénytársaságra¹⁵, megkövetelné a bejelentett információk ellenőrzését (biztosítását), és megerősítené a bejelentett információk egységesítését azáltal, hogy felhatalmazza a Bizottságot fenntarthatósági beszámolási standardok elfogadására¹⁶. Ez az irányelv kiegészíti a nem pénzügyi információk közzétételéről szóló jelenlegi irányelvet és annak javasolt módosításait (a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló irányelvre vonatkozó javaslat) azáltal, hogy bizonyos vállalatok számára alapvető vállalati kötelezettséget ír elő arra vonatkozóan, hogy átvilágítást végezzenek annak érdekében, hogy azonosítsák, megelőzzék és enyhítsék a saját tevékenységeik során, a leányvállalataikban és az értékláncban az emberi jogokra és a környezetre gyakorolt káros hatásokból eredő külső károkat, valamint számot adjanak azokról. A fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló irányelvre vonatkozó javaslat különös jelentőségét az adja, hogy elrendeli a vállalkozás számára tervei közzétételét, amelyekkel biztosítja, hogy üzleti modellje és stratégiája összeegyeztethető legyen a fenntartható gazdaságra való áttéréssel és a globális felmelegedés 1,5 °C-ra korlátozásával, a Párizsi Megállapodással összhangban. A két kezdeményezés szorosan összefügg egymással, és szinergiákat eredményez. Először is a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló javasolt irányelv szerinti megfelelő, jelentéstétel céljából végzett információgyűjtéshez olyan folyamatok kialakítására van szükség, amelyek szorosan kapcsolódnak a káros hatásoknak az ezen irányelvben meghatározott átvilágítási kötelezettséggel összhangban történő azonosításához. Másodsorban a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló irányelv kiterjed az átvilágítási kötelezettség utolsó lépésére, nevezetesen a jelentéstételi szakaszra azon vállalatok esetében, amelyekre a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló irányelv is vonatkozik. Harmadrészt pedig ez az irányelv kötelezettségeket ír elő a vállalatok számára arra vonatkozóan, hogy rendelkezzenek egy tervvel, amely biztosítja, hogy üzleti modelljük és stratégiájuk összeegyeztethető legyen a fenntartható gazdaságra való áttéréssel és a globális felmelegedés 1,5 °C-ra korlátozásával a Párizsi Megállapodással összhangban, amiről a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló irányelv értelmében jelentést kell tenni. Ennélfogva ez az irányelv teljesebb körű és hatékonyabb jelentéstételt fog eredményezni a vállalatok részéről. Következésképpen a komplementaritás növelni fogja mindkét intézkedés hatékonyságát, és ösztönözni fogja a vállalati magatartás megváltoztatását e vállalatok esetében.

Ez az irányelv alátámasztja továbbá [a fenntartható finanszírozással kapcsolatos közzétételről szóló rendelet](#)¹⁷, amely a közelmúltban lépett hatályba, és a pénzügyi piaci szereplőkre (például befektetési alapok és portfóliók kezelői, biztosítási alapú befektetési termékeket értékesítő biztosítók, különböző nyugdíjbiztosítási termékeket kínáló vállalkozások), valamint

¹⁵ A fenntarthatósági beszámolási kötelezettség a számviteli irányelvben (amelyet a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló irányelv módosítana) meghatározott valamennyi nagyvállalatra vonatkozna, 2026-tól pedig az uniós szabályozott piacokon jegyzett vállalatokra (beleértve a nem uniós vállalatokat is, de kivéve az összes mikrovállalkozást).

¹⁶ A fenntarthatósági beszámolási standardtervezetek kidolgozása a jogalkotási folyamattal párhuzamosan kezdődött az Európai Pénzügyi Beszámolási Tanácsadó Csoport (EFRAG) által a Bizottság kérésére létrehozott projektmunkacsoportban.

¹⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/2088 rendelete (2019. november 27.) a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről (HL L 317., 2019.12.9., 1. o.).

a pénzügyi tanácsadókra vonatkozik. A fenntartható finanszírozással kapcsolatos közzétételről szóló rendelet értelmében ezek a vállalkozások kötelesek – többek között – nyilatkozatot közzétenni a befektetési döntéseik fenntarthatósági tényezőkre gyakorolt főbb káros hatásai tekintetében alkalmazandó átvilágítási politikáikról, a „tartsd be vagy indokold meg” elv alapján. Ugyanakkor az 500-nál több munkavállalót foglalkoztató vállalatok esetében kötelező egy ilyen nyilatkozat közzététele, és a Bizottság felhatalmazással rendelkezik arra, hogy szabályozástechnikai standardokat fogadjon el a különböző típusú káros hatásokkal kapcsolatos fenntarthatósági mutatókra vonatkozóan¹⁸.

Ehhez hasonlóan ez az irányelv kiegészíti a nemrégiben elfogadott [taxonómiai rendeletet](#)¹⁹ is, amely egy átláthatóságot biztosító eszköz, amely megkönnyíti a befektetésekkel kapcsolatos döntéseket, és segít a zöldrefestés kezelésében egy osztályozási rendszer létrehozásával az olyan gazdasági tevékenységekre irányuló, környezeti szempontból fenntartható befektetések számára, amelyek egy minimális szociális biztosítéknak is megfelelnek²⁰. A jelentéstétel kiterjed a taxonómiai rendelet 18. cikkében meghatározott minimális biztosítékokra is, amelyek azokra az eljárásokra vonatkoznak, amelyeket a vállalatoknak végre kell hajtaniuk annak érdekében, hogy a „fenntarthatónak” minősített gazdasági tevékenység végzése során biztosítsák az összhangot az OECD multinacionális vállalkozásokra vonatkozó irányelveivel és az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségére vonatkozó ENSZ-irányelvekkel, ideértve a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek a munka világára vonatkozó alapvető elvekről és jogokról szóló nyilatkozatában meghatározott nyolc alapvető egyezményben foglalt elveket és jogokat, valamint az Emberi Jogok Nemzetközi Törvényét. A nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelvhez és a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló irányelvre vonatkozó javaslatához hasonlóan, a nyilvános beszámolási követelményeken felül a taxonómiai rendelet nem ró alapvető kötelezettségeket a vállalatokra, és a befektetők felhasználhatják ezeket az információkat a vállalatokba történő tőkebefektetések során. Ez az irányelv azáltal, hogy előírja a társaságok számára, hogy azonosítsák a kedvezőtlen kockázataikat valamennyi tevékenységük és értékláncuk tekintetében, elősegítheti a befektetők részletesebb tájékoztatását. Következésképpen kiegészíti a taxonómiai rendeletet, mivel további segítséget jelenthet a befektetők számára abban, hogy felelős és fenntartható vállalatokba fektessék tőkéjüket. Emellett a taxonómiai rendelet (amely közös nyelvezetet biztosít a beruházási célú fenntartható gazdasági tevékenységek tekintetében) iránymutató eszközként szolgálhat a vállalkozások számára ahhoz, hogy fenntartható finanszírozáshoz jussanak korrekciós intézkedési terveik és ütemterveik megvalósításához.

¹⁸ A három európai felügyeleti hatóság 2021. február 4-én közzétette a Bizottságnak benyújtott zárójelentését (elérhető a következő internetcímen: <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/three-european-supervisory-authorities-publish-final-report-and-draft-rts>), ideértve a fenntartható finanszírozással kapcsolatos közzétételről szóló rendelet szerinti, közzétételekre vonatkozó szabályozástechnikai standardtervezeteket is.

¹⁹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 rendelete (2020. június 18.) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról (HL L 198., 2020.6.22., 13. o.).

²⁰ A taxonómia kialakítására fokozatosan kerül sor. Minimális szociális biztosítékok vonatkoznak a taxonómiához igazítható valamennyi befektetésre.

Ez az irányelv kiegészíti [az emberkereskedelem megelőzéséről és az ellene folytatott küzdelemről, valamint az áldozatok védelméről szóló 2011/36/EU irányelvet](#)²¹, amely átfogó jogi keretet biztosít az Unióban a természetes és jogi személyek általi kizsákmányolás valamennyi formája, különösen a kényszermunka, a szexuális kizsákmányolás, valamint a koldulás, a rabszolgotartás vagy a rabszolgotartáshoz hasonló gyakorlatok, a szolgaság, a bűncselekményekhez kapcsolódó kizsákmányolás és a szervek kivétele ellen folytatott küzdelemhez. Megállapítja továbbá a jogi személyek felelősségét az említett irányelvben foglalt bűncselekmények tekintetében, amelyeket olyan személy követett el a jogi személy javára, aki a jogi személyen belül vezető tisztséget tölt be, vagy ha a bűncselekmény elkövetését valamely személy általi felügyelet vagy ellenőrzés hiánya tette lehetővé. A 2011/36/EU irányelv a felelősségre vont jogi személy szankcionálásáról is rendelkezik.

Emellett ez az irányelv kiegészíti [a munkáltatókkal szembeni szankciókról szóló irányelvet](#)²², amely tiltja az illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok, köztük az emberkereskedelem áldozatainak foglalkoztatását. A munkáltatókkal szembeni szankciókról szóló irányelv a tagállamokban az irányelvet megsértő munkáltatókkal szemben alkalmazandó minimumszabályokat és más intézkedéseket állapít meg.

Ez az irányelv kiegészíti továbbá a már meglévő vagy tervezett uniós szintű ágazati vagy termékekhez kapcsolódó értéklánc-átvilágítási eszközöket, tekintve annak ágazatokon átívelő alkalmazási körét és a hatálya alá tartozó fenntarthatósági hatások széles körét:

Az úgynevezett [konfliktusövezetből származó ásványokról szóló rendelet](#)²³ négy konkrét ásványra és fémre vonatkozik. Előírja az ellátási láncban részt vevő uniós vállalatok számára annak biztosítását, hogy kizárólag felelős és konfliktusmentes forrásokból importáljanak ónt, volfrámot, tantálat és aranyat, és vezessenek be célzottabb mechanizmusokat az átvilágítás végrehajtására, például a kellő gondosság elvének megfelelő ellátási lánc független harmadik fél általi ellenőrzését. Ezen irányelv kellő gondosságra vonatkozó rendelkezései a környezetre gyakorolt káros hatásokkal is foglalkoznak, és olyan további ásványok értékláncaira is alkalmazandók, amelyek nem tartoznak a konfliktusövezetből származó ásványokról szóló rendelet hatálya alá, de káros hatásokkal járnak az emberi jogokra, az éghajlatra és a környezetre nézve.

[Az erdőirtásmentes ellátási láncokról szóló rendeletre irányuló bizottsági javaslat](#)²⁴ bizonyos áru- és termékellátási láncokra összpontosít. Nagyon konkrét célkitűzéssel rendelkezik, ami

²¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2011/36/EU irányelve (2011. április 5.) az emberkereskedelem megelőzéséről és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról (HL L 101., 2011.4.15., 1. o.).

²² Az Európai Parlament és a Tanács 2009/52/EK irányelve (2009. június 18.) az illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokat foglalkoztató munkáltatókkal szembeni szankciókra és intézkedésekre vonatkozó minimumszabályokról (HL L 168., 2009.6.30., 24. o.).

²³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/821 rendelete (2017. május 17.) a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ónt, tantálat, volfrám, ezek érci és arany uniós importőrei körében a kellő gondosság elvének megfelelő ellátási láncra vonatkozó kötelezettségek megállapításáról (HL L 130., 2017.5.19., 1. o.).

²⁴ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az erdőirtáshoz és erdőpusztuláshoz kapcsolódó egyes áruk és termékek uniós piacon történő forgalmazásáról és Unióból történő kiviteléről, valamint a 995/2010/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről, COM(2021) 706 final.

nem más, mint az uniós fogyasztás és termelés erdőirtásra és erdőpusztulásra gyakorolt hatásának csökkentése világszerte. A benne foglalt követelmények bizonyos területeken előiróbb jellegűek lesznek, mint az ezen irányelv szerinti általános átvilágítási kötelezettségek. Tartalmazza továbbá bizonyos áruk és származtatott termékek forgalomba hozatalának tilalmát, amennyiben a „törvényességre” és az „erdőirtásmentességre” vonatkozó követelmény teljesülése nem állapítható meg az átvilágítás során. Ezt a tilalmat az adott termékeket forgalomba hozó összes piaci szereplőre alkalmazni kell, beleértve az uniós és nem uniós vállalatokat is, azok jogi formájától és méretétől függetlenül. Következésképpen, bár a két kezdeményezés általános célkitűzései egymást támogatják, egyedi célkitűzéseik eltérőek. Ez az irányelv kiegészíti az erdőirtásmentes termékekről szóló rendeletet azáltal, hogy értéklánc-átvilágítást vezet be azon tevékenységek vonatkozásában, amelyek nem tartoznak az erdőirtásmentes termékekről szóló rendelet hatálya alá, de közvetlenül vagy közvetve erdőirtáshoz vezethetnek.

[Az elemekről szóló új rendeletre irányuló bizottsági javaslat](#)²⁵ egyedi célkitűzései között szerepel a környezeti, éghajlati és társadalmi hatások csökkentése az elemek életciklusának valamennyi szakaszában, a belső piac működésének megerősítése, valamint az egyenlő versenyfeltételek közös szabályok révén történő biztosítása. A rendelet előírja a 2 kWh-nál nagyobb kapacitással rendelkező ipari elemeket vagy elektromos meghajtású gépjárműben használt elemeket (beleértve a járművekbe beépített elemeket is) az uniós piacon forgalomba hozó gazdasági szereplők számára a kellő gondosság elvének megfelelő ellátási láncra vonatkozó szakpolitikák kidolgozását. Középpontjában azok a nyersanyagok állnak, amelyek globális termelésének jelentős része elemgyártás során kerül feldolgozásra, és amelyek káros hatásokkal járhatnak a társadalomra vagy a környezetre nézve (kobalt, természetes grafit, lítium és nikkel). A gazdasági szereplőknek megfeleléségi dokumentációt kell benyújtaniuk bejelentett szervezetek által végzett, harmadik fél általi ellenőrzés céljából, és a nemzeti piacfelügyeleti hatóságok ellenőrzik őket. Ez az irányelv kiegészíti az elemekről szóló rendeletet azáltal, hogy értéklánc-átvilágítást vezet be azon nyersanyagok vonatkozásában, amelyek nem tartoznak az említett rendelet hatálya alá, de anélkül, hogy tanúsítást írna elő a termékek uniós piacon történő forgalomba hozatala tekintetében.

[A fenntartható termékekre vonatkozó jövőbeni kezdeményezés](#) célja a jelenlegi, [környezetbarát tervezésről szóló irányelv](#)²⁶ felülvizsgálata, szélesebb értelemben véve pedig az uniós piacon forgalomba hozott termékek fenntarthatóságára és a kapcsolódó információk átláthatóságára vonatkozik.

Ez a javaslat alapvető szerepet fog játszani a kényszermunka globális értékláncokban való alkalmazásának kezelésében. Amint azt a „Tisztességes munka globális előmozdításáról”

²⁵ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az elemekről és a hulladékelemekről, a 2006/66/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről és az (EU) 2019/1020 rendelet módosításáról, COM(2020) 798 final.

²⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/125/EK irányelve (2009. október 21.) az energiával kapcsolatos termékek környezetbarát tervezésére vonatkozó követelmények megállapítási kereteinek létrehozásáról (HL L 285., 2009.10.31., 10. o.).

című közleményében²⁷ bejelentette, a Bizottság új jogalkotási javaslatot készít elő, amely ténylegesen megtiltja majd a kényszermunkával – beleértve a gyermekek kényszermunkáját is – előállított termékek uniós piacon történő forgalomba hozatalát. Az új kezdeményezés a hazai és az importált termékekre egyaránt kiterjed, és a tilalmat szilárd, kockázatalapú végrehajtási kerettel együtt alkalmazza. Az új eszköz nemzetközi normákra épül, és kiegészíti a horizontális és ágazati kezdeményezéseket, különösen az e javaslatban meghatározott átvilágítási kötelezettségeket.

Ez az irányelv nem érinti a más uniós jogalkotási aktusokban az emberi jogok, a környezetvédelem és az éghajlatváltozás vonatkozásában megállapított egyéb követelmények alkalmazását. Ha ellentét keletkezik ezen irányelv rendelkezései és egy másik uniós jogalkotási aktus rendelkezése között, amely ugyanazon célkitűzések elérésére törekszik és szélesebb körű vagy konkrétabb kötelezettségeket ír elő, úgy az ellentét mértékéig a másik uniós jogalkotási aktus rendelkezése az irányadó, és az alkalmazandó az említett konkrét kötelezettségekre.

Összhang az Unió egyéb szakpolitikáival

Ez az irányelv fontos az emberi jogok – köztük a munkavállalói jogok – és a környezetvédelem területén meglévő és tervezett különböző uniós intézkedések célkitűzéseinek megvalósításához.

Az európai zöld megállapodás részeként a Bizottság a fenntartható vállalatirányításra irányuló kezdeményezést is felsorolt [a körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terv](#), a [biodiverzitási stratégia](#), [„a termelőtől a fogyasztóig” stratégia](#), a [vegyszeranyagokra vonatkozó fenntarthatósági stratégia](#), [A 2020. évi új iparstratégia frissítése: Erősebb egységes piac kiépítése Európa fellendülése érdekében](#), valamint a [fenntartható gazdaságra való áttérés finanszírozási stratégiája](#) keretében végrehajtandó feladatok között.

Az uniós környezetvédelmi jog különböző környezetvédelmi követelményeket vezet be a vállalatok és a tagállamok számára, illetve célokat határoz meg az Unió számára²⁸. Általában véve azonban nem vonatkozik az Unión kívüli értékláncokra, ahol az uniós termelés által okozott környezeti károk akár 80–90 %-a bekövetkezhet²⁹. A környezeti felelősségről szóló

²⁷ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak a globális méltányos átmenet és a fenntartható helyreállítás érdekében a világszerte biztosítandó tisztességes munkáról, COM(2022) 66 final.

²⁸ Például korlátozásokat vezet be egyes szennyező anyagok kibocsátására vonatkozóan, uniós célokat állapít meg (például az európai klímarendelet), vagy célértékeket határoz meg a tagállamok számára (például az energiahatékonyság tekintetében), kötelezettségeket ír elő a tagállamok számára (pl. a természetes élőhelyek védelmével kapcsolatban), minimális tartalmat állapít meg bizonyos gazdasági tevékenységek engedélyezési eljárásai során (pl. környezeti hatásvizsgálat) stb.

²⁹ Lásd pl.: Jungmichel, Norbert, Christina Schampel és Daniel Weiss (2017): Atlas on Environmental Impacts – Supply Chains – Environmental Impacts and Hot Spots in the Supply Chain (A környezeti hatások atlasza – Ellátási láncok – Környezeti hatások és gócpontok az ellátási láncban), Adephi/Systain, elérhető a következő internetcímen: <https://www.adelphi.de/en/system/files/mediathek/bilder/Umweltatlas%20Lieferkette%20-%20adelphi-Systain-englisch.pdf>

irányelv [A környezeti felelősségről szóló irányelv](#)³⁰ a környezeti károk megelőzéséért és felszámolásáért fennálló környezeti felelősségre vonatkozó keretet hoz létre, amely „a szennyező fizet” elven alapul a vállalatok saját tevékenységei tekintetében. Nem terjed ki azonban a vállalatok értékláncaira. Az ezen irányelv szerinti, káros környezeti hatásokhoz kapcsolódó polgári jogi felelősség kiegészíti majd a környezeti felelősségről szóló irányelvet.

Ez az irányelv kiegészíti az uniós éghajlatvédelmi jogszabályokat, köztük az európai klímarendeleetet, amelyek rögzítik az Unió éghajlatvédelmi törekvéseit, azzal a közbenső célkitűzéssel, hogy 2030-ig legalább 55 %-kal csökkentsék a nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátást annak érdekében, hogy Európa felelősségteljes pályára álljon, és 2050-re klímasemlegessé váljon. Konkrétabban, ez az irányelv kiegészíti az [„Irány az 55 %!”](#)³¹ intézkedéscsomagot és annak különböző kulcsfontosságú intézkedéseit, mint például 2030-ig ambiciózusabb energiahatékonysági és megújuló energiára vonatkozó célkitűzések meghatározása a tagállamok számára, vagy az [uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer](#)³² korszerűsítése, amelyet a termelési folyamatok szélesebb körű átalakításával kell alátámasztani annak érdekében, hogy 2050-ig megvalósuljon a klímasemlegesség a gazdaság minden területén és az értékláncok teljes hossza mentén. Az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag csak közvetve vonatkozik az uniós vállalatok egyes nem uniós értékláncaira [az importárak karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmuson \(CBAM\)](#)³³ keresztül, amelynek célja a „kibocsátásáthelyezés”³⁴ megelőzése azáltal, hogy szén-dioxid-kiigazítási árat ír elő az EU kibocsátáskereskedelmi rendszeréből származó szén-dioxid-ár hatálya alá nem tartozó egyes importált termékekre.

A hatályos [uniós egészségvédelmi és biztonsági, valamint alapvető jogokról szóló jogszabályok](#) nagyon konkrét káros hatásokra irányulnak (mint például a magánélet tisztelgetben tartásához és az adatvédelemhez való jog megsértése, a hátrányos megkülönböztetés, a veszélyes anyagokkal kapcsolatban felmerülő különleges egészségügyi szempontok, a munkavállalók egészségét és biztonságát fenyegető veszélyek, a gyermekek

³⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2004/35/EK irányelve (2004. április 21.) a környezeti károk megelőzése és felszámolása tekintetében a környezeti felelősségről (HL L 143., 2004.4.30., 56. o.).

³¹ Az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag a Bizottság által 2021. július 14-én elfogadott javaslatcsomag, amelynek célja, hogy az EU éghajlat-, energia-, földhasználati, közlekedési és adópolitikáját alkalmassá tegye arra, hogy 2030-ig az 1990-es szinthez képest legalább 55 %-kal csökkentsék a nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátást.

³² Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Unión belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról szóló 2003/87/EK irányelv, az üvegházhatású gázok uniós kibocsátáskereskedelmi rendszeréhez piaci stabilizációs tartalék létrehozásáról és működtetéséről szóló (EU) 2015/1814 határozat és az (EU) 2015/757 rendelet módosításáról, COM(2021) 551 final.

³³ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az importárak karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmus létrehozásáról, COM(2021) 564 final.

³⁴ Az EU fokozott éghajlatvédelmi törekvéseiből eredő „kibocsátásáthelyezés” a globális összkibocsátás növekedéséhez vezethet. A vas- és acélágazatban, valamint az alumínium-, a cement-, a villamosenergia- és a műtrágyaágazatban az importált termékek egyes típusaira vonatkozóan a CBAM által biztosított szén-dioxid-kiigazítási ár egyenlő versenyfeltételeket teremtené az uniós és az importált termékek számára.

jogainak megsértése stb.) az Unión belül³⁵, de nem minden esetben vonatkoznak az Unión kívüli vállalati értékláncokra.

A kezdeményezés összhangban van [a 2020–2024-es időszakra szóló, az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós cselekvési tervvel](#)³⁶, amely kötelezettségvállalást tartalmaz az Unió és a tagállamok részéről arra vonatkozóan, hogy megerősítik szerepvállalásukat a felelős üzleti magatartásra vonatkozó nemzetközi normák – például az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségére vonatkozó ENSZ-irányelvek és az OECD multinacionális vállalkozásokról és kellő gondosságról szóló irányelvei – végrehajtásának aktív előmozdítása terén. A kezdeményezés összhangban áll továbbá [az EU gyermekjogi stratégiájával](#)³⁷, amely arra kötelezi az Uniót, hogy zéró toleranciát alkalmazzon a gyermekmunkával szemben, és biztosítsa, hogy az uniós vállalatok ellátási láncai mentesek legyenek a gyermekmunkától. [A 2021–2025-ös időszakra szóló, az emberkereskedelem elleni küzdelemre irányuló uniós stratégiában](#)³⁸ a Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy a hosszú távon fenntartható és felelős vállalati magatartás előmozdítása érdekében a fenntartható vállalatirányításra vonatkozó jogalkotási javaslatot terjeszt elő. A kezdeményezés hozzájárul továbbá az e javaslattal együtt elfogadásra kerülő, a világszerte biztosítandó tisztességes munkáról szóló bizottsági közlemény³⁹ céljaihoz is.

Ez az irányelv hozzájárul majd a szociális jogok európai pilléréhez, mivel mindkettő olyan jogokat segít elő, mint például a méltányos munkafeltételek⁴⁰. Külső vonatkozásain túlmenően az irányelv foglalkozik a nemzetközi munkaügyi normák Unión belüli megsértésével (pl. kényszermunkával kapcsolatos esetek a mezőgazdaságban). Ezért az Unión belül a meglévő szociális vívmányok mentén megerősítené a munkavállalók védelmét, és hozzájárulna a visszaélések megelőzéséhez és kezeléséhez a tagállamokon belül és azok között.

Így ez az irányelv kiegészíti az EU szabályozási környezetét, amely jelenleg nem tartalmaz az egész Unióra kiterjedő átlátható és kiszámítható keretet, amely a gazdaság valamennyi ágazatában segítené az uniós vállalatokat az alapvető emberi jogi és környezeti kockázatokkal

³⁵ Az uniós jog értelmében minden uniós munkavállalót megilletnek bizonyos minimális jogok a nem, faj, vallás, életkor, fogyatékosság és szexuális irányultság alapján történő megkülönböztetéssel szembeni védelemmel, valamint a munkajoggal kapcsolatban (részmunkaidő, határozott idejű szerződések, munkaidő, a munkavállalók tájékoztatása és a velük folytatott konzultáció). Az összefoglaló elérhető a következő címen: https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/employment_and_social_policy.html?root_default=SUM_1_CODED%3D17&locale=hu

³⁶ Közös közlemény az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós cselekvési terv 2020–2024, JOIN(2020) 5 final.

³⁷ A Bizottság közleménye az EU gyermekjogi stratégiájáról, COM(2021) 142 final.

³⁸ A Bizottság közleménye az emberkereskedelem elleni küzdelemre irányuló uniós stratégiáról 2021–2025, COM(2021) 171 final.

³⁹ COM(2022) 66 final.

⁴⁰ Pl. a szociális jogok európai pillérének az egészséges, biztonságos és megfelelően kialakított munkakörnyezetről szóló 10. pillére, valamint a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 7. cikkének b) pontja (lásd ezen irányelv mellékletét) a méltányos és kedvező munkahelyi feltételekről, ideértve a biztonságos és egészséges munkakörülményeket.

kapcsolatos fenntarthatósági kockázatok és hatások értékelésében és kezelésében, többek között az értékláncaik mentén.

2. JOGALAP, SZUBSZIDIARITÁS ÉS ARÁNYOSSÁG

Jogalap

A javaslat az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 50. cikkén és 114. cikkén alapul.

Az EUMSZ 50. cikkének (1) bekezdése és különösen az EUMSZ 50. cikke (2) bekezdésének g) pontja hatáskörrel ruházta fel az EU-t, hogy eljárjon a letelepedési szabadság valamely meghatározott tevékenység tekintetében történő megvalósítása érdekében, különösen azáltal, hogy „a szükséges mértékben összehangolja azokat a biztosítékokat, amelyeket a tagállamok az 54. cikk második bekezdése szerinti társaságoktól a tagok és harmadik személyek érdekeinek védelme céljából megkövetelnek, annak érdekében, hogy az ilyen biztosítékokat egyenértékűvé tegyék az Unión belül”. Erre például szolgálhatnak a vállalatok részvényesei és más érdekelt felek érdekeinek a védelmére irányuló koordinációs intézkedések, amelyek célja, hogy az egész Unióban egyenértékű védelmet biztosítsanak, amennyiben a nemzeti szabályok közötti eltérések akadályozzák a letelepedés szabadságát⁴¹. E rendelkezés akkor alkalmazható, ha a cél az, hogy megelőzzék a letelepedés szabadságát gátló, a nemzeti jogszabályok eltérő fejlődéséből eredő, már létező vagy jövőbeni akadályok kialakulását. Ugyanakkor az ilyen akadályok kialakulásának valószínűnek kell lennie, és a szóban forgó intézkedésnek ezen akadályok megelőzésére kell irányulnia⁴².

Ez a javaslat szabályozza a vállalatok fenntarthatósággal kapcsolatos átvilágítási kötelezettségeit, ugyanakkor – az ilyen átvilágításhoz kapcsolódó mértékben – kiterjed a vállalati igazgatók feladataira és az átvilágítás végrehajtását szolgáló vállalatirányítási rendszerekre. Következésképpen a javaslat a vállalatok tagjai és érdekelt felei érdekeinek a védelmét szolgáló eljárásokra és intézkedésekre vonatkozik. A közelmúltban több tagállam vezetett be jogszabályokat a fenntarthatósággal kapcsolatos átvilágításról⁴³, míg más tagállamoknál jelenleg tart a jogalkotás vagy a fellépés mérlegelésének a folyamata⁴⁴. Emellett a közelmúltban egyre több tagállam fogott hozzá e tárgykör szabályozásához, előírva az igazgatók számára, hogy vegyék figyelembe a vállalat külső hatásait⁴⁵, döntéseik során részesítsék előnyben az érdekelt felek érdekeit⁴⁶, vagy fogadjanak el szakpolitikai

⁴¹ Emlékeztetni kell arra, hogy a vállalatirányítási intézkedések tekintetében az EU már alkotott azonos jogalapra alapított jogszabályokat, például a részvényesi jogokról szóló I. és II. irányelv.

⁴² Lásd például a C 380/03. sz., Németország kontra Parlament és Tanács ügyben hozott ítélet (Határozatok Tára, 2006. I-11573.) 38. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

⁴³ Lásd a 3. lábjegyzetet. Az EGT-országok közül Norvégia a kellő gondosságra vonatkozó jogszabályokat fogadott el.

⁴⁴ Ausztria, Belgium, Dánia, Finnország, Olaszország, Luxemburg és Hollandia (a felelős üzleti magatartásra vonatkozó átfogóbb jogszabályokat illetően). Írországbán, Spanyolországban és Svédországban folyamatban vannak a kellő gondosságra vonatkozó jogszabályok bevezetését támogató civil társadalmi kampányok. Az e javaslatot kísérő hatásvizsgálat 8. melléklete részletes áttekintést nyújt a tagállamok/EGT-országok törvényeiről és kezdeményezéseiről.

⁴⁵ A francia *Loi Pacte*.

⁴⁶ Például Hollandia.

nyilatkozatot a vállalat emberi jogi stratégiájára vonatkozóan⁴⁷. Az átvilágításra vonatkozó új és kialakulóban lévő jogszabályok jelentős mértékben különbözöek az Unión belül – annak ellenére, hogy minden tagállam a meglévő nemzetközi normákra (az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségére vonatkozó ENSZ-irányelvek és az OECD felelős üzleti magatartásra vonatkozó normái) kíván építeni –, ami eltérő követelményeket eredményez. Egyes tagállamok olyan jogszabályokat fogadtak el vagy fognak várhatóan elfogadni, amelyek az értékláncokban felmerülő konkrét fenntarthatósági problémákra korlátozódnak⁴⁸. A személyi hatály, az érdemi átvilágítási követelmények, a végrehajtási rendszerek és a kapcsolódó igazgatói feladatok eltérnek egymástól, és ez a jövőben még inkább fokozódhat⁴⁹. Más tagállamok várhatóan úgy döntenek, hogy nem alkotnak jogszabályokat ezen a területen. A tagállamonként jelentősen eltérő követelmények így a belső piac széttagoltságát eredményezik. Ez a széttagoltság idővel valószínűleg növekedni fog.

Ez a széttagoltság továbbá azzal a veszéllyel jár, hogy a belső piacon egyenlőtlen versenyfeltételek alakulnak ki a vállalatok számára. Először is, a vállalatokra és igazgatóikra – különösen a határokon átnyúló értékláncokkal rendelkezőkre – már eltérő követelmények vonatkoznak, és várhatóan még inkább eltérő követelmények lesznek rájuk érvényesek attól függően, hogy hol található a bejegyzett székhelyük. Ez a verseny torzulásához vezet. Emellett attól függően, hogy hogyan szervezik meg a belső piacon folytatott tevékenységüket, bizonyos vállalatok egyidejűleg a fenntartható vállalatirányítással foglalkozó kettő vagy több különböző nemzeti jogi keret hatálya alá is tartozhatnak⁵⁰. Ez a vállalatok számára a követelmények megkettőzéséhez, a megfelelés során tapasztalt nehézségekhez, a jogbiztonság hiányához, sőt akár egymással összeegyeztethetetlen párhuzamos jogi előírásokhoz is vezethet. Ezzel szemben előfordulhat, hogy egyes vállalatok semmilyen nemzeti keret hatálya alá sem tartoznak pusztán azért, mert nem állnak a nemzeti jog szerint releváns kapcsolatban egy olyan tagállam joghatóságával, amely rendelkezik átvilágításra vonatkozó érvényes szabályokkal, és ezáltal előnyhöz jutnak versenytársaikkal szemben.

A javasolt jogi aktus célja, hogy megelőzze és megszüntesse az ilyen, szabad mozgást gátló akadályokat és a verseny torzulását azáltal, hogy harmonizálja a vállalatokra vonatkozó követelményeket, amelyek előírják számukra, hogy átvilágítást végezzenek saját tevékenységük, leányvállalataik és értékláncaik tekintetében, továbbá a kapcsolódó igazgatói feladatokat. Ez egyenlő versenyfeltételeket eredményez majd, amelyek mellett a hasonló méretű vállalatokra és igazgatóikra ugyanazok a követelmények vonatkoznak a fenntartható vállalatirányítási és vállalati átvilágítási intézkedéseknek a belső irányítási rendszereikbe történő integrálása tekintetében, és így hasonlóképpen védik a vállalat érdekelt feleinek az

⁴⁷ Lásd: a német *Sorgfaltspflichtengesetz*.

⁴⁸ Például a fent említett holland törvény horizontális kötelező átvilágítást ír elő a gyermekmunka vonatkozásában a teljes értéklánc mentén. Ausztriában egy politikai párt a ruházati ágazatban a kényszer- és gyermekmunkával kapcsolatos társadalmi felelősségvállalásról szóló törvénytervezetet nyújtott be.

⁴⁹ A francia *Loi relative au devoir de vigilance* és a német *Sorgfaltspflichtengesetz* között jelentős eltérések vannak a személyi és a tárgyi hatályra vonatkozó követelmények, valamint a végrehajtási rendszer tekintetében.

⁵⁰ Például a német *Sorgfaltspflichtengesetz* értelmében minden olyan vállalat, amely Németországban fiókteleppel és legalább 3 000 munkavállalóval rendelkezik (2024-től 1 000 munkavállaló), a törvény hatálya alá tartozik.

érdekeit. A harmonizált feltételek előnyösek lennének a határokon átnyúló letelepedés szempontjából, beleértve a vállalati tevékenységeket és a beruházásokat is, mivel megkönnyítenék a vállalati fenntarthatósági követelmények összehasonlítását, emellett pedig egyszerűsítene és ezáltal olcsóbbá tenné a szerepvállalást.

Az EUMSZ 50. cikke különös szabály a letelepedés szabadságának megvalósítása érdekében elfogadott intézkedések tekintetében. A javasolt intézkedések közül azok, amelyek a vállalatirányításra vonatkoznak, e jogalap hatálya alá tartoznak, így különösen az átvilágítás vállalati politikákba való beépítése, a vállalatok azon tervére vonatkozó intézkedések, amely biztosítja, hogy az üzleti modell és stratégia összeegyeztethető legyen a fenntartható gazdaságra való áttállással és a globális felmelegedés 1,5 °C-ra való korlátozásával a Párizsi Megállapodással összhangban, valamint a kapcsolódó javadalmazási intézkedések, továbbá az igazgatók gondossági kötelezettségére, valamint az igazgatóknak az átvilágítás létrehozásával és felügyeletével kapcsolatos feladataira vonatkozó rendelkezések.

Az ismertetett belső piaci akadályok átfogó kezelése érdekében az EUMSZ 50. cikkét ötvözzük az EUMSZ 114. cikkében foglalt általános rendelkezéssel. A 114. cikk rendelkezik a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítésére vonatkozó azon intézkedések elfogadásáról, amelyek tárgya a belső piac megteremtése és működése. Az uniós jogalkotó különösen akkor folyamodhat az EUMSZ 114. cikkéhez, ha a nemzeti szabályok közötti eltérések akadályozzák az alapvető szabadságokat, vagy a verseny torzulását okozzák, és ezáltal közvetlen hatást gyakorolnak a belső piac működésére.

A fentiek alapján a fenntartható vállalatirányításra és az átvilágítási kötelezettségekre vonatkozó nemzeti szabályok közötti különbségek közvetlen hatást gyakorolnak a belső piac működésére, és ez a hatás a jövőben valószínűleg növekedni fog. Az EUMSZ 50. cikkében szabályozott kérdéseken túlmenően ez a jogi aktus a belső piac megteremtésének és működésének egyéb területeit is érinti. Például az uniós jogalkotó fellépésének hiányában az áruk és szolgáltatások előállítása és mozgása eltolódna az olyan joghatóságok javára, amelyek nem rendelkeznek átvilágítási rendszerekkel vagy kevésbé szigorú rendszerekkel rendelkeznek, illetve az ilyen joghatóságokban székhellyel rendelkező vállalatok javára, ami alapvetően befolyásolná az áruk és szolgáltatások áramlását. Ezenkívül az árukat vagy szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások, különösen a kkv-k eltérő szabályokkal és elvárásokkal szembesülnének a különböző tagállamokban található ügyfelek részéről. Például, míg egy tagállam joga előírhatja a beszállító számára harmadik fél általi ellenőrzések végzését, egy másik tagállam megkövetelheti ugyanattól a beszállítótól, hogy részt vegyen elismert ágazati programokban és több érdekelt felet tömörítő kezdeményezésekben. Az egyik tagállam előírhatja a vállalat számára, hogy átvilágítást végezzen a tartós üzleti kapcsolatai tekintetében, míg a másik tagállamban ez a követelmény esetleg csak a közvetlen beszállítókra terjed ki. Ez a különböző, részben összeegyeztethetetlen követelmények megsokszorozódásához vezetne, ami torzítaná az áruk és szolgáltatások szabad áramlását az Unióban.

Előreláthatólag ezek a torzulások és hatások idővel még súlyosabbá válnának, mivel egyre több tagállam fogad el eltérő nemzeti jogszabályokat, de akár az átvilágításra vonatkozó jövőbeni jogszabályok gyengüléséhez is vezethetnek.

A torzulások a vállalat értékláncában okozott kár esetén fennálló polgári jogi felelősség szempontjából is relevánsak. Az átvilágításra vonatkozó egyes nemzeti jogi keretek magukban foglalnak egy kifejezetten polgári jogi felelősségi rendszert, amely az átvilágítás elmulasztásához kapcsolódik, míg mások kifejezetten kizárják konkrét polgári jogi felelősségi rendszer bevonását⁵¹. Számos vállalatot bíróság elé állítottak már azért, mert leányvállalataik vagy értékláncaik szintjén káros hatásokat okoztak vagy elmulasztották azok megelőzését. Az ilyen ügyeket jelenleg eltérő szabályok alapján bírálják el. Közös szabályok hiányában az eltérő nemzeti felelősségi rendszerek eltérő eredményekhez vezethetnek attól függően, hogy van-e tulajdonosi ellenőrzés (leányvállalatok esetében) vagy ténybeli ellenőrzés (közvetlen szerződések révén, vagy ha a vállalat többlépcsős szerződés vagy közvetett üzleti kapcsolatokban más áttétel útján gyakorolhatja az ellenőrzést). Ez a széttagoltság a verseny torzulásához vezetne a belső piacon, mivel az egyik tagállamban székhellyel rendelkező vállalattal szemben kártérítési igények merülnének fel az értékláncában okozott károk miatt, miközben egy másik vállalat, amely ugyanazzal az értéklánccal rendelkezik, védett lenne az ilyen pénzügyi reputációs kockázattal szemben az eltérő nemzeti szabályok miatt.

A javasolt polgári jogi felelősségi rendszer egyértelművé tenné, hogy mely szabályok alkalmazandók abban az esetben, ha kár következik be a vállalat saját tevékenysége során, a leányvállalatai szintjén, illetve az értékláncban lévő közvetlen és közvetett üzleti kapcsolatok szintjén. Ezen túlmenően, az alkalmazandó joggal kapcsolatban javasolt rendelkezés célja, hogy biztosítsa a harmonizált szabályok – köztük a polgári jogi felelősségre vonatkozó szabályok – alkalmazását azokban az esetekben is, amikor egyébként az ilyen követelés tekintetében alkalmazandó jog nem egy tagállam joga. Ezért elengedhetetlen a szükséges egyenlő versenyfeltételek biztosítása.

Szubszidiaritás

Először is nem valószínű, hogy kizárólag a tagállamok e területre vonatkozó jogszabályai elégségesek és hatékonyak lennének. Ami a határokon átnyúló sajátos problémákat – például a szennyezést, az éghajlatváltozást, a biológiai sokféleséget stb. – illeti, az egyéni fellépést hátráltatja a többi tagállam tétlensége. Nem valószínű, hogy a nemzetközi kötelezettségvállalások – mint például az UNFCCC⁵², az éghajlatváltozásról szóló Párizsi Megállapodás, a Biológiai Sokféleség Egyezmény, valamint más multilaterális környezetvédelmi megállapodás célkitűzései – elérhetők lennének kizárólag a tagállamok egyedi fellépése révén. Ezenkívül a vállalatok értékláncaiban az emberi jogokra és a környezetre gyakorolt káros hatásokból eredő kockázatok sokszor határokon átnyúló hatásokkal járnak (pl. szennyezés, transznacionális ellátási és értékláncok).

Másodszor, számos vállalat működik uniós vagy globális szinten; az értékláncok kiterjednek más uniós tagállamokra és egyre inkább harmadik országokra is. A határokon átnyúló befektetéseket végző intézményi befektetők tulajdonában van az európai tőzsdén jegyzett

⁵¹ A francia *Loi relative au devoir de vigilance* tartalmaz egy polgári jogi felelősségre vonatkozó rendelkezést. A német *Sorgfaltspflichtengesetz* egyértelművé teszi, hogy a törvényben előírt kötelezettség megszegése nem keletkeztet polgári jogi felelősséget, miközben az általános felelősségre vonatkozó szabályok változatlanok maradnak. Emellett a polgári jogi felelősségre vonatkozó nemzeti jogszabályok sincsenek összehangolva.

⁵² Az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye.

nagyvállalatok teljes piaci tőkeértékének jelentős része (38 %⁵³), így sok vállalat rendelkezik határokon átnyúló tulajdonjoggal, és működésüket befolyásolják a meglévő rendelkezések bizonyos országokban, illetve a fellépés hiánya más országokban. Ez az egyik oka annak, hogy az élen járó vállalatok vitatható módon vonakodnak további lépéseket tenni a fenntarthatósági problémák kezelése terén – beleértve az értékláncokban jelenleg meglévőket⁵⁴ –, és határokon átnyúló egyenlő versenyfeltételeket követelnek.

Harmadsorban, a belső piacon és azon kívül működő vállalatoknak jogbiztonságra és egyenlő versenyfeltételekre van szükségük a fenntartható növekedéshez. Néhány tagállam a közelmúltban átvilágításra vonatkozó jogszabályokat⁵⁵ vezetett be, míg másoknál folyamatban van a jogalkotás vagy a fellépés mérlegelése⁵⁶. A meglévő és az előkészítés alatt álló tagállami szabályok már eddig is eltérő követelményekhez vezettek, és ez a jövőben is folytatódna, ami veszélyezteti a hatékonyságot, és magában hordozza az egyenlőtlen versenyfeltételek kialakulásának kockázatát. Az átvilágításra vonatkozó eltérő jogszabályok jelentős mértékű közvetett hatást gyakorolnak azokra a beszállítókra, amelyek különböző, eltérő jogszabályok hatálya alá tartozó vállalatoknak szállítanak, mivel a kötelezettségek a gyakorlatban szerződési feltételek formájában kerülnek meghatározásra. Ha az átvilágítási követelmények tagállamonként jelentősen eltérőek, ez jogbizonytalansághoz és az egységes piac széttagozottságához vezethet, továbbá többletköltségeket és nehézséget jelenthet a határokon átnyúló tevékenységet folytató vállalatok és befektetők, valamint más érdekelt felek számára. Az uniós fellépés révén ez elkerülhető, így az hozzáadott értéket nyújt.

Végezetül, a tagállamok egyéni fellépésével ellentétben az uniós beavatkozás képes biztosítani azt, hogy Európa határozottan megnyilvánuljon a globális szintű szakpolitika alakítása során⁵⁷.

Arányosság

A megfelelési költségekből eredően a vállalatokra háruló terheket hozzáigazították a vállalat méretéhez, a rendelkezésére álló erőforrásokhoz és a kockázati profiljához. A vállalatoknak csupán olyan megfelelő intézkedéseket kell hozniuk, amelyek arányban állnak a káros hatás súlyosságával és valószínűségével, és amelyek az észszerűség keretein belül a vállalat rendelkezésére állnak, figyelembe véve az adott eset körülményeit, ideértve a gazdasági

⁵³ Ez a szám a részvényesi jogokról szóló II. irányelv hatásvizsgálatából származik.

⁵⁴ Például a Danone élelmiszergyártó vállalatot a befektetők a közelmúltban költségeinek a csökkentésére kényszerítették a rövid távú nyereségesség hiánya miatt; lásd a *Can Anglo-Saxon activist investors whip Danone into shape?* (Gatyába tudják rázni a Danone-t az angolszász aktivista befektetők?) című cikket, amely a következő internetcímen érhető el: <https://www.economist.com/business/2021/02/20/can-anglo-saxon-activist-investors-whip-danone-into-shape>

⁵⁵ Lásd a 3. lábjegyzetet.

⁵⁶ Lásd a 44. lábjegyzetet.

⁵⁷ 2014-ben az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa úgy határozott, hogy a transznacionális vállalatok és egyéb üzleti vállalkozások tevékenységének emberi jogi vonatkozásaival foglalkozó nyitott kormányközi munkacsoportot hoz létre, amelynek feladata egy jogilag kötelező erejű nemzetközi eszköz kidolgozása a transznacionális vállalatok és egyéb üzleti vállalkozások tevékenységeinek szabályozására az emberi jogok nemzetközi jogában. 2021-ben a nyitott kormányközi munkacsoport közzétette az üzleti tevékenységekről és az emberi jogokról szóló harmadik felülvizsgált, jogilag kötelező erejű nemzetközi eszköz tervezetét, amely átvilágítási intézkedéseket, valamint az emberi jogi jogsértésekért való vállalati felelősségvállalást tartalmazott.

ágazat és az adott üzleti kapcsolat jellemzőit és a vállalat azokra gyakorolt befolyását, valamint azt, hogy biztosítani kell a fellépések rangsorolását. E célból a tárgyi és személyi hatályt, valamint a végrehajtási rendelkezéseket az alábbiakban részletezett módon korlátozták.

Ami az átvilágítási kötelezettségek „személyi hatályát” illeti (vagyis mely vállalati kategóriákra terjed ki), a kis- és középvállalkozások (kkv-k), amelyek a mikrovállalkozásokat is magukban foglalják és amelyek az Unióban működő összes vállalat mintegy 99 %-át teszik ki, mentesülnek az átvilágítási kötelezettség alól. A vállalatok e kategóriája esetében az átvilágítási eljárás kidolgozásával és végrehajtásával járó pénzügyi és adminisztratív terhek viszonylag magasak lennének. Legtöbbjük nem rendelkezik már korábban létrehozott átvilágítási mechanizmusokkal, nem rendelkeznek know-how-val, szakképzett személyzettel, és az átvilágítás elvégzésének költsége aránytalanul nagy mértékben érintené őket. Ugyanakkor azonban viselniük kell majd a vállalatokkal fenntartott üzleti kapcsolatokból eredő hatályos költségek és terhek egy részét, mivel a nagyvállalatok várhatóan áthárítják a követeléseket a beszállítóikra. Ezért támogató intézkedésekre lesz szükség, amelyek segítik a kkv-k működési és pénzügyi kapacitásának kiépítését. Azoknak a vállalatoknak, amelyek üzleti partnere kkv, szintén támogatniuk kell őket az átvilágítási követelmények teljesítésében, amennyiben ezek a követelmények veszélyeztetnék a kkv életképességét. Ezenkívül a pénzügyi ágazat értéklánca nem terjed ki azokra a kkv-kra, amelyek hitelt, kölcsönt, finanszírozást, biztosítást vagy viszontbiztosítást vesznek igénybe. Ugyanakkor az egyes kkv-k alapvetően kevésbé lesznek kitéve a fenntarthatósági szempontból káros hatásoknak, mint a nagyobb vállalatok. Ezért a nagyon nagy vállalatok⁵⁸ a teljes körű átvilágítási kötelezettség hatálya alá fognak tartozni, többek között azért is, mert sokan közülük már bevezettek bizonyos eljárásokat, például a beszámolási kötelezettségek miatt. A kiválasztott árbevételi kritériumok különösen azokat szűrik ki, amelyek a legnagyobb hatást fejtik ki az uniós gazdaságra. Ezen túlmenően ez az irányelv intézkedéseket állapít meg, amelyek korlátozzák a terheknek az említett nagyvállalatokról a kisebb beszállítókra való áthárítását az értékláncban, és tisztességes, észszerű, megkülönböztetéstől mentes és arányos követelményeket alkalmaznak a kkv-kkal szemben.

Ami az alacsonyabb árbevétellel és kevesebb munkavállalóval rendelkező vállalatokat⁵⁹ illeti, az átvilágítási kötelezettség azokra a vállalatokra korlátozódik, amelyek a különösen nagy hatású ágazatokban tevékenykednek, és amelyekre ugyanakkor kiterjed a meglévő ágazati OECD-útmutatás⁶⁰ is. Ezenfelül annak ellenére, hogy az OECD-útmutatás kiterjed a pénzügyi ágazatra, sajátosságai miatt az nem tartozik a nagy hatású ágazatok közé. E korlátozás célja, hogy egyensúlyt teremtsen az irányelv céljainak eléréséhez fűződő érdek és a vállalatokra

⁵⁸ Több mint 500 munkavállalót foglalkoztató és 150 millió EUR-t meghaladó nettó árbevétellel rendelkező nagy részvénytársaságok.

⁵⁹ Nagy részvénytársaságok, amelyek több mint 250 munkavállalót foglalkoztatnak, és 40 millió EUR-t meghaladó nettó árbevétellel rendelkeznek, de ugyanakkor nem lépik túl sem az 500 munkavállalóra, sem pedig a 150 millió EUR nettó árbevételre vonatkozó küszöböt, továbbá harmadik országbeli vállalatok, amelyek társasági formájukat tekintve hasonlóak, és nettó uniós árbevételük 40–150 EUR között van.

⁶⁰ Az OECD azért dolgozott ki ilyen ágazati útmutatást, hogy előmozdítsa az OECD multinacionális vállalkozásokra vonatkozó irányelveinek hatékony betartását. Az ágazati útmutató dokumentumok jegyzéke a következő címen érhető el: <http://mneguidelines.oecd.org/sectors/>

nehezedő pénzügyi és adminisztratív terhek minimalizálásához fűződő érdek között. E vállalatok esetében egyszerűsödik az átvilágítási kötelezettség, mivel csak az ágazatuk szempontjából releváns súlyos káros hatásokra összpontosítanak. Ezen túlmenően az átvilágítási kötelezettség csak két évvel az ezen irányelv átültetésére nyitva álló határidő lejárta után lesz rájuk alkalmazandó, ami lehetővé teszi számukra a szükséges folyamatok és eljárások kidolgozását, valamint hogy kihasználják a nagyobb vállalatokra vonatkozó korábbi végrehajtási határidőnek köszönhetően várható ipari együttműködésből, technológiai fejlődésből, szabványokból stb. származó előnyöket.

Amennyiben ez az irányelv harmadik országbeli vállalatokra is kiterjed, az érintett uniós és nem uniós vállalatok körének meghatározásához használt kritériumok nem azonosak, de biztosítják, hogy a harmadik országbeli vállalatok ne kerüljenek nagyobb valószínűséggel az irányelv hatálya alá. Ezek esetében nettó árbevételi küszöbérték alkalmazására kerül sor (150 millió EUR az 1. csoport és 40 millió EUR a 2. csoport tekintetében), de ezt az árbevételt teljes egészében az Unióban kell elérni. Az uniós vállalatoknak ugyanakkor 150 millió EUR nettó árbevételt kell elérniük világszerte, és meg kell felelniük a munkavállalók számára vonatkozó kritériumnak is (az 1. csoportban több mint 500 munkavállaló, a 2. csoportban pedig több mint 250 munkavállaló). Az eltérő kritériumok alkalmazása a következő okok miatt indokolt:

- A harmadik országbeli vállalatokra vonatkozó uniós árbevételi kritérium kapcsolatot teremt az EU-val. A kizárólag az Unióban elért árbevétel figyelembevétele azért indokolt, mert egy ilyen – megfelelően meghatározott – küszöbérték – területi kapcsolatot teremt a harmadik országbeli vállalatok és az Unió között azon hatások révén, amelyeket e vállalatok tevékenységei gyakorolhatnak az EU belső piacára, ami elegendő ahhoz, hogy az uniós jogot alkalmazni lehessen a harmadik országbeli vállalatokra.
- Emellett az országonkénti jelentéstételről szóló irányelv – a számviteli irányelv módosítása – már meghatározta a nem uniós vállalatok nettó árbevételének kiszámítására szolgáló módszereket, viszont nem létezik ilyen módszer a harmadik országbeli vállalatok által foglalkoztatott munkavállalók számának kiszámítására. Az átvilágításra vonatkozó francia jogi szabályozással kapcsolatos tapasztalatok azt mutatják, hogy a munkavállaló⁶¹ fogalmának közös meghatározása hiányában nehéz kiszámítani a – világszerte foglalkoztatott – munkavállalók számát, és emiatt nehéz meghatározni azt, hogy a hatály mely harmadik országbeli vállalatokra terjed ki, ami akadályozza a szabályok hatékony érvényesítését.
- Az uniós vállalatok tekintetében a munkavállalói létszámra és az árbevételre vonatkozó kritériumok alkalmazása nagyobb összhangot biztosítana a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló irányelvre irányuló javaslattal, amelyet az uniós vállalatokra vonatkozó átvilágítási intézkedések és szakpolitikák bejelentése során kellene alkalmazni.

⁶¹ Az Unió vonatkozásában lásd például a mikro-, kis- és középvállalkozások meghatározásáról szóló, 2003. május 6-i bizottsági ajánlás (2003/361/EK) (HL L 124., 2003.5.20., 36. o.) 5. cikkét.

- Míg az irányelv – a Bizottság becslései alapján – mintegy 13 000 uniós vállalatra⁶² terjed majd ki, mindössze 4 000 harmadik országbeli vállalatot⁶³ fog érinteni. Az, hogy az uniós vállalatokra csak akkor terjed ki a hatálya, ha azok elérik a munkavállalók létszámára vonatkozó minimális határértéket is, nagy valószínűséggel nem fogja megváltoztatni a versenyfeltételeket az EU belső piacán: az uniós vállalatokra alkalmazandó két, méretre vonatkozó – akár együttesen érvényesülő – kritérium eredményeképp a hatály még mindig kiterjed a viszonylag kisebb vállalatokra a nem uniós vállalatokhoz képest, mivel esetükben a vállalat világszerte elért összes nettó árbevételét kell figyelembe venni.

Végezetül, az Unióban nagy árbevételt elérő harmadik országbeli nagyvállalatok rendelkeznek az átvilágítás végrehajtásához szükséges kapacitással, és a másutt folytatott tevékenységeik során is élvezhetik majd az átvilágításból származó előnyöket. Minden más szempontból a harmadik országbeli vállalatokra ugyanúgy alkalmazandók az átvilágítási szabályok, mint uniós társaikra (például a nagy hatású ágazatokban működő vállalatokra alkalmazandó rendszer tekintetében, valamint azonos bevezetési időszak az említett vállalatok esetében). Az igazgatók feladatainak összehangolása csak az uniós vállalatokra korlátozódik, így a harmadik országbeli vállalatoknak korlátozottabb kötelezettségeik lesznek.

A „tárgyi hatály” elsősorban a vállalati átvilágítási kötelezettségre összpontosul és arra épül, és kiterjed az emberi jogokra, valamint azokra a káros környezeti hatásokra, amelyek a kiválasztott nemzetközi egyezményekben egyértelműen meghatározhatók. Az igazgatók javasolt feladatai szoros kapcsolatot biztosítanak az átvilágítási kötelezettségekkel, és ezért szükségesek ahhoz, hogy az átvilágítás hatékony legyen. Az igazgatók feladatai közé tartozik annak tisztázása is, hogy az igazgatóknak hogyan kell eleget tenniük a gondossági kötelezettségüknek annak érdekében, hogy a vállalat legfontosabb érdekeit szem előtt tartva járjanak el.

Az átvilágítási kötelezettség hatékony végrehajtása kulcsfontosságú a kezdeményezés célkitűzéseinek eléréséhez. Ez az irányelv szankciók és a polgári jogi felelősség együttes alkalmazását írja elő.

Ami a polgári jogi felelősség révén történő magánjogi jogérvényesítést illeti, eltérő megközelítést alkalmaz egyrészt a vállalat saját tevékenységei és leányvállalatai, másrészt pedig az üzleti kapcsolatok tekintetében. A polgári jogi felelősség csak a tartós üzleti kapcsolatokra vonatkozik, amelyeket a vállalat hosszú távon fenn kíván tartani azok intenzitását vagy időtartamát tekintve, és amelyek nem a vállalat értékláncának elhanyagolható vagy csupán járulékos részét képezik. A társaság nem tehető felelőssé azért, hogy a közvetett üzleti kapcsolatok szintjén nem előzte meg vagy nem szüntette meg a kárt, amennyiben többlépcsős szerződést és kötelező biztosítékot alkalmazott, és intézkedéseket vezetett be az annak való megfelelés ellenőrzésére, kivéve, ha az ügy körülményeire tekintettel észszerűtlen lett volna elvárni, hogy a ténylegesen meghozott intézkedés – beleértve a megfelelés ellenőrzését is – alkalmas legyen a káros hatás megelőzésére, enyhítésére, megszüntetésére vagy minimálisra csökkentésére. Továbbá a felelősség

⁶² 1. csoport: 9 400 vállalat, 2. csoport: 3 400 vállalat.

⁶³ 1. csoport: 2 600 vállalat, 2. csoport: 1 400 vállalat. A harmadik országbeli vállalatok számának kiszámításához használt módszertant a kísérő szolgálati munkadokumentum ismerteti.

fennállásának és mértékének értékelése során megfelelően figyelembe kell venni a vállalat arra irányuló erőfeszítéseit – amennyiben azok közvetlenül kapcsolódnak a szóban forgó kárhoz –, hogy eleget tegyen a felügyeleti hatóság által előírt korrekciós intézkedéseknek, a végrehajtott beruházásoknak és a nyújtott célzott támogatásoknak, valamint a más szervezetekkel való együttműködésnek az értékláncaiban jelentkező káros hatások kezelése érdekében.

A polgári jogi felelősség e megközelítése a túlzott pereskedés kockázatát is korlátozni fogja.

Az átvilágítási kötelezettség közjogi érvényesítésével kapcsolatos intézkedések nem lépik túl a szükséges mértéket. Ez az irányelv egyértelművé teszi, hogy az átvilágítási kötelezettségek be nem tartása miatt kiszabott szankcióknak arányosnak kell lenniük. Amennyiben a vállalat ezen irányelvnek való megfelelését vizsgáló hatóságok meg nem felelést állapítanak meg, először megfelelő időt kell biztosítaniuk a vállalat számára korrekciós intézkedés megtételére. Az irányelv felvázol néhány szankciót, amelyeket valamennyi tagállamban alkalmazni kell, de a tagállamokra bízva, hogy arányos végrehajtási eljárást biztosítsanak nemzeti jogukkal összhangban. Amennyiben pénzbírságot szabnak ki, annak a társaság árbevételén kell alapulnia az arányos szint biztosítása érdekében.

Ezenfelül ez az irányelv nem ró szükségtelen költségeket az Unióra, a nemzeti kormányokra, a regionális vagy helyi hatóságokra. Az irányelv a tagállamokra bízva a végrehajtás megszervezésének módját. A felügyeletet a meglévő hatóságok végezhetik. A költségek csökkentése (például a különböző tagállamokban tevékenykedő harmadik országbeli vállalatok felügyelete során), valamint a felügyelet, a koordináció, a vizsgálat és az információcsere javítása érdekében a Bizottság létrehozza a Felügyeleti Hatóságok Európai Hálózatát.

Ez az irányelv lehetővé teszi a vállalati együttműködést, továbbá ágazati programok és több érdekelt felet tömörítő kezdeményezések alkalmazását annak érdekében, hogy csökkentse az ezen irányelvnek való megfelelés költségeit a vállalatok számára.

A jogi aktus típusának megválasztása

A javasolt jogi aktus irányelv, mivel az EUMSZ 50. cikke képezi a társasági tagok és harmadik személyek érdekeinek védelmére vonatkozó, e védelem Unión belüli egyenértékűvé tételére irányuló társasági jogi szabályozás jogalapját. Az EUMSZ 50. cikke rögzíti, hogy az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak irányelveket kell kibocsátania.

A Bizottság felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogad el a harmadik országbeli vállalatok átvilágításról szóló beszámolására vonatkozó kritériumok megállapítása céljából.

A Bizottság – szükség szerint az illetékes európai szervekkel, az átvilágítás bevezetése terén szakértelemmel rendelkező nemzetközi szervekkel és másokkal egyeztetve – iránymutatást adhat ki, hogy segítséget nyújtson a vállalatoknak és a tagállami hatóságoknak abban, hogyan kell teljesíteniük a vállalatoknak az átvilágítási kötelezettségeiket. Emellett iránymutatásokban megfogalmazhatók nem kötelező erejű szerződési mintafeltételek, amelyeket a vállalatok felhasználhatnak a kötelezettségek értékláncukon belüli továbbadásához.

Ezenkívül a Bizottság a már meglévő uniós fellépésekre és eszközökre építve egyéb támogató intézkedéseket is hozhat, hogy segítse az átvilágítás bevezetését az Unión belül és harmadik országokban egyaránt, ennek keretében pedig előmozdítsa a vállalatok kötelezettségeinek teljesítésének elősegítésére és az ezen irányelvvel egyéb módon érintett kkv-k támogatására irányuló közös érdekelti kezdeményezéseket. Mindez kiegészíthető még uniós fejlesztési együttműködési eszközökkel, amelyek révén támogatás nyújtható harmadik országbeli kormányok és az értéklánc felsőbb szintjein lévő harmadik országbeli gazdasági szereplők

részére a tevékenységeik és a felsőbb szinteken lévő szereplőkkel fennálló üzleti kapcsolataik káros emberi jogi és környezeti hatásainak kezeléséhez.

3. AZ UTÓLAGOS ÉRTÉKELESEK, AZ ÉRDEKELT FELEKKEL FOLYTATOTT KONZULTÁCIÓK ÉS A HATÁSVIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

Konzultációk az érdekelt felekkel

A minőségi jogalkotásra vonatkozó iránymutatással összhangban több konzultációs tevékenység is zajlott:

- a bevezető hatásvizsgálat (ütemterv), amelyre 114 visszajelzés érkezett,
- a nyilvános konzultáció⁶⁴, amelyre 473 461 válasz és 122 785 polgári aláírás (a túlnyomó többségük előre kitöltött kérdőíveket használó kampányokon keresztül), valamint 149 állásfoglalás érkezett,
- külön konzultáció a szociális partnerekkel,
- az érdekelt felekkel tartott több munkaértekezlet és megbeszélés, például a társasági jogi jogtudósokból álló informális társasági jogi szakértői csoport ülése és a társasági jogi szakértői csoport keretében tagállami képviselőkkel tartott megbeszélés, valamint
- vállalkozói szövetségek és önálló vállalkozások, köztük kis- és középvállalkozások (kkv-k) képviselőivel, civil társadalmi szervezetekkel, köztük nem kormányzati és nonprofit szervezetekkel, valamint nemzetközi szervezetekkel, például az OECD-vel tartott konferenciák és megbeszélések.

A konzultációs tevékenységekből összességében véve az derült ki, hogy az érdekelteltek között széles körű egyetértés van az átvilágításra vonatkozó uniós jogi keret szükségességét illetően⁶⁵. Különösen a nagyvállalatok körében mutatkozik általános igény az átvilágítás nagyobb fokú harmonizációja iránt a jogbiztonság fokozása és egyenlő versenyfeltételek teremtése érdekében. A polgárok és a civil társadalmi szervezetek megítélése szerint a jelenlegi szabályozási keret nem biztosítja eredményesen az emberi jogokra és a környezetre gyakorolt káros hatásokért való vállalati elszámoltathatóságot.

A nyilvános konzultációban a válaszadók túlnyomó többsége, köztük a legtöbb részt vevő tagállam az átvilágítás iránti horizontális megközelítést támogatta az ágazatspecifikus vagy tematikus megközelítéssel szemben⁶⁶. A vállalatok jelezték, hogy tartanak annak a

⁶⁴ A fenntartható vállalatirányításra vonatkozó kezdeményezéshez kapcsolódó nyilvános konzultáció összefoglalója, elérhető a következő internetcímen: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12548-Sustainable-corporate-governance/public-consultation_hu

⁶⁵ Például a nyilvános konzultáció keretében válaszolók közül a nem kormányzati szervezetek 95,9 %-a, a vállalatok 68,4 %-a (a nagy vállalatok 75,5 %-a és a kkv-k 58,7 %-a) és a vállalkozói szövetségek 59,6 %-a egyetértett azzal, hogy intézkedésre van szükség.

⁶⁶ Míg a nem kormányzati szervezetek 97,2 %-a részesítette előnyben a horizontális megközelítést, addig vállalatok között összességében 86,8 %-os (ezen belül a kkv-k esetében 81,8 %-os) a vállalkozói szövetségek körében pedig 85,3 %-os volt a támogatottsága. Ez a tagállami válaszadókra is igaz.

kockázatától, hogy versenyhátrányba kerülnek azokkal a harmadik országbeli vállalatokkal szemben, amelyeknek nincsenek ugyanilyen feladatai. A legtöbb válaszadó tehát egyetértett azzal, hogy az átvilágítási szabályoknak azokra a harmadik országbeli vállalatokra is vonatkozniuk kell, amelyek ugyan nem az Unióban letelepedettek, de tevékenységeiket bizonyos mértékben az EU területén folytatják⁶⁷.

Az átvilágítási kötelezettséget kísérő jogérvényesítési mechanizmust illetően a nyilvános konzultáció során válaszoló összes érdekképviselői csoport többségében az illetékes nemzeti hatóságok által uniós együttműködési/koordinációs mechanizmus keretében végzett felügyeletet tartotta a legmegfelelőbb megoldásnak⁶⁸.

Mindegyik érdekképviselői csoportban a válaszadók többsége a célokat előíró, kötelező erejű szabályokat tekintette a legköltségesebb, de összességében véve a legelőnyösebb lehetőségnek. Noha a legtöbb válaszadó szerint az átvilágítási szabályok kedvező hatást gyakorolnának a harmadik országokra, a válaszadók egy része azonban attól tartott, hogy e szabályok hátrányosan érinthetik a harmadik országokat, ha az emberi jogok – köztük a szociális és a munkavállalói jogok – és a környezet védelmét elhanyagoló harmadik országokban beruházó vállalatoknak ki kellene vonulniuk ezekből az országokból.

A konzultációs stratégiáról és az érdekelt felekkel folytatott konzultációkról részletes tájékoztatás a hatásvizsgálati jelentés 2. mellékletében található.

Szakértői vélemények beszerzése és felhasználása

A különböző lehetőségek elemzésének alátámasztása érdekében a Bizottság támogatási szerződéseket ítélt oda külső szakértőknek az ellátási láncban belüli átvilágítási követelményekre vonatkozó vizsgálatra⁶⁹, valamint az igazgatók feladataira és a fenntartható vállalatirányításra vonatkozó vizsgálatra⁷⁰. Ezek a szakértők szorosan együttműködtek a Bizottsággal a vizsgálat különböző szakaszai során.

Ezen alátámasztó vizsgálatok mellett további szakértői vélemények származtak szakirodalmi kutatásból és az érdekelt felekkel folytatott konzultációk során beérkezett válaszokból.

A fent említett alátámasztó vizsgálatokon, a szakértői csoportok ülésein és az érdekelt felekkel folytatott konzultációkon kívül a Bizottság kiemelt figyelmet fordított a vonatkozó európai parlamenti állásfoglalásra és a tanácsi következtetésekre. Az Európai Parlament 2021. március 10-i állásfoglalásában ajánlásokat fogalmazott meg a Bizottságnak a vállalati átvilágításról és a vállalati elszámoltathatóságról, egyúttal felhívta a Bizottságot, hogy tegyen javaslatot átfogó vállalati átvilágítási kötelezettségre vonatkozó uniós szabályokra. A Tanács

⁶⁷ A válaszadók 97 %-a értett egyet ezzel az állítással (a nem kormányzati szervezetek 96,1 %-a, a vállalkozói szövetségek 96,5 %-a, a vállalatok 93,8 %-a, köztük a kkv-k 86,4 %-a). Minden tagállami válaszadó is egyetértett ezzel az állítással.

⁶⁸ Ezt a felelősség megállapításával járó bírósági jogérvényesítés (49 %) és az illetékes nemzeti hatóságok által a meg nem feleléssel kapcsolatos panaszok alapján végzett, hatékony szankciókkal kísért felügyelet (44 %) lehetősége követte.

⁶⁹ Lásd a hivatkozást a 8. lábjegyzetben.

⁷⁰ Európai Bizottság, Jogérvényesítési és Fogyasztópolitikai Főigazgatóság, Study on directors' duties and sustainable corporate governance: final report (Vizsgálat az igazgatók feladatairól és a fenntartható vállalatirányításról: zárójelentés), Kiadóhivatal, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2838/472901>.

a globális ellátási láncokban biztosított emberi jogokról és a tisztességes munkáról szóló, 2020. december 1-i következtetéseiben felhívta a Bizottságot, hogy terjesszen elő javaslatot a fenntartható vállalatirányításra vonatkozó uniós keretre, amely a globális értékláncok mentén alkalmazandó ágazatközi vállalati átvilágítási kötelezettségeket is magában foglal.

Hatásvizsgálat

A hatásvizsgálatban szereplő elemzés tágabb értelemben foglalkozott a fenntarthatóság vállalatirányítási és ügyviteli rendszerekben való előtérbe helyezésének szükségességéből fakadó problémával, amelynek két vetülete van: 1. az érdekelt felek érdekei és az érdekelttek kapcsán a vállalatokat érintő (fenntarthatósági) kockázatok nem kapnak kellő figyelmet a vállalati kockázatkezelési rendszerekben és döntésekben; 2. a vállalatok nem mérséklik kellőképpen a káros emberi jogi és környezeti hatásokat, illetve nem rendelkeznek a káros hatásaik enyhítésére alkalmas irányítással, ügyviteli rendszerekkel és intézkedésekkel.

A főként a vállalati átvilágítási kötelezettség és az igazgatói feladatok terén kínálkozó különféle szakpolitikai alternatívák mérlegelése után a hatásvizsgálat azzal a javaslattal zárult, hogy három, egymást kiegészítő elemre, a vállalati átvilágításra, az igazgatói feladatokra és a javadalmazásra vonatkozó szakpolitikai alternatívákból álló csomag részesítendő előnyben.

A hatásvizsgálat-tervezet 2021. április 9-én nyújtották be a Bizottság Szabályozói Ellenőrzési Testületéhez. A Testület elutasító véleményét követően 2021. november 8-án átdolgozott hatásvizsgálatot nyújtották be másodszori véleményezésre. A Testület ugyan elismerte, hogy első véleménye nyomán jelentősen átdolgozták a jelentést, mindazonáltal a második alkalommal is elutasító véleményt fogalmazott meg 2021. november 26-án⁷¹, kiemelve, hogy politikai iránymutatásra van szükség azzal kapcsolatban, hogy a fenntartható vállalatirányítási kezdeményezés folytatódjon-e, és ha igen, milyen feltételekkel. A Testület azért tartotta fenn elutasító véleményét, mivel a megítélése szerint a hatásvizsgálati jelentés: 1. nem foglalkozott kellő mértékben a probléma ismertetésével, és nem szolgáltat meggyőző bizonyítékkal arra, hogy az uniós vállalkozások, különösen a kkv-k még nem építették be megfelelően a fenntarthatósági szempontokat, vagy nem kaptak erre kellő ösztönzést; 2. nem mutatja be kielégítően a szakpolitikai alternatívák körét, és nem jelöli meg, illetve nem értékeli teljeskörűen a fő szakpolitikai döntéseket; 3. nem értékeli maradéktalanul, kiegyensúlyozottan és semleges módon a hatásokat, és bizonytalanságot tükröz az előnyök elérését illetően, valamint 4. nem bizonyítja kielégítően az előnyben részesített alternatíva arányosságát.

Ezért a Testület második elutasító véleményében kifejtett észrevételekre reagálva kiegészítették a hatásvizsgálatot a Testület véleménye nyomán végzett munkáról szóló bizottsági szolgálati munkadokumentummal, amely további pontosításokkal és bizonyítékokkal szolgál azokon a területeken, ahol a Testület konkrét javítási javaslatokat fogalmazott meg.

A Bizottság minőségi jogalkotási szabályai szerint a Szabályozói Ellenőrzési Testület kedvező véleménye szükséges ahhoz, hogy az anyag a következő elfogadási szakaszba léphessen. Az intézményközi kapcsolatokért és a tervezésért felelős alelnök azonban

⁷¹ SEC(2022) 95.

engedélyezheti olyan kezdeményezés előkészítésének folytatását, amelyről a Szabályozói Ellenőrzési Testület másodszor is elutasító véleményt nyilvánított. Fontos kiemelni, hogy a Szabályozói Ellenőrzési Testület véleménye a hatásvizsgálat minőségét értékeli, nem pedig a kapcsolódó jogalkotási javaslatot.

A Bizottság az intézményközi kapcsolatokért és a tervezésért felelős alelnök egyetértésére is tekintettel úgy ítélte meg, hogy helyénvaló továbbvinni a kezdeményezést az alábbi okokból:

- e kezdeményezés *politikai jelentősége* a Bizottság emberközpontú gazdasággal kapcsolatos politikai prioritása szempontjából, többek között a fenntartható finanszírozási csomaggal és az európai zöld megállapodással összefüggésben,
- az *intézkedés sürgőssége* az értéklánc-átvilágítás terén, a fenntarthatósági átállás előmozdítása és az egységes piac növekvő széttagozottságával kapcsolatos kockázat kezelése érdekében, valamint tekintettel arra, hogy:
- a benyújtott *további pontosítások és bizonyítékok* kielégítően orvosolták a Szabályozói Ellenőrzési Testület által a hatásvizsgálatban feltárt hiányosságokat, és az átdolgozott jogalkotási javaslat is tükrözte őket.

A jelentőséget és a sürgősséget illetően a Bizottság azt is figyelembe vette, hogy a kezdeményezés szerepel az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság 2022. évi közös politikai prioritásai között.

A Testület megállapításainak alapos elemzését követően és a benyújtott további pontosításokhoz és bizonyítékokhoz kapcsolódó megfontolásokat figyelembe véve a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a hatásvizsgálatban előterjesztett szakpolitikai alternatívacsomaghoz képest jelentősen átdolgozott javaslat mégis határozott előrelépést tesz lehetővé azon átfogó célkitűzés felé, hogy jobban kiaknázhatók legyenek az egységes piacon rejlő lehetőségek a fenntartható gazdaságra való átálláshoz való hozzájárulás és a hosszú távon fenntartható és felelős vállalati magatartás előmozdítása érdekében. Az irányelv a hatásvizsgálat-tervezetben ismertetett, előnyben részesített alternatívához képest céltudatosabb és célirányosabb. Alapját az átvilágítási kötelezettség képezi, ugyanakkor számottevően csökkenti az igazgatói feladatokat azzal, hogy szorosan összekapcsolja őket az átvilágítási kötelezettséggel. Ezenfelül az átvilágítás hatálya is átalakult. A hatásvizsgálat szerint előnyben részesített alternatívacsomagot érintő kiigazítások részletes leírása a kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentumban található, amely ismerteti a Szabályozói Ellenőrzési Testület véleménye nyomán végzett munkát, és kiegészítő tájékoztatással szolgál.

Röviden összegezve a „személyi hatály”, tehát az érintett vállalkozások köre a Testület problémaismertetésre vonatkozó – különösen a kkv-kat érintő – és az előnyben részesített alternatíva arányosságával kapcsolatos észrevételeiből fakadó megfontolások nyomán jelentősen szűkült. Konkrétan fogalmazva a kkv-k teljesen kikerültek a hatály alól, a nagy hatású ágazatok esetében pedig a több mint 250 munkavállalót foglalkoztató és világszinten 40 millió EUR-t meghaladó nettó árbevéttel rendelkező vállalatokra szűkült az alkalmazási kör, míg a több mint 500 munkavállalót foglalkoztató és világszinten 150 millió EUR-t meghaladó nettó árbevéttel rendelkező vállalatokra a gazdasági ágazatuktól függetlenül kiterjed a hatály. A szöveg közvetlenül meghatározza a nagy hatású ágazatok fogalmát, így a Testület jogalkotási technikával kapcsolatos észrevételeit is tükrözi. A nagy hatású ágazatok köre a meghatározás szerint azokra az ágazatokra korlátozódik, amelyeknél nagy a káros hatások kockázata, és amelyekre vonatkozóan rendelkezésre áll OECD-útmutatás. A nagy hatású ágazatokban működő, közepes piaci tőkeértékű vállalatokra kétéves átmeneti időszakot követően kell alkalmazni a szabályokat, így hosszabb alkalmazkodási idő áll majd a

rendelkezésekre. Ezenkívül e vállalatok átvilágítási kötelezettségei csak az ágazatukat érintő súlyos hatásokra korlátozódik.

A kezdeményezés célkitűzéseinek eredményes elérése érdekében e javaslat hatálya a harmadik országbeli vállalatokra is kiterjed. Csak azok az Unión kívüli vállalatok tartoznak e körbe, amelyek közvetlen kapcsolatban állnak az uniós piaccal, és elérik az uniós vállalatokéhoz hasonló, de rájuk az uniós piacon belül vonatkozó árbevételi küszöbértéket. Ezenfelül az átvilágítás tekintetében ugyanazok a kötelezettségek terhelik majd őket, mint az érintett uniós vállalatokat.

Az irányelv azt is rögzíti, hogy hozzáférhető gyakorlati támogatásra van szükség ahhoz, hogy a vállalatok, különösen az értékláncban lévő kkv-knak felkészülhessenek a kötelezettségek teljesítésére (vagy az ebből következően esetleg velük szemben közvetve támasztott elvárásokra). E támogatás nyújtható gyakorlati iránymutatás, támogató eszközök, például forrádrótok, adatbázisok vagy képzés útján, valamint a vállalatoknak az irányelv végrehajtásában segítséget nyújtó megfigyelőközpont létrehozásával. Emellett a felülvizsgálati rendelkezés kifejezetten utal az irányelv személyi hatályára (tehát az érintett vállalkozások körére), amelyet a jogszabály alkalmazása során szerzett gyakorlati tapasztalatok fényében felül kell majd vizsgálni. A kkv-k által gyakorolt közvetett hatás mérséklésére irányuló egyéb intézkedések is szerepelnek az ezen irányelv hatálya alá tartozó vállalatok kötelezettségei között.

A tárgyi hatályt (tehát a tárgykört) illetően megmaradt az emberi jogi és környezeti hatásokra vonatkozó horizontális eszköz. Ez tükrözi az érdekképviselői csoportok körében kialakult szilárd egyetértést a tekintetben, hogy horizontális keretre van szükség a feltárt problémák orvoslásához.

Ezenkívül a Testület észrevételei között szerepelt még, hogy a hatásvizsgálat nem kellően egyértelmű azzal kapcsolatban, hogy az igazgatói feladatokat az átvilágítási követelményeken felül kell-e szabályozni. A Bizottság ezért úgy döntött, hogy e kérdés rendezése érdekében eltér a hatásvizsgálat szerint előnyben részesített alternatívacsomagtól, és az igazgatói feladatok elemére összpontosít, egyúttal figyelembe véve az átvilágításra és a gondossági kötelezettségre vonatkozó nemzetközi normákat⁷² is. Ez kiterjed a vállalati átvilágítási eljárások és intézkedések kialakításával és bevezetésük felügyeletével, e célból magatartási kódex kidolgozásával, valamint az átvilágítás vállalati stratégiába való beépítésével kapcsolatos igazgatói feladatokra. Annak érdekében, hogy maradéktalanul tükrözze az igazgatók vállalati átvilágítási kötelezettségek tekintetében betöltött szerepét, az igazgatók vállalattal szembeni általános gondossági kötelezettségét, amely az összes tagállam társasági jogában megjelenik, azzal is pontosítani kell, hogy az igazgatóknak a vállalat érdekének legmegfelelőbb módon történő eljárás iránti kötelezettségük teljesítése során figyelembe kell venniük a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló irányelvre irányuló javaslatban foglalt fenntarthatósági kérdéseket, köztük adott esetben az emberi jogi, éghajlatváltozási és környezeti hatásokat, rövid, közép- és hosszú távon egyaránt. Az ezen túlmutató, hatásvizsgálatban javasolt konkrét igazgatói feladatokat el kell vetni. Így biztosítható, hogy a javaslat elérje a célját, egyúttal arányos is maradjon.

⁷² Lásd a 6. lábjegyzetet.

A Testület észrevételeit illetően ez az indokolás és a jogalkotási javaslat preambulumbekzdése kimerítő magyarázattal szolgának a szakpolitikai döntésekre. Míg a Testülethez benyújtott hatásvizsgálat és a Testület véleményét változatlan formában tették közzé, addig külön kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum készült, amely a Testület – többek között a bizonyítékokkal kapcsolatos – észrevételei nyomán további bizonyítékokkal és pontosításokkal szolgál. Ez a dokumentum különösen az alábbi témakörökkel foglalkozik:

(1) A probléma ismertetése:

- az ezzel az irányelvvel orvosolandó, a vállalati fenntarthatósági irányítási módszerek nyilvánvaló hiányával vagy az uniós vállalatok általi elégtelen alkalmazásával közvetlenül összefüggő környezeti és fenntarthatósági problémák nagyságrendje és alakulása, valamint az irányelv hozzáadott értéke a zöld megállapodás keretében a fenntarthatóság előmozdítására irányuló, átfogó intézkedéscsomaggal összefüggésben,
- annak okai, miért nem tekinthető a piaci és versenymdinamika a vállalati stratégiák és kockázatkezelési rendszerek további fejlődésével együtt elegendőnek, valamint a vállalati fenntarthatósági eszközök használata és a problémák orvoslásában kifejtett gyakorlati hatásaik között feltételezett ok-okozati összefüggés.

(2) Az előnyben részesített alternatíva hatásai:

- harmadik országokat érintő kérdések, beépítve i. a harmadik országokban várható fejleményekkel (figyelemmel többek között az uniós és nemzetközi kereskedelem- és fejlesztéstámogatási intézkedésekre), valamint ii. a harmadik országokra és harmadik országbeli beszállítókra gyakorolt hatásokkal kapcsolatos észrevételeket,
- a jogérvényesítési mechanizmus, részletesebben kifejtve a közigazgatási jogérvényesítésre és polgári jogi felelősségre épülő kétpilléres jogérvényesítési rendszer hozzáadott értékét,
- a versenyre és a versenyképességre gyakorolt hatások.

Célravezető szabályozás és egyszerűsítés

Az irányelv hatálya nem terjed ki a kis- és középvállalkozásokra, így a mikrovállalkozásokra sem, az őket érintő közvetett hatások pedig uniós és tagállami szinten támogatási intézkedésekkel és iránymutatásokkal, a vállalkozások közötti kapcsolatokban pedig szerződési mintafeltételek alkalmazásával és a nagyobb üzleti partnerre vonatkozó arányossági követelményekkel enyhíthetők majd.

Alapjogok

A hatásvizsgálatban leírtak szerint és a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a kötelező átvilágítási követelmények jelentős előnyökkel járhatnak az alapjogok védelme és érvényesülésének előmozdítása szempontjából.

4. KÖLTSÉGVETÉSI VONZAT

A javaslatnak nincs az uniós költségvetést közvetlenül érintő vonzata.

5. EGYÉB ELEMÉK

Végrehajtási tervek, valamint a nyomon követés, az értékelés és a jelentéstétel szabályai

A Bizottság létrehozza a felügyeleti hatóságok európai hálózatát, hogy segítsen az irányelv végrehajtásában. Ez a hálózat a tagállamok által a vállalatok átvilágítási kötelezettségeinek

betartatására kijelölt felügyeleti hatóságok képviselőiből áll majd, és szükség esetén kiegészülhet az ezen irányelv hatálya alá tartozó területeken megfelelő szakértelemmel rendelkező egyéb uniós ügynökségekkel, a célja pedig az lesz, hogy előmozdítsa és biztosítsa a szabályozási, vizsgálati, végrehajtási és felügyeleti módszerek összehangolását és közelítését, valamint az említett felügyeleti hatóságok közötti információcserét.

Az átültetési időszak végét követő hét év elteltével Bizottság jelentést készít ezen irányelv végrehajtásáról, kitérve egyéb szempontok mellett annak eredményességére. A jelentést adott esetben jogalkotási javaslat kíséretében nyújtja be.

A Bizottság szükség esetén iránymutatást ad ki, hogy egyértelmű helyzetet teremtsen, és támogatást nyújtson a vállalatok és a tagállamok számára az irányelv végrehajtásához.

Magyarázó dokumentumok

Ezen irányelv megfelelő végrehajtásának biztosítása érdekében magyarázó dokumentumra lehet szükség, például megfelelési táblázatok formájában.

A javaslat egyes rendelkezéseinek részletes magyarázata

Az 1. cikk meghatározza az irányelv tárgyát, ami a vállalatok által a saját tevékenységeik, a leányvállalataik tevékenységei és a velük tartós üzleti kapcsolatban álló vállalkozások értékláncon belüli tevékenységei tekintetében a tényleges vagy lehetséges káros emberi jogi és környezeti hatások feltárására irányuló átvilágítással kapcsolatos kötelezettségekre vonatkozó szabályok megállapítása. A rendelkezés emellett azt is rögzíti, hogy ez az irányelv szabályokat állapít meg az átvilágítási kötelezettségek megszegéséért való felelősségre vonatkozóan.

A 2. cikk megállapítja az irányelv személyi hatályát, és meghatározza azokat a kritériumokat, amelyek alapján az egyes tagállamok illetékesek az irányelv hatálya alá tartozó kérdések szabályozására.

A 3. cikk az ezen irányelvben alkalmazott fogalommeghatározásokat tartalmazza.

A 4. cikk előírja, hogy a tagállamok gondoskodjanak arról, hogy a vállalatok végezzenek emberi jogi és környezetvédelmi átvilágítást az irányelv 5–11. cikkében rögzített egyedi követelményeknek megfelelően.

Az 5. cikk előírja, hogy a tagállamok gondoskodjanak arról, hogy a vállalatok minden vállalati politikájukba beépítsék az átvilágítást, és rendelkezzenek évente aktualizált átvilágítási politikával. A rendelkezés rögzíti, hogy ennek a politikának tartalmaznia kell a vállalat átvilágítás iránti megközelítésének, a vállalat munkavállalói és leányvállalatai által követendő magatartási kódexnek, valamint az átvilágítás végrehajtásához bevezetett eljárásoknak a leírását.

A 6. cikk előírja azt a kötelezettséget, hogy a tagállamok gondoskodjanak arról, hogy a vállalatok hozzanak megfelelő intézkedéseket a saját tevékenységeikben, a leányvállalataiknál, valamint az értékláncukon belül fennálló tartós közvetlen vagy közvetett üzleti kapcsolatok szintjén felmerülő tényleges vagy lehetséges káros emberi jogi és környezeti hatások feltárására.

A 7. cikk rögzíti azt a követelményt, hogy a tagállamok gondoskodjanak arról, hogy a vállalatok hozzanak megfelelő intézkedéseket a 6. cikk szerint feltárt lehetséges káros hatások megelőzésére vagy e hatások megfelelő csökkentésére, ha a megelőzés nem lehetséges vagy fokozatos bevezetést igényel.

A 8. cikk előírja azt a kötelezettséget, hogy a tagállamok gondoskodjanak arról, hogy a vállalatok hozzanak megfelelő intézkedéseket azoknak a tényleges káros emberi jogi és

környezeti hatásoknak a megszüntetésére, amelyeket a 6. cikke szerint feltártak vagy feltárhattak volna. Ha a tartós közvetlen vagy közvetett üzleti kapcsolatok szintjén felmerülő káros hatás nem szüntethető meg, a tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a vállalatok minimalizálják e hatás mértékét.

A 9. cikk megállapítja azt a kötelezettséget, hogy a tagállamok gondoskodjanak arról, hogy mindegyik vállalat lehetővé tegye panasz benyújtását a részére, ha jogos aggályok merülnek fel lehetséges vagy tényleges káros hatásokat illetően, egyebek mellett a vállalat értékláncában is. A vállalatok kötelesek biztosítani ezt a lehetőséget mindazoknak, akiket a káros hatás érint vagy alapos okkal feltételezhetően érinthet, azoknak a szakszervezeteknek vagy más munkavállalói képviselőknek, amelyek az érintett értékláncban dolgozó egyéneket képviselik, valamint azoknak a civil társadalmi szervezeteknek, amelyek az érintett területen működnek.

A 10. cikk bevezeti azt a kötelezettséget, hogy a tagállamok írják elő a vállalatoknak, hogy az átvilágítási intézkedéseik végrehajtásának időszakos értékelésével győződjenek meg a káros hatások megfelelő feltárásáról, valamint a megelőző és korrekciós intézkedések végrehajtásáról, és állapítsák meg, mennyire sikerült megelőzni vagy megszüntetni, illetve milyen mértékben sikerült minimalizálni a káros hatásokat.

A 11. cikk megállapítja azt a kötelezettséget, hogy a tagállamok gondoskodjanak arról, hogy a 2013/34/EU irányelv szerinti beszámolási követelmények hatálya alá nem tartozó vállalatok beszámoljanak az ezen irányelv tárgyát képező kérdésekről, és éves beszámolót tegyenek közzé a honlapjukon.

A 12. cikk megállapítja azt a kötelezettséget, hogy a Bizottság fogadjon el iránymutatást nem kötelező erejű szerződési mintafeltételekről, ezzel segítve a vállalatokat a 7. cikk (2) bekezdésének b) pontjában és a 8. cikk (3) bekezdésének c) pontjában foglalt rendelkezések betartásában.

A 13. cikk lehetőséget teremt arra, hogy a Bizottság – az Európai Unió Alapjogi Ügynökségével, az Európai Környezetvédelmi Ügynökséggel és adott esetben az átvilágítás terén szakértelemmel rendelkező nemzetközi szervezetekkel egyeztetve – iránymutatást adjon ki bizonyos ágazatokra vagy meghatározott káros hatásokra vonatkozóan, hogy segítséget nyújtson a vállalatoknak vagy a tagállami hatóságoknak abban, hogyan kell teljesíteniük a vállalatoknak az átvilágítási kötelezettségeiket.

A 14. cikk előírja, hogy a tagállamok és a Bizottság kísérő intézkedéseket hajtsanak végre az ezen irányelv hatálya alá tartozó vállalatok és az irányelvben foglalt kötelezettségekkel közvetve érintett, globális értékláncok mentén elhelyezkedő szereplők javára. E támogatás külön honlapok, portálok vagy platformok üzemeltetésétől a kkv-knak nyújtott pénzügyi támogatásig, valamint a közös érdekelti kezdeményezések előmozdításáig terjedhet. Ez a rendelkezés továbbá egyértelművé teszi, hogy a vállalatok támaszkodhatnak az átvilágítás bevezetését támogató ágazati programokra és több érdekelt felet tömörítő kezdeményezésekre, a Bizottság pedig a tagállamokkal együttműködve iránymutatást adhat ki e programok célravezetőségének értékeléséről.

A 15. cikk előírja, hogy a tagállamok gondoskodjanak arról, hogy bizonyos vállalatok fogadjanak el tervet az üzleti modelljük és stratégiájuk fenntartható gazdaságra való átállással és a Párizsi Megállapodás szerint a globális felmelegedés 1,5 °C-ra történő korlátozásával való összeegyeztethetőségének biztosítására.

A 16. cikk bevezeti azt a követelményt, miszerint a 2. cikk (2) bekezdése értelmében ezen irányelv hatálya alá tartozó, harmadik ország joga szerint alapított vállalatok jelöljenek ki az Unióban megfelelő felhatalmazással rendelkező, meghatalmazott képviselőt, akihez a

tagállamok illetékes hatóságai az irányelvhez kapcsolódóan kiadott jogi aktusok kézhezvételével, teljesítésével és érvényesítésével összefüggő valamennyi kérdésben fordulhatnak.

A 17. cikk megállapítja azt a követelményt, hogy a tagállamok jelöljenek ki egy vagy több nemzeti felügyeleti hatóságot, amely betartatja a vállalatokkal az átvilágítási kötelezettségeiket, valamint a 15. cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt kötelezettségüket, és a 18. cikk szerint gyakorolja az e kötelezettségek érvényesítésére vonatkozó hatáskört.

A 18. cikk meghatározza a megfelelő hatáskört és erőforrásokat a tagállamok által kijelölt felügyeleti hatóságok számára a felügyeleti és jogérvényesítési feladataik ellátásához.

A 19. cikk megállapítja azt a követelményt, hogy a tagállamok gondoskodjanak arról, hogy az a természetes vagy jogi személy, aki objektív körülmények alapján okkal feltételezi, hogy valamely vállalat nem tesz eleget ezen irányelv rendelkezéseinek, jogosult legyen indokolással alátámasztott aggályait bejelenteni a felügyeleti hatóságoknak, különösen a szokásos tartózkodási helye, bejegyzett székhelye, munkavégzési helye vagy az állítólagos jogsértés helye szerinti tagállamban.

A 20. cikk rögzíti, hogy a tagállamok megállapítják az ezen irányelv alapján elfogadott nemzeti rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályokat, és meghoznak minden szükséges intézkedést e szabályok végrehajtásának biztosítása érdekében. A szankcióknak hatékonyak, visszatartó erejűnek és arányosnak kell lenniük. A tagállamok gondoskodnak az ezen irányelv rendelkezéseinek megsértéséért kirótt szankciókat tartalmazó felügyeleti hatósági határozat közzétételéről.

A 21. cikk létrehozza a felügyeleti hatóságok európai hálózatát, amely a 16. cikkben említett nemzeti felügyeleti hatóságok képviselőiből áll majd, a célja pedig az lesz, hogy előmozdítsa és biztosítsa a szabályozási, vizsgálati, végrehajtási és felügyeleti módszerek összehangolását és egymáshoz igazítását, valamint az említett felügyeleti hatóságok közötti információcserét.

A 22. cikk rögzíti azt a követelményt, hogy a tagállamoknak meg kell állapítaniuk az átvilágítási kötelezettségek teljesítésének elmulasztása miatt bizonyos feltételek mellett a vállalatokat terhelő polgári jogi kártérítési felelősségre vonatkozó szabályokat. Azt a kötelezettséget is bevezeti, hogy a tagállamok gondoskodjanak arról, hogy az e cikk (1)–(3) bekezdésében foglalt felelősség ne legyen tagadható kizárólag azon az alapon, hogy az ilyen igényekre alkalmazandó jog nem az adott tagállam joga.

A 23. cikk előírja az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről szóló, 2019. október 23-i (EU) 2019/1937 európai parlamenti és tanácsi irányelv alkalmazását az ezen irányelv bármilyen megsértésének bejelentése és az ilyen jogsértéseket bejelentő személyek védelme tekintetében.

A 23. cikk egyúttal tisztázza a vállalatok közpénzből történő támogatásának feltételeit.

A 25. cikk egyértelműen megfogalmazza az igazgatói gondossági kötelezettségét.

A 26. cikk előírja azt a feladatot, hogy az uniós vállalatok igazgatói alakítsanak ki a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágítási eljárásokat és intézkedéseket, és felügyeljék azok bevezetését, továbbá igazítsák a vállalati stratégiát az átvilágításhoz.

A 27. cikk módosítja az (EU) 2019/1937 irányelv mellékletét.

A 28. cikk megállapítja a felhatalmazáson alapuló jogi aktusokra vonatkozó szabályokat.

A 29. cikk ezen irányelv felülvizsgálatára vonatkozó rendelkezést tartalmaz.

A 30. cikk rögzíti az irányelv átültetésére vonatkozó rendelkezéseket.

A 31. cikk meghatározza ezen irányelv hatálybalépésének időpontját.

A 32. cikk meghatározza az irányelv címzettjeit.

A mellékletben található jegyzékek tartalmazzák az irányelv szempontjából lényeges káros környezeti hatásokat és káros emberi jogi hatásokat, kitérve a nemzetközi emberi jogi egyezményekben (az I. rész 1. szakasza), valamint az emberi jogokról és alapvető szabadságokról szóló egyezményekben (az I. rész 2. szakasza) foglalt jogok és tilalmak megsértésére, valamint a környezetvédelmi egyezményekben foglalt, nemzetközileg elismert célkitűzések és tilalmak megsértésére (II. rész).

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE

a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról és az (EU) 2019/1937 irányelv módosításáról

(EGT-vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 50. cikke (1) bekezdésére és (2) cikke g) pontjára, valamint 114. cikkére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

a jogalkotási aktus tervezete nemzeti parlamenteknek való megküldését követően,

tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére⁷³,

rendes jogalkotási eljárás keretében,

mivel:

- (1) Az Európai Unióról szóló szerződésben foglaltaknak megfelelően az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartásán, a szabadságon, a demokrácián, az egyenlőségen, a jogállamiságon és az emberi jogok tiszteletben tartásán alapul. Ezeknek az Unió létrehozását is vezérlő alapvető értékeknek, továbbá az emberi jogok egyetemességének és oszthatatlanságának, valamint az Egyesült Nemzetek Alapokmányában és a nemzetközi jogban foglalt elvek tiszteletben tartásának kell meghatározni az Unió nemzetközi szintű szerepvállalását. E szerepvállalás keretében elősegíti a fejlődő országok fenntartható gazdasági, szociális és környezeti fejlődését.
- (2) A környezet minőségének magas fokú védelme és javítása, valamint az alapvető európai értékek előmozdítása az európai zöld megállapodásról szóló bizottsági közlemény⁷⁴ szerint az Unió prioritásai közé tartozik. E célkitűzések eléréséhez nemcsak a hatóságok

⁷³ HL C , , . o.

⁷⁴ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az európai zöld megállapodás, COM(2019) 640 final.

közreműködésére, de a magánszereplők, különösen a vállalatok bevonására is szükség van.

- (3) A méltányos átállást szolgáló erős szociális Európáról szóló közleményben⁷⁵ a Bizottság vállalta, hogy a fenntarthatóságra való méltányos átállás érdekében korszerűsíti Európa szociális piacgazdaságát. Ez az irányelv a szociális jogok európai pillérét is erősíti majd, amely a méltányos munkafeltételeket biztosító jogok előmozdítását szolgálja. A tisztességes munka világszintű – globális értékláncokra is kiterjedő – előmozdításához kapcsolódó uniós szakpolitikák és stratégiák közé tartozik, amelyekről a világszerte biztosítandó tisztességes munkáról szóló bizottsági közlemény⁷⁶ is említést tesz.
- (4) A vállalatok magatartása minden gazdasági ágazatban kulcsfontosságú az Unió fenntarthatósági célkitűzéseinek sikeres eléréséhez, mivel az uniós vállalatok – különösen a nagyvállalatok – globális értékláncokra támaszkodnak. A vállalatoknak ugyancsak érdekében áll az emberi jogok és a környezet védelme, különös tekintettel a fogyasztók és a befektetők e területeket érintő aggályainak erősödésére. Már több kezdeményezés indult az értékközpontú átalakulást támogató vállalkozások felkarolására az Unióban⁷⁷ és nemzeti szinten⁷⁸ egyaránt.
- (5) A felelős üzleti magatartásra vonatkozó hatályos nemzetközi normák előírják, hogy a vállalatoknak védeniük kell az emberi jogokat, és meghatározzák, hogyan kell gondoskodniuk a környezet védelméről a tevékenységeik során és az értékláncaik mentén. Az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségére vonatkozó ENSZ-irányelvekben⁷⁹ elismert módon a vállalatok feladata, hogy emberi jogi átvilágítás keretében feltárják, megelőzzék és csökkentsék a tevékenységeik káros emberi jogi hatásait, valamint beszámoljanak arról, hogyan kezelik e hatásokat. Ezek az irányelvek rögzítik, hogy a vállalkozásoknak kerülniük kell az emberi jogok megsértését, és kezelniük kell azokat a káros emberi jogi hatásokat, amelyeket okoztak, amelyekhez

⁷⁵ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A méltányos átállást szolgáló erős szociális Európa, COM(2020) 14 final.

⁷⁶ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak a globális méltányos átmenet és a fenntartható helyreállítás érdekében a világszerte biztosítandó tisztességes munkáról, COM(2022) 66 final.

⁷⁷ Enterprise Models and the EU agenda (Vállalkozási modellek és az uniós program), *CEPS Policy Insights*, PI2021-02. sz., 2021. január.

⁷⁸ Például: <https://www.economie.gouv.fr/entreprises/societe-mission>

⁷⁹ Egyesült Nemzetek Szervezete, Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations 'Protect, Respect and Remedy' Framework (Az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségére vonatkozó irányelvek: a jogok védelmére, tiszteletben tartására és a jogorvoslatra vonatkozó ENSZ-keretrendszer végrehajtása), 2011, elérhető a következő internetcímen: https://www.ohchr.org/documents/publications/guidingprinciplesbusinessshr_en.pdf

hozzájárultak, vagy amelyek saját tevékenységeik, leányvállalataik és közvetlen vagy közvetett üzleti kapcsolataik révén hozzájuk kötődik.

- (6) Az emberi jogi átvilágítás fogalmát pontosították és részletesebben kifejtették az OECD multinacionális vállalkozásokra vonatkozó irányelvei⁸⁰, amely a környezetvédelmi és az irányítási területre is kiterjesztették az átvilágítás alkalmazását. Az OECD felelős üzleti magatartásra vonatkozó útmutatása és ágazati útmutatása⁸¹ nemzetközileg elismert keret, amely az átvilágítás gyakorlati lépéseinek meghatározásával segít a vállalatoknak a tevékenységeik, értékláncaik és más üzleti kapcsolataik tényleges vagy lehetséges hatásainak feltárásában, megelőzésében, csökkentésében és a kezelésükről való beszámolásban. Az átvilágítás fogalma a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) multinacionális vállalatokra és szociálpolitikára vonatkozó elvekről szóló háromoldalú nyilatkozatába⁸² is beépül.
- (7) A tartós, befogadó és fenntartható, gazdasági növekedés előmozdítására irányuló célkitűzések is szerepelnek az Egyesült Nemzetek Szervezetének fenntartható fejlődési céljai⁸³, amelyeket 2015-ben az összes ENSZ-tagállam által elfogadott. Az Unió maga is célul tűzte ki az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak teljesítését. A magánszektor közreműködik e célok elérésében.
- (8) Az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye (amelynek az Unió és tagállamai részes felei) alapján létrejött nemzetközi megállapodások, köztük a Párizsi Megállapodás⁸⁴ és a közelmúltbeli glasgow-i éghajlati paktum⁸⁵ pontos lehetőségeket határoz meg éghajlatváltozás kezelésére és a globális felmelegedés 1,5 °C alatt tartására. Az összes aláíró féltől elvárt konkrét intézkedéseken túlmenően a magánszektor szerepe, különösen a befektetési stratégiái központi jelentőségűnek tekinthetők e célok elérésében.

⁸⁰ Az OECD multinacionális vállalkozásokra vonatkozó irányelvei, 2011. évi aktualizált kiadás, elérhető a következő internetcímen: <http://mneguidelines.oecd.org/guidelines/>

⁸¹ Az OECD felelős üzleti magatartásra vonatkozó útmutatása, 2018, és ágazati útmutatása, elérhető a következő internetcímen: <https://www.oecd.org/investment/due-diligence-guidance-for-responsible-business-conduct.htm>

⁸² A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Háromoldalú nyilatkozata a multinacionális vállalatokra és a szociálpolitikára vonatkozó elvekről, ötödik kiadás, 2017, elérhető a következő internetcímen: https://www.ilo.org/empent/Publications/WCMS_094386/lang--en/index.htm

⁸³ https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E

⁸⁴ https://unfccc.int/files/essential_background/convention/application/pdf/english_paris_agreement.pdf

⁸⁵ Glasgow-i éghajlati paktum, elfogadva 2021. november 13-án, a Glasgow-ban tartott COP26 éghajlatváltozási konferencián, elérhető a következő internetcímen: https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2021_L16_adv.pdf, https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2021_L16_adv.pdf

- (9) Az európai klímarendeletben⁸⁶ az Unió jogilag is kötelezettséget vállalt arra, hogy 2050-re klímasemlegessé válik, 2030-ig pedig legalább 55 %-kal csökkenti a kibocsátását. Mindkét kötelezettségvállalás teljesítéséhez változásra van szükség a vállalatok termelésében és beszerzésében. A Bizottság 2030-ra vonatkozó éghajlat-politikai célterve⁸⁷ modellezi a különböző gazdasági ágazatoktól elvárt, eltérő mértékű kibocsátáscsökkentést, noha az összes forgatókönyv szerint jelentősen csökkenteni kell a kibocsátást mindegyik ágazatban ahhoz, hogy az Unió éghajlat-politikai célkitűzései teljesüljenek. A célterv azt is kiemeli, hogy „a vállalatirányítási – többek között a fenntartható finanszírozással kapcsolatos – szabályok és gyakorlatok megváltoztatásának köszönhetően a vállalatulajdonosok és -vezetők tevékenységeikben és stratégiáikban prioritásként fogják kezelni a fenntarthatósági célkitűzéseket”. Az európai zöld megállapodásról szóló 2019. évi közlemény⁸⁸ szerint minden uniós fellépést és szakpolitikát össze kell fogni annak érdekében, hogy az EU sikeres és igazságos átmenetet valósíthasson meg fenntartható jövő érdekében. Azt is kimondja, hogy a fenntarthatóságot még inkább be kell építeni a vállalatirányítási keretbe.
- (10) Az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó új uniós stratégiát ismertető, az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens Unió létrehozásáról szóló bizottsági közlemény⁸⁹ szerint az új beruházási és szakpolitikai döntéseknek tekintettel kell lenniük az éghajlatváltozásra, emellett időtállóknak kell lenniük, az ellátási láncokat kezelő nagyobb vállalkozások esetében is. Ennek az irányelvnek összhangban kell lennie az említett stratégiával. Emellett összhangban kell lennie a 2013/36/EU irányelvnek a felügyeleti hatáskörök, a szankciók, a harmadik országbeli fióktelepek, valamint a környezeti, társadalmi és irányítási kockázatok tekintetében történő módosításáról szóló [...] bizottsági irányelvvel (a tőkekövetelményekről szóló irányelv)⁹⁰, amely egyértelmű követelményeket határoz meg a bankok irányítási szabályaira vonatkozóan, többek között a környezeti, társadalmi és irányítási kockázatok igazgatósági szinten való ismerete tekintetében.

⁸⁶ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1119 rendelete (2021. június 30.) a klímasemlegesség elérését célzó keret létrehozásáról és a 401/2009/EK rendelet, valamint az (EU) 2018/1999 rendelet módosításáról (európai klímarendelet), PE/27/2021/REV/1 (HL L 243., 2021.7.9., 1. o.).

⁸⁷ SWD(2020) 176 final.

⁸⁸ COM(2019) 640 final.

⁸⁹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens Unió létrehozása – Az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó új uniós stratégia, COM(2021) 82 final, elérhető a következő internetcímen: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=COM:2021:82:FIN>

⁹⁰ HL C [...], [...], [...] o.

- (11) A körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terv⁹¹, a biodiverzitási stratégia⁹², a „termelőtől a fogyasztóig” stratégia⁹³ és a vegyi anyagokra vonatkozó stratégia⁹⁴, valamint „A 2020. évi új iparstratégia frissítése: Erősebb egységes piac kiépítése Európa fellendülése érdekében”⁹⁵, az Ipar 5.0⁹⁶, valamint a szociális jogok európai pillérének megvalósítására vonatkozó cselekvési terv⁹⁷ és a kereskedelempolitika felülvizsgálatáról szóló 2021. évi közlemény⁹⁸ a fenntartható vállaltirányításra vonatkozó kezdeményezést is az eleme közé sorolja.
- (12) Ez az irányelv összhangban van az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó, a 2020–2024-es időszakra szóló uniós cselekvési tervvel⁹⁹. Ez a cselekvési terv prioritásként határozza meg az uniós szerepvállalás megerősítését az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségére vonatkozó ENSZ-irányelvek és más vonatkozó nemzetközi iránymutatások, például a multinacionális vállalkozásokra vonatkozó OECD-irányelvek világszintű végrehajtásának tevékeny előmozdításában, többek között átvilágítási normák előterjesztésével.
- (13) Az Európai Parlament 2021. március 10-i állásfoglalásában felhívta a Bizottságot, hogy tegyen javaslatot átfogó vállalati átvilágítási kötelezettségekre vonatkozó uniós szabályokra¹⁰⁰. A Tanács a globális ellátási láncokban biztosított emberi jogokról és a

⁹¹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A tisztább és versenyképesebb Európát szolgáló, körforgásos gazdaságra vonatkozó új cselekvési terv, COM(2020) 98 final.

⁹² A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia: Hozzuk vissza a természetet az életünkbe!, COM(2020) 380 final.

⁹³ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A „termelőtől a fogyasztóig” stratégia a méltányos, egészséges és környezetbarát élelmiszerrendszerért, COM(2020) 381 final.

⁹⁴ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A vegyi anyagokra vonatkozó fenntarthatósági stratégia a toxikus anyagoktól mentes környezetért, COM(2020) 667 final.

⁹⁵ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A 2020. évi új iparstratégia frissítése: Erősebb egységes piac kiépítése Európa fellendülése érdekében, COM(2021) 350 final.

⁹⁶ Ipar 5.0, elérhető a következő internetcímen: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/industrial-research-and-innovation/industry-50_en

⁹⁷ <https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/hu/>

⁹⁸ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A kereskedelempolitika felülvizsgálata – Nyitott, fenntartható és határozott kereskedelempolitika, COM(2021) 66 final.

⁹⁹ Közös közlemény az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós cselekvési terv 2020–2024, JOIN(2020) 5 final.

¹⁰⁰ Az Európai Parlament 2021. március 10-i állásfoglalása a Bizottságnak szóló ajánlásokkal a vállalati átvilágításról és a vállalati elszámoltathatóságról (2020/2129(INL)), P9_TA(2021)0073, elérhető a

tisztességes munkáról szóló, 2020. december 1-i következtetéseiben felhívta a Bizottságot, hogy terjesszen elő javaslatot a fenntartható vállaltirányításra vonatkozó uniós keretre, amely a globális ellátási láncok mentén alkalmazandó ágazatközi vállalati átvilágítási kötelezettségeket is magában foglal¹⁰¹. Az Európai Parlament emellett a fenntartható vállaltirányításról 2020. december 2-án elfogadott saját kezdeményezésű jelentésében az igazgatói feladatok tisztázására is felhívott. Az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és a Bizottság a 2022. évi jogalkotási prioritásokról szóló együttes nyilatkozatában¹⁰² vállalta, hogy emberközpontú gazdaságot alakít ki, és javítja a fenntartható vállaltirányításra vonatkozó szabályozási keretet.

- (14) Ezen irányelv célja annak biztosítása, hogy a belső piacon működő vállalatok hozzájáruljanak a gazdaságok és társadalmak fenntartható fejlődéséhez és fenntarthatósági átállásához azzal, hogy feltárják, megelőzik és csökkentik, illetve megszüntetik és minimalizálják a saját tevékenységeikhez, a leányvállalataikhoz és az értékláncaikhoz kapcsolódó, lehetséges vagy tényleges káros emberi jogi és környezeti hatásokat.
- (15) A vállalatoknak ezen irányelv rendelkezéseinek megfelelően gondoskodniuk kell átvilágítási intézkedések kialakításáról és végrehajtásáról a saját tevékenységeik, a leányvállalataik, valamint az értékláncaik mentén fennálló tartós közvetlen és közvetett üzleti kapcsolataik tekintetében. Ez az irányelv nem írhatja elő a tagállamoknak, hogy minden körülmények között garantálják, hogy soha nem merülnek fel káros hatások, vagy azokat megszüntetik. Például olyan üzleti kapcsolatok tekintetében, amelyeknél a káros hatás állami beavatkozásból fakad, a vállalatoknak nem feltétlenül áll módjukban elérni ezt az eredményt. Ezért az ezen irányelvben meghatározott fő kötelezettségeknek „eszközökre vonatkozó kötelezettségeknek” kell lenniük. A vállalatoknak olyan megfelelő intézkedéseket kell hozniuk, amelyekről észszerűen várható, hogy a káros hatás megelőzését vagy minimalizálását eredményezik az adott eset körülményei között. Figyelembe kell venni, milyen sajátosságokkal rendelkezik az egyes vállalatok értéklánca, valamint az értékláncon belüli partnereik tevékenysége szerinti ágazat vagy földrajzi terület, a vállalatok mennyire képesek befolyásolni a közvetlen és közvetett üzleti kapcsolataikat, és tudnák-e növelni ezt a befolyásukat.
- (16) Az ezen irányelvben foglalt átvilágítási eljárásnak ki kell terjednie a felelős üzleti magatartás tekintetében követendő kellő gondosságra vonatkozó OECD-útmutatásban

következő

intertecímen

[https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2020/2129\(INL\)](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2020/2129(INL))

¹⁰¹ A Tanács következtetései az emberi jogokról és a tisztességes munkáról a globális ellátási láncokban (13512/20), 2020. december 1.

¹⁰² Az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és az Európai Bizottság együttes nyilatkozata az Európai Unió 2022. évi jogalkotási prioritásairól, elérhető a következő intertecímen: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/joint_declaration_2022.pdf

meghatározott hat lépésre, amely a káros emberi jogi és környezeti hatások vállalatok általi feltárására és kezelésére irányuló átvilágítási intézkedéseket foglal magában. Ez az eljárás a következő lépésekből áll: 1. az átvilágítás beépítése a politikákba és az ügyviteli rendszerekbe, 2. a káros emberi jogi és környezeti hatások feltárása és értékelése, 3. a tényleges és lehetséges káros emberi jogi és környezeti hatások megelőzése, megszüntetése vagy minimalizálása, 4. az intézkedések eredményességének értékelése, 5. kommunikáció és 6. korrekció.

- (17) Káros emberi jogi és környezeti hatások a vállalatok saját tevékenységeiben, leányvállalataiknál, termékeikben és értékláncaikban fordulnak elő, különösen a nyersanyagbeszerzés, a gyártás, illetve a termék- vagy hulladékártalmatlanítás szintjén. Az átvilágításnak akkor lesz érdemi hatása, ha a termék gyártásának, felhasználásának és ártalmatlanításának, illetve a szolgáltatás nyújtásának teljes élettartama alatt felmerülő káros emberi jogi és környezeti hatásokra kiterjed a saját tevékenységek, a leányvállalatok és az értékláncok szintjén egyaránt.
- (18) Az értékláncot a vállalat termékének gyártásához vagy szolgáltatásának nyújtásához kapcsolódó tevékenységek alkotják, ideértve a termék vagy a szolgáltatás fejlesztését, a termék felhasználását és ártalmatlanítását, valamint a vállalattal tartós üzleti kapcsolatban álló vállalkozások kapcsolódó tevékenységeit is. Magában kell foglalnia egyrészt azokat a tartós közvetlen és közvetett üzleti kapcsolatokat, amelyek keretében az értéklánc felsőbb szintjein lévő szereplők a vállalat tevékenységeinek folytatásához szükséges nyersanyagokat, termékeket vagy résztermékeket terveznek, termelnek ki, gyártanak, szállítanak, tárolnak és biztosítanak, illetve ilyen szolgáltatásokat nyújtanak, másrészt azokat a kapcsolatokat, köztük a tartós közvetlen és közvetett üzleti kapcsolatokat, amelyek keretében az értéklánc alsóbb szintjein lévő szereplők termékeket vagy résztermékeket használnak fel vagy vesznek át, illetve szolgáltatásokat vesznek igénybe a vállalattól, egészen a termék élettartamában végéig, ideértve többek között a termék kiskereskedőnek történő forgalmazását, a termék szállítását és tárolását, a termék szétszerelését, valamint újrahasznosítását, komposztálását vagy hulladéklerakóban történő elhelyezését is.
- (19) A kölcsönt, hitelt vagy egyén pénzügyi szolgáltatásokat nyújtó szabályozott pénzügyi vállalkozások esetében az ilyen szolgáltatások nyújtásához kapcsolódó „értékláncnak” a szolgáltatásokat igénybe vevő ügyfelek tevékenységeire és az adott szerződéshez kapcsolódó tevékenységeket folytató leányvállalataikra kell korlátozódnia. A nem szakmai vagy üzleti minőségben eljáró, háztartásnak vagy természetes személynek minősülő ügyfeleket, valamint a kis- és középvállalkozásokat nem kell az értéklánc részének tekinteni. Az adott ügyfél értékláncának részét képező vállalatok vagy más jogi személyek tevékenységeit nem kell figyelembe venni.
- (20) Annak érdekében, hogy a vállalatok megfelelően feltárhassák a káros hatásokat az értékláncukban, és megfelelően érvényesíteni tudják az érdeküket, az ezen irányelvben megállapított átvilágítási kötelezettségeknek a tartós üzleti kapcsolatokra kell szorítkozniuk. Ezen irányelv alkalmazásában a tartós üzleti kapcsolatok olyan közvetlen és közvetett üzleti kapcsolatok, amelyek a szoros jellegükre és az időtartamukra tekintettel időtállóak vagy várhatóan időtállóak lesznek, és nem csak elhanyagolható vagy kiegészítő szerepük van az értékláncban. Az üzleti kapcsolatok „tartós” jellegét

időszakosan, legalább 12 havonta újra kell értékelni. Ha a vállalat közvetlen üzleti kapcsolata tartós, akkor a vele összefüggő valamennyi közvetett üzleti kapcsolat is tartósnak tekintendő az adott vállalkozás esetében.

- (21) Ezen irányelv alapján az átlagosan több mint 500 munkavállalót foglalkoztató és a legutóbbi pénzügyi évet megelőző pénzügyi évben világszinten 150 millió EUR-t meghaladó nettó árbevéttel rendelkező uniós vállalatokat kell kötelezni átvilágításra. Ez a feltételeket nem teljesítő, de átlagosan több mint 250 munkavállalót foglalkoztató, a legutóbbi pénzügyi évet megelőző pénzügyi évben világszinten 40 millió EUR-t meghaladó nettó árbevéttel rendelkező és egy vagy több nagy hatású ágazatban tevékenykedő vállalatok esetében az ezen irányelv átültetési időszakának végét követő két év elteltével kell alkalmazni az átvilágítási követelményt. A teher arányosságának biztosítása érdekében az említett nagy hatású ágazatokban tevékenykedő vállalatokat kötelezni kell arra, hogy a súlyosan káros hatásokra összpontosító, célirányosabb átvilágítást végezzenek. A kölcsönmunkaerőt, ezen belül az (EU) 2018/957 európai parlamenti és tanácsi irányelvvel¹⁰³ módosított 96/71/EK irányelv 1. cikke (3) bekezdésének c) pontja szerint kiküldött munkavállalókat figyelembe kell venni a kölcsönvevő vállalat alkalmazotti létszámának számításában. Az (EU) 2018/957 irányelvvel módosított 96/71/EK irányelv 1. cikke (3) bekezdésének a) és b) pontja szerint kiküldött munkavállalókat csak a küldő vállalat alkalmazotti létszámának számításában kell figyelembe venni.
- (22) Ezen irányelv alkalmazásában a nagy hatású ágazatokat a kellő gondosságra vonatkozóan rendelkezésre álló ágazati OECD-útmutatás alapján kell kiválasztani, hogy tükrözzék az emberi jogi és környezetvédelmi kérdések megoldását célzó nemzetközi fellépés prioritási területeit. Ezen irányelv alkalmazásában a következő ágazatok tekintendők nagy hatásúnak: textíliák, bőr- és kapcsolódó termékek (többek között lábbelik) gyártása, valamint textíliák, ruházati termékek és lábbelik nagykereskedelme; mezőgazdaság, erdészet, halászat (az akvakultúrát is beleértve), élelmiszeripari termékek gyártása, valamint mezőgazdasági nyersanyagok, élő állatok, fa, élelmiszerek és italok nagykereskedelme; ásványkincsek kitermelése a kitermelés helyétől függetlenül (ideértve a nyers kőolajat, a földgázt, a szenet, a lignitet, a fémeket és érceket, valamint minden egyéb, nemfém ásványokat és bányatermékeket), fémipari alapanyagok, egyéb nemfém ásványi termékek és fémfeldolgozási termékek gyártása (gépek és berendezések kivételével), valamint ásványkincsek, alapvető és köztes ásványi termékek (köztük fémek és ércek, építőanyagok, tüzelőanyagok, vegyi anyagok és egyéb köztes termékek) nagykereskedelme. Ami a pénzügyi ágazatot illeti, a sajátosságai miatt, különösen az értékláncra és a kínált szolgáltatásokra tekintettel akkor sem sorolható az ezen irányelv

¹⁰³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/957 irányelve (2018. június 28.) a munkavállalók szolgáltatások nyújtása keretében történő kiküldetéséről szóló 96/71/EK irányelv módosításáról (HL L 173., 2018.7.9., 16. o.).

hatálya alá tartozó nagy hatású ágazatok körébe, ha ágazatspecifikus OECD-útmutatás vonatkozik rá. Ugyanakkor ebben az ágazatban úgy kell gondoskodni a tényleges vagy lehetséges káros hatások szélesebb lefedettségéről, hogy a szabályozott pénzügyi vállalkozások körébe tartozó, nagyon nagy méretű vállalkozásokra is ki kell terjeszteni a hatályt, még akkor is, ha jogi formájukat tekintve nem korlátozott felelősségűek.

- (23) Annak érdekében, hogy maradéktalanul elérhetőek legyenek ezen irányelv káros emberi jogi és környezeti hatások kezelésével kapcsolatos célkitűzései a vállalatok tevékenységei, leányvállalatai és értékláncai tekintetében, az Unióban jelentős tevékenységeket folytató harmadik országbeli vállalatokra is ki kell terjeszteni a hatályt. Pontosabban fogalmazva az irányelvnek azokra a harmadik országbeli vállalatokra is vonatkoznia kell, amelyek a legutóbbi pénzügyi évet megelőző pénzügyi évben legalább 150 millió EUR árbevételt értek az Unióban, vagy az ezen irányelv átültetési időszakának végét követő két év elteltével a legutóbbi pénzügyi évet megelőző pénzügyi évben több mint 40 millió EUR, de kevesebb mint 150 millió EUR nettó árbevételt értek el egy vagy több nagy hatású ágazatban.
- (24) A nem uniós vállalatokra vonatkozó alkalmazási kör meghatározásához az ismertetett árbevételi feltételt kell választani, mivel területi kapcsolatot teremt a harmadik országbeli vállalatok és az Unió területe között. Az árbevétel az e vállalatok tevékenységei által a belső piacra gyakorolható hatások közvetett mutatója. A nemzetközi jog szerint az ilyen értékek indokoltá teszik az uniós jog harmadik országbeli vállalatokra történő alkalmazását. Az érintett vállalatok vonatkozó árbevételének megállapításához az (EU) 2021/2101 irányelvvel módosított 2013/34/EU irányelvben a nem uniós vállalatok nettó árbevételének számítására vonatkozóan meghatározott módszert kell használni. Ugyanakkor ezen irányelv eredményes érvényesítésének biztosítása érdekében nem alkalmazható munkavállalói küszöbérték annak megállapításához, mely harmadik országbeli vállalatok tartoznak ezen irányelv hatálya alá, mivel a „munkavállaló” ezen irányelv alkalmazásában használt fogalma az uniós jogon alapul, és az Unión kívül nem ültethető át könnyen. A harmadik országbeli vállalatok munkavállalói létszámának megállapítására szolgáló – többek között a számviteli szabályozásban meglévő – egyértelmű és következetes módszer hiányában tehát ez a munkavállalói küszöbérték jogbizonytalanságot eredményezne, és alkalmazása nehézséget okozna a felügyeleti hatóságok számára. Az árbevétel fogalom meghatározásának a 2013/34/EU irányelven kell alapulnia, amely már meghatározta a nem uniós vállalatok nettó árbevételének számítására szolgáló módszereket, tekintettel arra, hogy az árbevétel és a bevétel fogalma a nemzetközi számviteli szabályozásban is hasonló. Annak érdekében, hogy a felügyeleti hatóság előtt ismert legyen, mely harmadik országbeli vállalatok érik el az előírt árbevételt az Unióban ahhoz, hogy ezen irányelv hatálya alá tartozzanak, ezen irányelvnek elő kell írnia, hogy a harmadik országbeli vállalat meghatalmazott képviselőjének lakóhelye vagy székhelye szerinti tagállam felügyeleti hatósága és – amennyiben eltérő – annak a tagállamnak a felügyeleti hatósága, ahol a vállalat az Unión belüli nettó árbevételének nagy részét termelte a legutóbbi pénzügyi évet megelőző pénzügyi évben, tájékoztatást kapjon arról, hogy a vállalat ezen irányelv hatálya alá tartozik.

- (25) A fenntarthatósági átálláshoz való érdemi hozzájárulás érdekében az ezen irányelv szerinti átvilágítást a tekintetben kell elvégezni, hogy az ezen irányelv mellékletében felsorolt nemzetközi egyezményekben foglalt jogok vagy tilalmak egyikének megsértése milyen káros emberi jogi hatást gyakorol védett személyekre. Az emberi jogok átfogó lefedettségének biztosítása érdekében az ezen irányelv hatálya alá tartozó káros emberi jogi hatások körébe kell sorolni az említett melléklet szerinti egyezményekben kifejezetten nem szereplő tilalom vagy jog megsértését is, amennyiben közvetlenül az ezen egyezményekben védett jogi érdekebe ütközik, feltéve, hogy az érintett vállalat a tevékenységeinek minden lényeges körülményét, például az ágazatot és a működési környezetet figyelembe véve észszerűen megállapíthatta volna e sérelem kockázatát és az ezen irányelvben foglalt átvilágítási kötelezettségek teljesítéséhez szükséges megfelelő intézkedéseket. Az átvilágításnak továbbá az ezen irányelv mellékletében felsorolt nemzetközi környezetvédelmi egyezmények szerinti tilalmak és kötelezettségek egyikének megszegésével okozott káros környezeti hatásokra is ki kell terjednie.
- (26) A vállalatok a rendelkezésükre álló iránymutatásokból megtudhatják, milyen hatással lehetnek a tevékenységeik az emberi jogokra, és mely vállalati magatartásformák tiltottak a nemzetközileg elismert emberi jogokra tekintettel. Ilyen iránymutatást tartalmaznak például a jelentéstétel kereteire vonatkozó ENSZ-irányelvek¹⁰⁴ és az ENSZ-irányelvekre vonatkozó értelmező útmutató¹⁰⁵. A Bizottság a vonatkozó nemzetközi iránymutatásokat és normákat alapul véve további iránymutatásokat adhat ki, amelyeket a vállalatok gyakorlati eszközként használhatnak.
- (27) A tevékenységeik, a leányvállalataik és az értékláncaik megfelelő emberi jogi és környezeti átvilágításának elvégzéséhez arra van szükség, hogy az ezen irányelv hatálya alá tartozó vállalatok beépítsék az átvilágítást a vállalati politikáikba, feltárják, megelőzzék és csökkentsék, illetve megszüntessék és minimalizálják a lehetséges és tényleges káros emberi jogi és környezeti hatások, panasztételi eljárást hozzanak létre és tartsanak fenn, figyelemmel kísérik az ezen irányelvben meghatározott követelmények szerint hozott intézkedések eredményességét, és nyilvánosan kommunikáljanak az általuk végzett átvilágításról. A vállalatok számára egyértelmű helyzet megteremtése céljából különösen a lehetséges káros hatások megelőzésére és csökkentésére, illetve a tényleges káros hatások megszüntetésére vagy – amennyiben ez nem lehetséges – minimalizálására irányuló lépéseket kell pontosan megkülönböztetni ebben az irányelvben.
- (28) Annak érdekében, hogy az átvilágítás a vállalati politikák részévé váljon, és biztosított legyen az összhang a vonatkozó nemzetközi kerettel, a vállalatoknak minden vállalati politikájukba be kell építeniük az átvilágítást, és rendelkezniük kell átvilágítási

¹⁰⁴

https://www.ungpreporting.org/wp-content/uploads/UNGPRreportingFramework_withguidance2017.pdf

¹⁰⁵

<https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/RtRInterpretativeGuide.pdf>, <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/RtRInterpretativeGuide.pdf>

politikával. Az átvilágítási politikának tartalmaznia kell a vállalat átvilágítás iránti megközelítésének leírását (hosszú távra vonatkozóan is), a vállalat munkavállalói és leányvállalatai által követendő szabályokat és elveket rögzítő magatartási kódexet, valamint az átvilágítás végrehajtása érdekében bevezetett eljárások bemutatását, ideértve a magatartási kódex betartásának ellenőrzése céljából, valamint a kódex alkalmazásának a már meglévő üzleti kapcsolatokra történő kiterjesztése érdekében hozott intézkedéseket. A magatartási kódexnek minden lényeges vállalati funkcióra és tevékenységre vonatkoznia kell, így a beszerzési döntésekre is. A vállalatoknak emellett évente aktualizálniuk kell az átvilágítási politikájukat.

- (29) Az átvilágítási kötelezettségek teljesítéséhez a vállalatoknak megfelelő intézkedéseket kell hozniuk a káros hatások feltárása, megelőzése és megszüntetése tekintetében. A „megfelelő intézkedés” olyan intézkedés, amely alkalmas az átvilágítás céljainak elérésére, arányos a káros hatás súlyosságával és bekövetkezésének valószínűségével, és a vállalat által észszerűen végrehajtható, figyelembe véve az adott eset körülményeit, köztük a gazdasági ágazat és az adott üzleti kapcsolat jellemzőit, a vállalat e kapcsolatra gyakorolt befolyását, és az intézkedések közötti fontossági sorrend meghatározásának szükségességét. Ezzel összefüggésben és a nemzetközi keretekkel összhangban a vállalat üzleti kapcsolat feletti befolyásának ki kell terjednie egyrészt arra, hogy képes legyen meggyőzni a vele üzleti kapcsolatban álló vállalkozást a káros hatások megszüntetésére vagy megelőzésére irányuló intézkedés meghozataláról (például tulajdonviszony vagy tényleges ellenőrzés, piaci erő, előminősítési követelmények, üzleti ösztönzés emberi jogi és környezeti teljesítményhez kötése stb. révén), másrészt arra, hogy észszerűen mekkora befolyást vagy érdekérvényesítő képességet tud gyakorolni (például az adott üzleti partnerrel való együttműködés vagy a káros hatásban érintett üzleti partnerrel közvetlen üzleti kapcsolatban álló másik vállalat megkeresése révén).
- (30) Az ezen irányelvben foglalt átvilágítási kötelezettségeknek megfelelően a vállalatnak fel kell tárnia a tényleges vagy lehetséges káros emberi jogi és környezeti hatásokat. A káros hatások teljes körű feltárása akkor lehetséges, ha mennyiségi és minőségi információk szolgálnak az alapjául. Például a káros környezeti hatásokat illetően a vállalatnak információkat kell szereznie az eredeti állapotról az értékláncokon belüli, nagyobb kockázatú telephelyeken vagy létesítményekben. A káros hatások feltárása keretében rendszeres időközönként, dinamikus módon kell értékelní az emberi jogi és környezeti feltételeket: új tevékenység megkezdése vagy új kapcsolat létesítése, nagyobb horderejű döntések vagy a működést érintő változtatások előtt, a működési környezetben bekövetkező változásokra való válaszként vagy felkészülésképpen; és időszakosan, legalább 12 havonta, a tevékenység vagy kapcsolat időtartama során. A kölcsönt, hitelt vagy egyén pénzügyi szolgáltatásokat nyújtó szabályozott pénzügyi vállalkozásoknak csak a szerződés létrejöttékor kell feltárniuk a káros hatásokat. A káros hatások feltárása során a vállalatoknak egyúttal a velük üzleti kapcsolatban álló vállalkozások üzleti modelljének és stratégiáinak, ezen belül a kereskedelmi, beszerzési és árképzési gyakorlatainak a hatását is fel kell tárniuk és meg kell vizsgálniuk. Ha a vállalat nem tudja az összes káros hatását egyidejűleg megelőzni, megszüntetni vagy minimalizálni, akkor lehetővé kell tenni a számára, hogy intézkedései között fontossági sorrendet állítson fel, feltéve, hogy az adott körülményeket figyelembe véve meghozza az általa észszerűen végrehajtható intézkedéseket.

- (31) Annak érdekében, hogy ne nehezedjen indokolatlan teher az irányelv hatálya alá tartozó nagy hatású ágazatokban tevékenykedő kisebb vállalatokra, e vállalatok csak az adott ágazatot érintő tényleges vagy lehetséges súlyosan káros hatások feltárására kötelezhetők.
- (32) A nemzetközi normákkal összhangban a káros hatások megelőzése és csökkentése, illetve megszüntetése és minimalizálása során a hátrányosan érintettek érdekeit kell figyelembe venni. Annak érdekében, hogy az értékláncon belüli üzleti partnerrel folytatott együttműködés az üzleti kapcsolatok megszakítása (az együttműködés megszüntetése) és a káros hatások esetleges súlyosbítása helyett fenntartható legyen, ezen irányelvnek biztosítania kell, hogy az együttműködés megszüntetése csak végső eszköz legyen, összhangban a gyermekmunkával szembeni zéró toleranciára vonatkozó uniós politikával. A megállapítottan gyermekmunkával járó üzleti kapcsolat megszakítása még súlyosabb emberi jogi hatásoknak teheti ki a gyermekeket. Ezt tehát figyelembe kell venni a megfelelő intézkedés meghozatalakor.
- (33) Az ezen irányelvben foglalt átvilágítási kötelezettségeknek megfelelően akkor, ha a vállalat lehetséges káros emberi jogi vagy környezeti hatásokat tár fel, megfelelő intézkedéseket kell hoznia, hogy megelőzze és kellően csökkentse őket. Annak érdekében, hogy egyértelmű jogi helyzetet és jogbiztonságot teremtsen a vállalatok számára, ezen irányelvnek meg kell határoznia azokat a lehetséges káros hatások megelőzésére és csökkentésére irányuló intézkedéseket, amelyek meghozatala a vállalatoktól adott esetben, a körülményektől függően elvárható.
- (34) Tehát az ezen irányelv szerinti megelőzési és csökkentési kötelezettség teljesítése érdekében a vállalatoknak adott esetben az alábbi intézkedések meghozatalát kell előírni. Amennyiben a megelőző intézkedések összetettsége miatt szükséges, a vállalatoknak megelőző intézkedési tervet kell készíteniük és végrehajtaniuk. A vállalatoknak törekedniük annak elérésére, hogy a velük tartós üzleti kapcsolatban álló közvetlen partnerük szerződéses biztosítékokat nyújtson a magatartási kódex vagy a megelőző intézkedési terv betartására, többek között azáltal, hogy hasonló szerződési biztosítékokat vár el a partnereitől, amennyiben tevékenységeik a vállalatok értéklancának részét képezik. A szerződéses biztosítékokat a betartásuk ellenőrzése céljából megfelelő intézkedéseknek kell kísérniük. A vállalatok úgy is gondoskodhatnak a tényleges és lehetséges káros hatások teljes körű megelőzéséről, hogy a káros hatások megelőzését célzó beruházásokat hajtanak végre, a magatartási kódex vagy a megelőző intézkedési terv végrehajtásának elősegítése érdekében célzott és arányos támogatást nyújtanak a velük tartós üzleti – például finanszírozási – kapcsolatban álló kkv-knak, többek között közvetlen finanszírozás, alacsony kamatozású kölcsönök, a folyamatos beszerzésre vállalt garanciák és a finanszírozáshoz jutásban való közreműködés révén, vagy szakmai iránymutatást nyújtanak, például képzés és az ügyviteli rendszerek fejlesztése formájában, valamint együttműködnek más vállalatokkal.
- (35) Annak érdekében, hogy ezen irányelv maradéktalanul tartalmazza mindazokat a lehetőségeket, amelyek a vállalatok rendelkezésére állnak, ha a leírt megelőző vagy minimalizáló intézkedésekkel nem kezelhetők a lehetséges hatások, rendelkezni kell arról a lehetőségről is, hogy a vállalat a magatartási kódexének vagy a megelőző intézkedési tervének betartatása érdekében megkísérelhet szerződést kötni a közvetett üzleti

partnerrel, és megfelelő intézkedéseket hozhat annak ellenőrzésére, hogy a vele közvetett üzleti kapcsolatban álló vállalkozás betartja-e a szerződést.

- (36) A lehetséges káros hatások eredményes megelőzéséhez és csökkentéséhez a vállalatoknak az értékláncban velük üzleti kapcsolatban álló vállalkozásokkal való együttműködést kell előnyben részesíteniük az üzleti kapcsolat megszakítása helyett, amely csak végső eszközként alkalmazható a lehetséges káros hatások megelőzésére és csökkentésére tett sikertelen kísérlet után. Azonban azokra az esetekre nézve, amikor a leírt megelőző vagy csökkentő intézkedésekkel nem kezelhetők a lehetséges káros hatások, az irányelvnek azt a kötelezettséget is rögzítenie kell, hogy a vállalatok tartózkodjanak az adott partnerrel új jogviszony létesítésétől vagy fennálló jogviszonyuk kiterjesztésétől, és – amennyiben a jogviszonyukra irányadó jog feljogosítja őket – ideiglenesen függesszék fel a kereskedelmi kapcsolatukat az adott partnerrel, egyúttal várjanak el a megelőzésre és a minimalizálásra irányuló erőfeszítéseket, ha észszerűen elvárható, hogy ezek az erőfeszítések rövid távon sikeresek lesznek, vagy szakítsák meg az üzleti kapcsolatot az érintett tevékenységek tekintetében, ha a lehetséges káros hatás súlyosnak minősül. Ahhoz, hogy a vállalatok teljesíthessék ezt a kötelezettséget, a tagállamoknak lehetőséget kell biztosítaniuk azoknak az üzleti kapcsolatoknak a megszakítására, amelyekre irányadó a joguk. Előfordulhat, hogy a közvetett üzleti kapcsolatok szintjén másik vállalattal – például a beszállítóval közvetlen szerződéses jogviszonyban álló vállalattal – kell együttműködni a káros hatások megelőzéséhez. Bizonyos esetekben ez az együttműködés lehet az egyetlen reális módja a káros hatások megelőzésének, különösen akkor, ha a vállalattal közvetett üzleti kapcsolatban álló vállalkozás nem hajlandó szerződést kötni vele. Ezekben az esetekben a vállalatnak azzal a szervezettel kell együttműködnie, amely a legeredményesebben tudja megelőzni vagy csökkenteni a káros hatásokat a közvetett üzleti kapcsolat szintjén, a versenyjogi szabályok betartása mellett.
- (37) A közvetlen és közvetett üzleti kapcsolatokat illetően ágazati együttműködés, ágazati programok és több érdekelt felet tömörítő kezdeményezések nyújthatnak segítséget a káros hatások feltárásához, csökkentéséhez és megelőzéséhez szükséges érdekérvényesítő képesség növelésében. Ezért lehetővé kell tenni a vállalatok számára, hogy az ezen irányelvben meghatározott átvilágítási kötelezettségeik végrehajtásának támogatása céljából ilyen kezdeményezésekre támaszkodjanak, amennyiben ezek a programok és kezdeményezések alkalmasak e kötelezettségek teljesítésének támogatására. A vállalatok saját kezdeményezésükre megvizsgálhatják, hogy e programok és kezdeményezések összhangban vannak-e az ezen irányelvben foglalt kötelezettségekkel. Az ilyen kezdeményezésekről való teljes körű tájékoztatás érdekében az irányelvnek arra is lehetőséget kell biztosítania, hogy a Bizottság és a tagállamok elősegítsék az ilyen programokkal vagy kezdeményezésekkel és azok eredményeivel kapcsolatos információk terjesztését. A Bizottság a tagállamokkal együttműködve iránymutatást adhat ki az ágazati programok és több érdekelt felet tömörítő kezdeményezések célravezetőségének értékeléséről.
- (38) Az ezen irányelvben foglalt átvilágítási kötelezettségeknek megfelelően akkor, ha a vállalat tényleges káros emberi jogi vagy környezeti hatásokat tár fel, megfelelő intézkedéseket kell hoznia, hogy megszüntesse őket. Elvárható, hogy a vállalat a saját tevékenységeiben és a leányvállalatainál meg tudja szüntetni a tényleges káros hatásokat.

Ugyanakkor egyértelművé kell tenni, hogy ha a tartós üzleti kapcsolatok esetében nem szüntethetők meg a káros hatások, akkor a vállalatoknak minimalizálniuk kell e hatások mértékét. A káros hatások mértékének minimalizálásával a káros hatások megszüntetéséhez lehető legközelebb álló eredményt kell elérni. Annak érdekében, hogy egyértelmű jogi helyzetet és jogbiztonságot teremtsen a vállalatok számára, ezen irányelvnek meg kell határoznia azokat a ténylegesen káros emberi jogi és környezeti hatások megszüntetésére és mértékük minimalizálására irányuló intézkedéseket, amelyeket a vállalatok adott esetben, a körülményektől függően kötelesek meghozni.

- (39) Tehát a tényleges káros hatások megszüntetésére és mértékének minimalizálására vonatkozóan ezen irányelvben rögzített kötelezettség teljesítése érdekében a vállalatoknak adott esetben az alábbi intézkedések meghozatalát kell előírni. A káros hatás semlegesítéséhez vagy mértékének minimalizálásához az adott káros hatás jelentőségével és nagyságrendjével, valamint a vállalat káros hatáshoz való hozzájárulásával arányos intézkedést kell hozniuk. Amennyiben a káros hatás azonnali megszüntetésére való lehetőség hiányában szükséges, a vállalatoknak korrekciós intézkedési tervet kell készíteniük és végrehajtaniuk, amely az intézkedésre vonatkozóan észszerű és egyértelműen meghatározott határidőket, a javulás mérésére pedig minőségi és mennyiségi mutatókat tartalmaz. A vállalatoknak emellett törekedniük annak elérésére, hogy a velük tartós üzleti kapcsolatban álló közvetlen üzleti partnerük szerződéses biztosítékokat nyújtson a vállalatok magatartási kódexének és – szükség esetén – megelőző intézkedési tervének betartatására, többek között azáltal, hogy hasonló szerződéses biztosítékokat vár el a partnereitől, amennyiben tevékenységeik a vállalatok értékláncának részét képezik. A szerződéses biztosítékokat a betartásuk ellenőrzése céljából megfelelő intézkedéseknek kell kísérniük. Végezetül a vállalatoknak emellett a káros hatások megszüntetését vagy mértékének minimalizálását célzó beruházásokat kell végrehajtaniuk, célzott és arányos támogatást kell nyújtaniuk a velük tartós üzleti kapcsolatban álló kkv-knak, valamint együtt kell működniük más szervezetekkel, többek között azért, hogy adott esetben növeljék a káros hatás megszüntetésére való képességüket.
- (40) Annak érdekében, hogy ezen irányelv maradéktalanul tartalmazza mindazokat a lehetőségeket, amelyek a vállalatok rendelkezésére állnak, ha a leírt intézkedésekkel nem kezelhetők a tényleges hatások, rendelkezni kell arról a lehetőségről is, hogy a vállalat a magatartási kódexének vagy a korrekciós intézkedési tervének betartatása érdekében megkísérelhet szerződést kötni a közvetett üzleti partnerrel, és megfelelő intézkedéseket hozhat annak ellenőrzésére, hogy a vele közvetett üzleti kapcsolatban álló vállalkozás betartja-e a szerződést.
- (41) A tényleges káros hatások eredményes megszüntetéséhez vagy minimalizálásához a vállalatoknak az értékláncban velük üzleti kapcsolatban álló vállalkozásokkal való együttműködést kell előnyben részesíteniük az üzleti kapcsolat megszakítása helyett, amely csak végső eszközként alkalmazható a tényleges káros hatások megszüntetésére vagy minimalizálására tett sikertelen kísérlet után. Azonban azokra az esetekre nézve, amikor a leírt intézkedésekkel nem szüntethetők meg, illetve nem csökkenthetők megfelelően a tényleges káros hatások, ezen irányelvnek azt a kötelezettséget is rögzítenie kell, hogy a vállalatok tartózkodjanak az adott partnerrel új jogviszony

létesítésétől vagy fennálló jogviszonyuk kiterjesztésétől, és – amennyiben a jogviszonyukra irányadó jog feljogosítja őket – ideiglenesen függesszék fel a kereskedelmi kapcsolatukat az érintett partnerrel, és ezzel egyidejűleg intézkedjenek a káros hatás megszüntetése vagy mértékének minimalizálása érdekében, vagy szüntessék meg az üzleti kapcsolatot az érintett tevékenységek tekintetében, ha a káros hatás súlyosnak minősül. Ahhoz, hogy a vállalatok teljesíthessék ezt a kötelezettséget, a tagállamoknak lehetőséget kell biztosítaniuk azoknak az üzleti kapcsolatoknak a megszakítására, amelyekre irányadó a joguk.

- (42) A vállalatoknak lehetőséget kell biztosítaniuk arra, hogy személyek és szervezetek közvetlenül nekik tegyenek panaszt, amennyiben jogos aggályok merülnek fel tényleges vagy lehetséges káros emberi jogi és környezeti hatásokat illetően. Az ilyen panasz benyújtására jogosult szervezetek körébe kell tartozniuk az érintett értékláncban dolgozó egyéneket képviselő szakszervezeteknek vagy más munkavállalói képviselőknek és az érintett értéklánchoz kapcsolódó területeken működő civil társadalmi szervezeteknek, amennyiben tudomásuk van lehetséges vagy tényleges káros hatásokról. A vállalatoknak eljárást kell kialakítaniuk e panaszok kezelésére, valamint adott esetben a munkavállalók, a szakszervezetek és más munkavállalói képviselők ezen eljárásról való tájékoztatására. A panasztételi és korrekciós mechanizmus igénybevétele nem zárhatja ki, hogy a panaszos bírósági jogorvoslati lehetőségeket is igénybe vegyen. A nemzetközi normáknak megfelelően biztosítani kell a panaszosoknak a jogot arra, hogy a panasz nyomán megfelelő intézkedések meghozatalát kérjék a vállalattól, és a panasz tárgyát képező tényleges vagy lehetséges súlyosan káros hatások megvitatása céljából találkozzanak a vállalat megfelelő szintű képviselőivel. E jogosultság alapján nem szabad észszerűtlen megkeresésekkel fordulni a vállalatokhoz.
- (43) A vállalatoknak figyelemmel kell kísérniük az átvilágítási intézkedéseik végrehajtását és eredményességét. Időszakosan értékelniük kell a saját, a leányvállalataik és – ha az értékláncaikat érintik – a velük tartós üzleti kapcsolatban álló vállalkozások tevékenységeit, hogy figyelemmel kísérjék a káros emberi jogi és környezeti hatások feltárásának, megelőzésének, minimalizálásának, megszüntetésének és csökkentésének eredményességét. Az értékelés keretében meg kell győződni arról, hogy sikerült-e a káros hatásokat megfelelően feltárni, az átvilágítási intézkedéseket végrehajtani, a káros hatásokat pedig ténylegesen megelőzni vagy megszüntetni. Annak érdekében, hogy ez az értékelés naprakész legyen, legalább 12 havonta el kell végezni, a köztes időszakban pedig felül kell vizsgálni, ha alapos okkal feltételezhető, hogy a káros hatások jelentős új kockázatai merülhettek fel.
- (44) Az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségére vonatkozó ENSZ-irányelvekben és az OECD-keretben foglalt hatályos nemzetközi normákban foglaltakhoz hasonlóan az átvilágítási követelmény részét képezi az átvilágítási politikákra, eljárásokra, valamint a tényleges vagy lehetséges káros hatások feltárása és kezelése érdekében végzett tevékenységekre vonatkozó lényeges információk, köztük ez e tevékenységekből fakadó megállapítások és eredmények külső kommunikációja. A 2013/34/EU irányelvnek a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolás tekintetében történő módosítására irányuló javaslat beszámolási kötelezettségeket ír elő az ezen irányelv hatálya alá tartozó vállalatok számára. A beszámolási kötelezettségek közötti átfedések elkerülése érdekében

ez az irányelv ezért nem vezethet be új beszámolási kötelezettségeket azokon a 2013/34/EU irányelv szerinti kötelezettségeken túlmenően, amelyek az azon irányelv és az annak alapján kidolgozandó beszámolási standardok hatálya alá tartozó vállalatokra vonatkoznak. Azok a vállalkozások, amelyek ezen irányelv hatálya alá tartoznak, de nem vonatkozik rájuk a 2013/34/EU irányelv, az ezen irányelvben az átvilágítás részeként folytatandó kommunikációra vonatkozóan előírt kötelezettségüket úgy teljesíthetik, hogy honlapjukon éves beszámolót tesznek közzé a nemzetközi üzleti körökben szokásos nyelven.

- (45) A Bizottságnak iránymutatást kell nyújtania a szerződési mintafeltételekről, hogy ezzel megkönnyítse a vállalatok számára a rájuk vonatkozó átvilágítási követelmények teljesítését az egész értékláncuk tekintetében, és korlátozza a szabályozásból eredő terheknek a vállalatokkal üzleti kapcsolatban álló kkv-kra való áthárítását.
- (46) Lehetővé kell tenni, hogy a Bizottság – a vonatkozó nemzetközi iránymutatásokat és normákat alapul véve, a tagállamokkal és az érdekelt felekkel, valamint az Európai Unió Alapjogi Ügynökségével, az Európai Környezetvédelmi Ügynökséggel és adott esetben az átvilágítás terén szakértelemmel rendelkező nemzetközi szervezetekkel egyeztetve – iránymutatást adjon ki bizonyos ágazatokra vagy meghatározott káros hatásokra vonatkozóan, hogy segítséget nyújtson és gyakorlati eszközöket biztosítson a vállalatoknak vagy a tagállami hatóságoknak azzal kapcsolatban, hogyan kell teljesíteniük a vállalatoknak az átvilágítási kötelezettségeiket.
- (47) Noha ezen irányelv hatálya a kkv-kra nem terjed ki, de az irányelv hatálya alá tartozó vállalatok vállalkozóiként vagy alvállalkozóiként őket is érinthetik a rendelkezései. Mindazonáltal a cél a kkv-kra nehezedő pénzügyi és adminisztratív teher csökkentése, mivel közülük sokan kerültek nehéz helyzetbe a világméretű gazdasági és egészségügyi válság következtében. A kkv-k támogatása érdekében a tagállamoknak – önállóan vagy közösen – külön honlapokat, portálokat vagy platformokat kell létrehozniuk és működtetniük, emellett pénzügyi támogatást is nyújthatnak a kkv-knak, és segíthetik őket a kapacitásépítésben. Ezt a támogatást az értéklánc felsőbb szintjein lévő harmadik országbeli gazdasági szereplőknek is hozzáférhetővé tenni, illetve szükség esetén hozzájuk kell igazítani, vagy rájuk is ki kell terjeszteni. A kkv-kkal üzleti kapcsolatban álló vállalatokat is ösztönözni kell, hogy támogassák ezeket a vállalkozásokat az átvilágítási intézkedések végrehajtásában, amennyiben az erre vonatkozó követelmények veszélyeztetnék az életképességüket, továbbá alkalmazzanak méltányos, észszerű, megkülönböztetésmentes és arányos intézkedéseket velük szemben.
- (48) A kkv-knak nyújtott tagállami támogatás kiegészítése érdekében a Bizottság a meglévő uniós eszközökre, projektekre, valamint az átvilágítás Unión belüli és harmadik országbeli végrehajtását segítő egyéb intézkedésekre is támaszkodhat. Bevezethet új támogatási intézkedéseket, hogy segítsen a vállalatoknak, köztük a kkv-knak az átvilágítási követelmények teljesítésében. Ennek keretében létrehozhat értéklánc-átláthatósági megfigyelőközpontot, és előmozdíthatja a közös érdekelti kezdeményezéseket.
- (49) A Bizottságnak és a tagállamoknak továbbra is a harmadik országokkal partnerségben együttműködve kell támogatniuk az értéklánc felsőbb szintjein lévő gazdasági szereplőket, kiemelt figyelmet fordítva a mezőgazdasági kistermelőkre, hogy kiépítsék a

tevékenységeik és üzleti kapcsolataik káros emberi jogi és környezeti hatásainak eredményes megelőzéséhez és csökkentéséhez szükséges kapacitást. Szomszédsági, fejlesztési és nemzetközi együttműködési eszközeiket felhasználva támogatást kell nyújtaniuk harmadik országbeli kormányok és az értéklánc felsőbb szintjein lévő harmadik országbeli gazdasági szereplők részére a tevékenységeik és a felsőbb szinteken lévő szereplőkkel fennálló üzleti kapcsolataik káros emberi jogi és környezeti hatásainak kezeléséhez. Ennek keretében együttműködhetnek partnerországok kormányaival, a helyi magánszektor szereplőivel és érdekelt felekkel a káros emberi jogi és környezeti hatások kiváltó okainak kezelésében.

- (50) Ezen irányelv akkor járul hozzá eredményesen az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez, ha előírja, hogy a vállalatok fogadjanak el tervet az üzleti modelljük és stratégiájuk fenntartható gazdaságra való átállással és a Párizsi Megállapodás szerint a globális felmelegedés 1,5 °C-ra történő korlátozásával való összeegyeztethetőségének biztosítására. Ha a vállalat tevékenységeinek fő kockázata vagy fő hatása az éghajlatot érinti, vagy esetében ezt kellett volna megállapítani, akkor a vállalatnak kibocsátáscsökkentési célokat is meg kell határoznia a tervében.
- (51) E kibocsátáscsökkentési célok megfelelő végrehajtása és az igazgatók pénzügyi ösztönzőibe való beépítése érdekében a tervet kellően figyelembe kell venni az igazgatók változó javadalmazásának megállapításakor, ha a változó javadalmazás az igazgatónak a vállalat üzleti stratégiájához, valamint hosszú távú érdekeihez és fenntarthatóságához való hozzájárulásához kötődik.
- (52) Ahhoz, hogy az egyik tagállam jogának hatálya alá sem tartozó vállalatok is eredményesen felügyelhetők legyenek, és velük szemben is érvényesíthető legyen ez az irányelv, ezeknek a vállalatoknak megfelelő felhatalmazással rendelkező, meghatalmazott képviselőt kell kijelölniük az Unióban, és tájékoztatást kell nyújtaniuk a meghatalmazott képviselőjükről. Lehetővé kell tenni, hogy a meghatalmazott képviselő kapcsolattartóként is eljárjon, amennyiben teljesülnek ezen irányelv vonatkozó követelményei.
- (53) A tagállamoknak ki kell jelölniük egy vagy több nemzeti felügyeleti hatóságot az átvilágítási kötelezettségek vállalatok általi helyes végrehajtásának figyelemmel kísérésére és ezen irányelv megfelelő érvényesítésére. Ezeknek a felügyeleti hatóságoknak közigazgatási szervnek, az irányelv hatálya alá tartozó vállalatoktól és egyéb piaci érdekektől függetlennek, valamint összeférhetetlenségtől mentesnek kell lenniük. A tagállamoknak nemzeti jogukkal összhangban biztosítaniuk kell az illetékes hatóság megfelelő finanszírozását. A hatóságokat fel kell jogosítani arra, hogy saját kezdeményezésükre vagy az ezen irányelv szerint felhozott panaszok vagy indokolással alátámasztott aggályok alapján megfelelő vizsgálatokat végezzenek. Ha van ágazati jogszabályok alapján illetékes hatóság, a tagállamok e hatóság felelősségi körébe rendelhetik ezen irányelv alkalmazását annak hatáskörén belül. A szabályozott pénzügyi vállalkozások felügyeletét ellátó hatóságot is kijelölhetnek ezen irányelv alkalmazásában felügyeleti hatóságként.
- (54) Az ezen irányelvet végrehajtó nemzeti intézkedések eredményes érvényesítése érdekében a tagállamoknak visszatartó erejű, arányos és hatékony szankcióról kell rendelkezniük az említett intézkedések megsértése esetére. Ahhoz, hogy a szankciórendszer hatékony legyen, a nemzeti felügyeleti hatóságok által kirótt közigazgatási szankciók között

pénzbírságnak is lennie kell. Ha valamely tagállam jogrendszere nem rendelkezik az ezen irányelvben meghatározott közigazgatási szankciókról, a közigazgatási szankciókra vonatkozó szabályokat úgy kell alkalmazni, hogy a szankciót az illetékes felügyeleti hatóság kezdeményezésére az illetékes igazságügyi hatóság rója ki. Ezért az ilyen tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a szabályok és a szankciók alkalmazása az illetékes felügyeleti hatóságok által kiszabott közigazgatási szankciókkal azonos hatású legyen.

- (55) Az ezen irányelv alapján elfogadott nemzeti rendelkezések következetes alkalmazása és érvényesítése érdekében a nemzeti felügyeleti hatóságoknak együtt kell működniük, és össze kell hangolniuk az intézkedéseiket. E célból a Bizottságnak létre kell hoznia a felügyeleti hatóságok európai hálózatát, a felügyeleti hatóságoknak pedig segíteniük kell egymást a feladataik ellátásában, és egymásnak kölcsönös segítséget kell nyújtaniuk.
- (56) A káros hatások áldozatainak tényleges kártalanítása érdekében a tagállamoknak meg kell állapítaniuk az átvilágítási eljárás végrehajtásának elmulasztása miatt a vállalatokat terhelő polgári jogi kártérítési felelősségre vonatkozó szabályokat. A vállalatoknak kártérítési felelősséget kell vállalniuk, ha nem teljesítik a lehetséges káros hatások megelőzésére és csökkentésére vagy a tényleges hatások megszüntetésére és minimalizálására vonatkozó kötelezettségeket, és e mulasztásuk miatt felmerül és kárt okoz a káros hatás, amelyet fel kellett volna tárni, meg kellett volna előzni, csökkenteni kellett volna, meg kellett volna szüntetni, vagy amelynek mértékét minimalizálni kellett volna.
- (57) A közvetett üzleti kapcsolatok szintjén felmerülő kártérítés tekintetében a vállalat felelősségére különös feltételek vonatkoznak. A vállalat nem tartozhat felelősséggel, ha egyedi átvilágítási intézkedéseket hajtott végre. Azonban ilyen intézkedések végrehajtásával nem mentesülhet a felelősség alól abban az esetben, ha észszerűen nem feltételezhető, hogy a ténylegesen végrehajtott – többek között a kötelezettségek teljesítésének ellenőrzésére irányuló – intézkedések elégségesek a káros hatás megelőzéséhez, csökkentéséhez, megszüntetéséhez vagy minimalizálásához. Továbbá a felelősség fennállásának és mértékének értékelése során megfelelően figyelembe kell venni a vállalat arra irányuló erőfeszítéseit – amennyiben azok közvetlenül kapcsolódnak a szóban forgó kárhoz –, hogy eleget tegyen a felügyeleti hatóság által előírt korrekciós intézkedéseknek, a végrehajtott beruházásoknak és a nyújtott célzott támogatásoknak, valamint a más szervezetekkel való együttműködésnek az értékláncaiban jelentkező káros hatások kezelése érdekében.
- (58) A felelősségi rendszer nem szabályozza, kinek kell bizonyítania, hogy a vállalat intézkedései az ügy körülményeire tekintettel észszerűen elégségesek, ezért erről a kérdésről a nemzeti jogban kell rendelkezni.
- (59) A polgári jogi felelősségre vonatkozó szabályokat illetően a megfelelő átvilágítás végrehajtásának elmulasztása miatt a vállalatokat terhelő polgári jogi kártérítési felelősség nem érintheti a vállalatok leányvállalatainak polgári jogi felelősségét vagy az értékláncon belüli közvetlen és közvetett üzleti partnerek polgári jogi felelősségét. Emellett az ezen irányelvben foglalt polgári jogi felelősségi szabályok nem érinthetik a káros emberi jogi hatások vagy a káros környezeti hatások iránti polgári jogi felelősségre vonatkozó uniós és nemzeti szabályokat, amelyek az ezen irányelv hatálya alá nem

tartozó esetekben állapít meg felelősséget, vagy az ezen irányelvben foglaltnál szigorúbb felelősséget írnak elő.

- (60) A káros környezeti hatások iránti polgári jogi felelősséget illetően a károsultak ezen irányelv alapján akkor is követelhetnek kártérítést, ha e követelés átfedést mutat az emberi jogi követeléseikkel.
- (61) Annak érdekében, hogy az emberi jogi sérelmek és környezeti károk áldozatai kártérítési keresetet indíthassanak, és az irányelvből fakadó átvilágítási kötelezettségek teljesítésének vállalat általi elmulasztása miatt kártérítést követelhessenek még abban az esetben is, ha az ilyen követelésekre alkalmazandó jog nem valamely tagállam joga, ami a nemzetközi magánjogi szabályok szerint például akkor fordulhat elő, ha a kár harmadik országban keletkezik, ezen irányelvnek elő kell írnia, hogy a tagállamok gondoskodjanak arról, hogy a nemzeti joguk e cikket átültető rendelkezéseiben megállapított felelősség imperatív jellegű legyen azokban az esetekben, ha az ez irányú követelésekre alkalmazandó jog nem valamely tagállam joga.
- (62) Az ezen irányelv szerinti polgári jogi felelősségi rendszer nem érintheti a környezeti felelősségről szóló 2004/35/EK irányelvet. Ez az irányelv nem gátolhatja a tagállamokat abban, hogy további, szigorúbb kötelezettségeket írjanak elő a vállalatok számára, vagy egyéb módon további, azon irányelvvel megegyező célú intézkedéseket hozzanak.
- (63) Az igazgatóknak az összes tagállam nemzeti joga szerint gondossági kötelezettsége áll fenn a vállalattal szemben. Ennek az általános kötelezettségnek a megértése és az ezen irányelvben bevezetett átvilágítási kötelezettségekkel összhangban történő alkalmazása, valamint a fenntarthatósági szempontok igazgatók által hozott döntésekben való figyelembevétele érdekében ennek az irányelvnek harmonizált módon pontosítania kell az igazgatók általános gondossági kötelezettségét a vállalat érdekének legmegfelelőbb módon történő eljárás iránt, rögzítve, hogy az igazgatóknak figyelembe kell venniük a 2013/34/EU irányelvben foglalt fenntarthatósági kérdéseket, köztük adott esetben az emberi jogi, éghajlatváltozási és környezeti hatásokat, rövid, közép- és hosszú távon egyaránt. Ez a pontosítás nem teszi szükségessé a fennálló nemzeti vállalati struktúrák módosítását.
- (64) A nemzetközi átvilágítási keretekkel összhangban az átvilágítást a vállalatigazgatók felelősségi körébe kell rendelni. Tehát az igazgatóknak kell felelniük az ezen irányelvben meghatározott átvilágítási intézkedések bevezetéséért és felügyeletéért, valamint vállalat átvilágítási politikájának elfogadásáért, az érdekelt felek és a civil társadalmi szervezetek észrevételeinek figyelembevételéért és az átvilágítás vállalati ügyviteli rendszerekbe való beépítéséért. Az igazgatóknak emellett a feltárt tényleges és lehetséges hatásokhoz és a meghozott átvilágítási intézkedésekhez kell igazítaniuk a vállalati stratégiát.
- (65) Az ezen irányelv szerinti átvilágítási kötelezettségek hatálya alá tartozó vállalatoknál dolgozó vagy munkavégzéssel összefüggő tevékenységek keretében ilyen vállalatokkal kapcsolat kerülő személyek döntő szerepet játszhatnak az ezen irányelvben rögzített szabályok megszegésének feltárásában. Ezzel hozzájárulhatnak e szabályszegések megelőzésében és e szabályszegésektől való elrettentésben, valamint ezen irányelv érvényesítésének megerősítésében. Ezért az (EU) 2019/1937 európai parlamenti és

tanácsi irányelvet¹⁰⁶ kell alkalmazni az ezen irányelv bármilyen megsértésének bejelentése és az ilyen jogsértéseket bejelentő személyek védelme tekintetében.

- (66) A 2013/34/EU irányelv fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásra vonatkozó rendelkezései szerinti beszámolási követelmények hatálya alá nem tartozó vállalatok által az ezen irányelv tárgyát képező kérdésekben közlendő információk meghatározása érdekében a Bizottságot fel kell hatalmazni arra, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 290. cikkének megfelelően jogi aktusokat fogadjon el az e beszámolás tartalmával és kritériumaival kapcsolatos kiegészítő szabályok megállapítása tekintetében, meghatározva az átvilágítás leírására, a lehetséges és tényleges hatásokra, valamint az e hatások kapcsán hozott intézkedésekre vonatkozó információk körét. Különösen fontos, hogy a Bizottság az előkészítő munkája során megfelelő konzultációkat folytasson, többek között szakértői szinten is, és hogy e konzultációkra a jogalkotás minőségének javításáról szóló, 2016. április 13-i intézményközi megállapodásnak¹⁰⁷ megfelelően kerüljön sor. A felhatalmazáson alapuló jogi aktusok előkészítésében való egyenlő részvétel biztosítása érdekében az Európai Parlament és a Tanács a tagállamok szakértőivel egyidejűleg kap kézhez minden dokumentumot, és szakértőik rendszeresen részt vehetnek a Bizottság felhatalmazáson alapuló jogi aktusok előkészítésével foglalkozó szakértői csoportjainak ülésein.
- (67) Ezt az irányelvet az uniós adatvédelmi jogszabályok, valamint a magánéletnek és a személyes adatoknak az Európai Unió Alapjogi Chartájának 7. és 8. cikkében foglaltak szerinti védelméhez való jog tiszteletben tartásával kell alkalmazni. A személyes adatok ezen irányelv szerinti kezelése során az (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek¹⁰⁸, ezen belül a célhoz kötöttségre, az adattakarékosságra és a korlátozott tárolhatóságra a korlátozott tárolhatóságra vonatkozó előírásoknak megfelelően kell eljárni.
- (68) Az (EU) 2018/1725 európai parlamenti és tanácsi rendelet¹⁰⁹ 28. cikkének (2) bekezdésével összhangban a Bizottság konzultált az európai adatvédelmi biztossal, aki 2022. ...-án/-én véleményt nyilvánított.

¹⁰⁶ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1937 irányelve (2019. október 23.) az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről (HL L 305., 2019.11.26., 17. o.).

¹⁰⁷ HL L 123., 2016.5.12., 1. o.

¹⁰⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) (HL L 119., 2016.5.4., 1. o.).

¹⁰⁹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1725 rendelete (2018. október 23.) a természetes személyeknek a személyes adatok uniós intézmények, szervek, hivatalok és ügynökségek általi kezelése tekintetében való védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról (HL L 295., 2018.11.21., 39. o.).

- (69) Ez az irányelv nem érinti az emberi jogok, a környezetvédelem és az éghajlatváltozás terén más uniós jogalkotási aktusokban megállapított kötelezettségeket. Ha ezen irányelv rendelkezései ellentétesek másik, azonos célú, szélesebb vagy szűkebb körű kötelezettségeket előíró uniós jogalkotási aktus valamely rendelkezésével, a másik uniós jogalkotási aktus rendelkezései irányadók a kollízió erejéig, és alkalmazandók az adott kötelezettségekre.
- (70) A vizsgálatot kell végeznie és jelentést kell készítenie arról, hogy a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet útmutatásával való összhangba hozatala érdekében vagy a munkaerő-kizsákmányolásra, az emberi jogi jogsértésekre vagy újonnan felmerülő környezeti veszélyekre vonatkozó egyértelmű bizonyítékok fényében fel kell-e venni újabb ágazatokat az ezen irányelv hatálya alá tartozó nagy hatású ágazatok körébe, szükséges-e módosítani az ezen irányelvben említett vonatkozó nemzetközi egyezmények felsorolását, különös tekintettel a nemzetközi fejleményekre, vagy ezen irányelv átvilágításra vonatkozó rendelkezéseit a káros éghajlati hatásokra is ki kell-e terjeszteni.
- (71) Az irányelv célja, vagyis az egységes piacon rejlő lehetőségeknek a fenntartható gazdaságra való átállás előmozdítására való kihasználása és a fenntartható fejlődéshez a vállalatok értékláncaiban felmerülő lehetséges vagy tényleges káros emberi jogi és környezeti hatások megelőzésével és csökkentésével történő hozzájárulás, nem érhető el kielégítően, ha a tagállamok önállóan vagy tevékenységeik összehangolása nélkül járnak el, következésképpen az intézkedések léptéke és hatásai miatt uniós szinten jobban megvalósítható. Kiemelendő, hogy az érintett problémák és azok okai nemzetközi vonatkozásúak, mivel számos vállalat Unió-szerte vagy világszinten folytat tevékenységeket, az értékláncok pedig más tagállamokra és harmadik országokra is kiterjednek. Ezenkívül abban az esetben, ha a tagállamok önállóan hoznak intézkedéseket, fennáll a kockázata annak, hogy ezek az intézkedések nem lesznek eredményesek, és a belső piac szétagoltságához vezetnek. Az Unió ezért intézkedéseket hozhat az EUSZ 5. cikkében foglalt szubszidiaritási elvnek megfelelően. Az említett cikkben meghatározott arányossági elvnek megfelelően ez az irányelv nem haladja meg az e cél eléréséhez szükséges mértéket,

ELFOGADTA EZT AZ IRÁNYELVET:

1. cikk

Tárgy

- (1) Ez az irányelv az alábbiakra vonatkozó szabályokat állapítja meg:
- a) a vállalatoknak az emberi jogokra és a környezetre gyakorolt tényleges és lehetséges káros hatásokkal kapcsolatos kötelezettségei a saját tevékenységük, a leányvállalataik tevékenységei és az értéklánc azon szereplői által végzett

tevékenységek tekintetében, amelyekkel a vállalat tartós üzleti kapcsolatot ápol; valamint

b) a fent említett kötelezettségek megsértésével kapcsolatos felelősség.

Az üzleti kapcsolatok „tartós” jellegét rendszeresen, legalább 12 havonta értékelni kell.

- (2) Ez az irányelv nem szolgálhat az emberi jogok, a környezet vagy az éghajlat védelmére vonatkozó, a tagállamok jogszabályai által az irányelv elfogadásának időpontjában előírt szint csökkentésének az alapjául.
- (3) Az irányelv nem érinti az emberi jogok, a környezetvédelem és az éghajlatváltozás területén az egyéb uniós jogalkotási aktusok alapján fennálló kötelezettségeket. Ha az irányelv rendelkezései ellentétesek egy másik uniós jogalkotási aktus ugyanazon célokat szolgáló, szélesebb körű vagy konkrétabb kötelezettségeket előíró rendelkezésével, az eltérés erejéig a másik uniós jogalkotási aktus rendelkezései az irányadóak, és azokat kell alkalmazni az említett konkrét kötelezettségekre.

2. cikk

Hatály

- (1) Ez az irányelv minden olyan vállalatra alkalmazandó, amely valamely tagállam jogszabályai szerint jött létre, és megfelel valamely alábbi feltételnek:
 - a) a vállalat átlagosan több mint 500 munkavállalót foglalkoztatott, nettó világpiaci árbevétele pedig meghaladta a 150 millió EUR-t a legutóbbi olyan pénzügyi évben, amelyre vonatkozóan éves beszámoló készült;
 - b) a vállalat nem érte el az a) pontban meghatározott küszöbértékeket, de a legutóbbi olyan pénzügyi évben, amelyre vonatkozóan éves beszámoló készült, átlagosan több mint 250 munkavállalót foglalkoztatott, és a nettó világpiaci árbevétele meghaladta a 40 millió EUR-t, feltéve, hogy e nettó árbevételnek legalább az 50 %-a egy vagy több alábbi ágazatban keletkezett:
 - i. textíliák, bőr- és kapcsolódó termékek (többek között lábbelik) gyártása, valamint textíliák, ruházati termékek és lábbelik nagykereskedelme;
 - ii. mezőgazdaság, erdészet, halászat (az akvakultúrát is beleértve), élelmiszeripari termékek gyártása, valamint mezőgazdasági nyersanyagok, élő állatok, fa, élelmiszerek és italok nagykereskedelme;
 - iii. ásványkincsek kitermelése, függetlenül attól, hogy arra hol kerül sor (ideértve a kőolajat, a földgázt, a szenet, a lignitet, a fémeket és a fémérceket, valamint minden más, nemfém ásványt és kőbányászati terméket), alapvető fémtermékek, egyéb nemfém ásványi termékek és fémfeldolgozási termékek gyártása (a gépek és berendezések kivételével), valamint ásványkincsek, ásványi alapanyagok és köztes termékek nagykereskedelme (ideértve a fémeket és a fémérceket, az építőanyagokat, a tüzelőanyagokat, a vegyi anyagokat és az egyéb köztes termékeket is).

- (2) Az irányelv azokra a vállalatokra is alkalmazandó, amelyek valamely harmadik ország jogszabályai szerint jöttek létre, és megfelelnek valamely alábbi feltételnek:
- a) a legutóbbi pénzügyi évet megelőző pénzügyi évben több mint 150 millió EUR nettó árbevételt ért el az Unióban;
 - b) a legutóbbi pénzügyi évet megelőző pénzügyi évben 40 millió EUR-t meghaladó, de legfeljebb 150 millió EUR nettó árbevételt ért el az Unióban, feltéve, hogy nettó világpiaci árbevételének legalább az 50 %-a az (1) bekezdés b) pontjában felsorolt egy vagy több ágazatban keletkezett.
- (3) Az (1) bekezdés alkalmazásában a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók számát teljes munkaidős egyenértékben kell kiszámítani. A kölcsönzött munkavállalókat úgy kell figyelembe venni a munkavállalók számának megállapításakor, mintha a vállalat közvetlenül alkalmazta volna őket az adott időszakra.
- (4) Az (1) bekezdésben említett vállalatok tekintetében az ezen irányelv hatálya alá tartozó kérdések szabályozására az a tagállam illetékes, amelyben az adott vállalat székhelye található.

3. cikk

Fogalommeghatározások

Ezen irányelv alkalmazásában a következő fogalommeghatározásokat kell alkalmazni:

- a) „vállalat”: a következők bármelyike:
- i. a 2013/34/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv I. mellékletében felsorolt valamely társasági formában létrehozott jogi személy¹¹⁰;
 - ii. egy harmadik ország joga szerint létrehozott jogi személy, amely az említett irányelv I. és II. mellékletében felsoroltakhoz hasonló formában jött létre;
 - iii. a 2013/34/EU irányelv II. mellékletében felsorolt valamely társasági formában létrehozott jogi személy, amely teljes egészében az i. és ii. pont hatálya alá tartozó társasági formában szervezett vállalkozásokból áll;
 - iv. olyan szabályozott pénzügyi vállalkozás, függetlenül annak jogi formájától, amely
 - az 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 4. cikke (1) bekezdésének 1. pontjában meghatározott hitelintézet¹¹¹,

¹¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2013/34/EU irányelve (2013. június 26.) a meghatározott típusú vállalkozások éves pénzügyi kimutatásairól, összevont (konszolidált) éves pénzügyi kimutatásairól és a kapcsolódó beszámolókról (HL L 182., 2013.6.29., 19. o.).

- a 2014/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 4. cikke (1) bekezdésének 1. pontjában meghatározott befektetési vállalkozás¹¹²,
- a 2011/61/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 4. cikke (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott alternatív befektetésialapkezelő (ABAK), beleértve a 345/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti európai kockázati tőke-alap (EuVECA) kezelőjét¹¹³, a 346/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti európai szociális vállalkozási alap (ESZVA) kezelőjét¹¹⁴ és az (EU) 2015/760 európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti európai hosszú távú befektetési alap (EHTBA) kezelőjét¹¹⁵,
- átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozás (ÁÉKBV) 2009/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti alapkezelő társasága¹¹⁶,
- a 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 13. cikkének 1. pontjában meghatározott biztosító¹¹⁷,
- a 2009/138/EK irányelv 13. cikkének 4. pontjában meghatározott viszontbiztosító,
- az (EU) 2016/2341 európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikkének 6. pontjában meghatározott foglalkoztatói nyugellátást szolgáltató intézmény¹¹⁸,

¹¹¹ Az Európai Parlament és a Tanács 575/2013/EU rendelete (2013. június 26.) a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról (HL L 176., 2013.6.27., 1. o.).

¹¹² Az Európai Parlament és a Tanács 2014/65/EU irányelve (2014. május 15.) a pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról (HL L 173., 2014.6.12., 349. o.).

¹¹³ Az Európai Parlament és a Tanács 345/2013/EU rendelete (2013. április 17.) az európai kockázati tőke-alapokról (HL L 115., 2013.4.25., 1. o.).

¹¹⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 346/2013/EU rendelete (2013. április 17.) az európai szociális vállalkozási alapokról (HL L 115., 2013.4.25., 18. o.).

¹¹⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/760 rendelete (2015. április 29.) az európai hosszú távú befektetési alapokról (HL L 123., 2015.5.19., 98. o.).

¹¹⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/65/EK irányelve (2009. július 13.) az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokra (ÁÉKBV) vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról (HL L 302., 2009.11.17., 32. o.).

¹¹⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/138/EK irányelve (2009. november 25.) a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról (Szolvencia II) (HL L 335., 2009.12.17., 1. o.).

¹¹⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/2341 irányelve (2016. december 14.) a foglalkoztatói nyugellátást szolgáltató intézmények tevékenységéről és felügyeletéről (HL L 354., 2016.12.23., 37. o.).

- a 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet¹¹⁹ és a 987/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet¹²⁰ hatálya alá tartozó, szociális biztonsági rendszernek minősülő nyugdíjrendszereket működtető nyugdíjintézetek, valamint az ilyen nyugdíjrendszerek működtetése céljára létrehozott bármely jogi személy,
- a 2011/61/EU irányelv 4. cikke (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott ABAK által kezelt alternatív befektetési alap (ABA) vagy a vonatkozó tagállami jogszabály alapján felügyelt ABA,
- a 2009/65/EK irányelv 1. cikkének (2) bekezdése szerinti ÁÉKBV,
- a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 2. cikkének 1. pontjában meghatározott központi szerződő fél¹²¹,
- a 909/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 2. cikke (1) bekezdésének 1. pontjában meghatározott központi értéktár¹²²,
- a 2009/138/EK irányelv 211. cikkével összhangban engedélyezett különleges célú gazdasági egységként működő biztosító vagy viszontbiztosító,
- az (EU) 2017/2402 európai parlamenti és tanácsi rendelet 2. cikkének 2. pontjában meghatározott értékpapírosítási különleges célú gazdasági egység¹²³,
- a 2009/138/EK irányelv 212. cikke (1) bekezdésének f) pontjában meghatározott biztosítói holdingtársaság vagy a 2009/138/EK irányelv 212. cikke (1) bekezdésének h) pontjában meghatározott vegyes pénzügyi holdingtársaság, amely olyan biztosítói csoport része, amely az említett irányelv 213. cikke alapján csoportszintű felügyelet hatálya alá tartozik, és

¹¹⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 883/2004/EK rendelete (2004. április 29.) a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról (HL L 166., 2004.4.30., 1. o.).

¹²⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 987/2009/EK rendelete (2009. szeptember 16.) a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról (HL L 284., 2009.10.30., 1. o.).

¹²¹ Az Európai Parlament és a Tanács 648/2012/EU rendelete (2012. július 4.) a tőzsdén kívüli származtatott ügyletekről, a központi szerződő felekről és a kereskedési adattárakról (HL L 201., 2012.7.27., 1. o.).

¹²² Az Európai Parlament és a Tanács 909/2014/EU rendelete (2014. július 23.) az Európai Unión belüli értékpapír-kiegyenlítés javításáról és a központi értéktárakról, valamint a 98/26/EK és a 2014/65/EU irányelv, valamint a 236/2012/EU rendelet módosításáról (HL L 257., 2014.8.28., 1. o.).

¹²³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/2402 rendelete (2017. december 12.) az értékpapírosítás általános keretrendszerének meghatározásáról, az egyszerű, átlátható és egységesített értékpapírosítás egyedi keretrendszerének létrehozásáról, valamint a 2009/65/EK, a 2009/138/EK és a 2011/61/EU irányelv és az 1060/2009/EK és a 648/2012/EU rendelet módosításáról (HL L 347., 2017.12.28., 35. o.).

amely a 2009/138/EK irányelv 214. cikkének (2) bekezdése értelmében nem mentesül a csoportfelügyelet alól,

- az (EU) 2015/2366 európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikke (1) bekezdésének d) pontjában meghatározott pénzforgalmi intézmény¹²⁴,
 - a 2009/110/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikkének 1. pontjában meghatározott elektronikuspénz-kibocsátó intézmény¹²⁵,
 - az (EU) 2020/1503 európai parlamenti és tanácsi rendelet 2. cikke (1) bekezdésének e) pontjában meghatározott közösségi finanszírozási szolgáltató¹²⁶,
 - [a kriptoeszközök piacairól és az (EU) 2019/1937 irányelv módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslat¹²⁷] 3. cikke (1) bekezdésének 8. pontjában meghatározott kriptoeszköz-szolgáltató, amennyiben [a kriptoeszközök piacairól és az (EU) 2019/1937 irányelv módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslat] 3. cikke (1) bekezdésének 9. pontjában meghatározott egy vagy több kriptoeszköz-szolgáltatást nyújt;
- b) „káros környezeti hatás”: a melléklet II. részében felsorolt nemzetközi környezetvédelmi egyezmények szerinti tilalom vagy kötelezettség megsértéséből eredő káros környezeti hatás;
- c) „káros emberi jogi hatás”: a melléklet I. részének 2. pontjában felsorolt nemzetközi egyezményekben rögzített, a melléklet I. részének 1. pontjában felsorolt jogok vagy tilalmak megsértéséből eredő, védett személyeket érintő káros hatás;

¹²⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/2366 irányelve (2015. november 25.) a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és az 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 337., 2015.12.23., 35. o.).

¹²⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/110/EK irányelve (2009. szeptember 16.) az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények tevékenységének megkezdéséről, folytatásáról és prudenciális felügyeletéről, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról, valamint a 2000/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 267., 2009.10.10., 7. o.).

¹²⁶ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/1503 rendelete (2020. október 7.) az európai közösségi finanszírozási üzleti szolgáltatókról, valamint az (EU) 2017/1129 rendelet és az (EU) 2019/1937 irányelv módosításáról (HL L 347., 2020.10.20., 1. o.).

¹²⁷ COM(2020) 593 final.

- d) „leányvállalat”: olyan jogi személy, amelyen keresztül a 2004/109/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv¹²⁸ 2. cikke (1) bekezdésének f) pontjában meghatározott „ellenőrzött vállalkozás” a tevékenységét végzik;
- e) „üzleti kapcsolat”: olyan vállalkozóval, alvállalkozóval vagy más jogi személlyel („partnerrel”) fennálló kapcsolat,
- i. amellyel a vállalat kereskedelmi megállapodást kötött, vagy amelynek a vállalat finanszírozást, biztosítást vagy viszontbiztosítást nyújt; vagy
 - ii. amely a vállalat termékeivel vagy szolgáltatásaival kapcsolatos üzleti tevékenységet végez a vállalat javára vagy nevében;
- f) „tartós üzleti kapcsolat”: olyan közvetlen vagy közvetett üzleti kapcsolat, amely intenzitását vagy időtartamát tekintve tartós, vagy várhatóan tartós lesz, és amely nem elhanyagolható vagy csupán kiegészítő részét képezi az értékláncnak;
- g) „értéklánc”: egy adott vállalat által végzett árutermeléshez vagy szolgáltatásnyújtáshoz kapcsolódó tevékenységek, ideértve a termékek vagy szolgáltatások fejlesztését, a termékek felhasználását és ártalmatlanítását, valamint a vállalat által a beszerzési és az értékesítési láncban belül kialakított tartós üzleti kapcsolatokkal összefüggő tevékenységeket. Az a) pont iv. alpontja szerinti vállalatok esetében az „értéklánc” a szóban forgó szolgáltatások nyújtása tekintetében csak az érintett kölcsön-, hitel- és egyéb pénzügyi szolgáltatásokat igénybe vevő ügyfelek tevékenységeit, valamint azoknak az azonos csoporthoz tartozó más vállalatoknak a tevékenységeit foglalja magában, amelyek tevékenysége a szóban forgó szerződéshez kapcsolódik. Az említett szabályozott pénzügyi vállalkozások értéklánca nem terjed ki azokra a kkv-kra, amelyek kölcsönt, hitelt, finanszírozást, biztosítást vagy viszontbiztosítást vesznek igénybe az említett szervezetektől;
- h) „független harmadik fél általi ellenőrzés”: annak ellenőrzése, hogy egy adott vállalat vagy a vállalat értékláncának egyes részei megfelelnek-e az ezen irányelv rendelkezéseiből eredő emberi jogi és környezetvédelmi követelményeknek, amely ellenőrzést a vállalatától független ellenőr végzi, akivel kapcsolatban nem merülhet fel összeférhetetlenség, aki tapasztalattal és szakértelemmel rendelkezik a környezetvédelmi és az emberi jogi kérdésekben, és aki felelősséggel tartozik az ellenőrzés minőségéért és megbízhatóságáért;
- i) „kkv”: társasági formától függetlenül olyan mikro-, kis- vagy középvállalkozás, amely nem tagja semmilyen nagyobb vállalatcsoportnak – e fogalmaknak a 2013/34/EU irányelv 3. cikkének (1), (2), (3) és (7) bekezdésében foglalt meghatározása alapján;

¹²⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2004/109/EK irányelve (2004. december 15.) a szabályozott piacra bevezetett értékpapírok kibocsátóival kapcsolatos információkra vonatkozó átláthatósági követelmények harmonizációjáról és a 2001/34/EK irányelv módosításáról (HL L 390., 2004.12.31., 38. o.).

- j) „ágazati kezdeményezés”: kormányok, ágazati szövetségek vagy az érdekelt szervezetek csoportjai által kidolgozott és felügyelt, az értéklánc átvilágítására irányuló önkéntes eljárások, eszközök és mechanizmusok kombinációja, beleértve a független harmadik fél általi ellenőrzéseket is;
- k) „meghatalmazott képviselő”: az Unióban lakóhellyel rendelkező vagy letelepedett természetes vagy jogi személy, aki vagy amely az a) pont ii. alpontja szerinti vállalatról megbízást kapott arra, hogy eljárjon a nevében a vállalat ezen irányelv szerinti kötelezettségeinek teljesítésével kapcsolatban;
- l) „súlyos káros hatás”: a környezetre vagy az emberi jogokra gyakorolt olyan káros hatás, amely jellegénél fogva különösen fontos, jelentős számú személyt, illetve jelentős területet érint, visszafordíthatatlan, vagy a hatás jelentkezése előtt fennálló helyzet helyreállításához szükséges intézkedésekre tekintettel különösen nehezen orvosolható;
- m) „nettó árbevétel”:
 - i. a 2013/34/EU irányelv 2. cikkének 5. pontjában meghatározott „nettó árbevétel”; vagy
 - ii. amennyiben a vállalat az 1606/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet¹²⁹ alapján elfogadott nemzetközi számviteli standardokat alkalmaz, vagy az a) pont ii. alpontja szerinti vállalat, azon pénzügyi beszámolási keret által meghatározott vagy értelmében vett bevétel, amely alapján a vállalat pénzügyi kimutatásai elkészülnek;
- (n) „érdekelt felek”: a vállalat munkavállalói és leányvállalatainak munkavállalói, valamint olyan egyéb személyek, csoportok, közösségek vagy szervezetek, akiknek, illetve amelyeknek a jogaira vagy az érdekeire a vállalat termékei, szolgáltatásai és tevékenységei, valamint leányvállalatai és üzleti kapcsolatai hatást gyakorolnak, illetve gyakorolhatnak;
- (o) „igazgató”:
 - i. i. valamely vállalat ügyviteli, ügyvezető vagy felügyeleti testületének a tagja;
 - ii. a vezérigazgató és – ha van ilyen funkció a vállalatnál – a vezérigazgató-helyettes, amennyiben nem tagjai a vállalat ügyviteli, ügyvezető vagy felügyeleti testületeinek;
 - iii. az i. vagy ii. pont szerinti feladatokhoz hasonló feladatokat ellátó más személyek;

¹²⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 1606/2002/EK rendelete (2002. július 19.) a nemzetközi számviteli standardok alkalmazásáról (HL L 243., 2002.9.11., 1. o.).

- p) „igazgatótanács”: a vállalat ügyvezetésének felügyeletéért felelős igazgatási vagy felügyeleti szerv, ha pedig nincs ilyen szerv, az ezzel egyenértékű feladatokat ellátó személy vagy személyek;
- q) „megfelelő intézkedés”: olyan intézkedés, amely alkalmas az átvilágítás céljainak az elérésére, arányban áll a káros hatás súlyosságával és bekövetkezésének valószínűségével, és a vállalat számára észszerűen elérhető, figyelembe véve az adott eset körülményeit, köztük a gazdasági ágazat és az érintett üzleti kapcsolat jellemzőit, a vállalat ezekre gyakorolt befolyását, valamint az intézkedések rangsorolásának a szükségességét.

4. cikk

Átvilágítás

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a vállalatok az alábbi intézkedések útján az 5–11. cikkben meghatározott emberi jogi és környezetvédelmi átvilágítást (a továbbiakban: átvilágítás) végezzék:
- a) az átvilágítás rögzítése a vállalati szabályzatokban az 5. cikkel összhangban;
 - b) a tényleges vagy lehetséges káros hatások azonosítása a 6. cikkel összhangban;
 - c) a lehetséges káros hatások megelőzése és enyhítése, valamint a tényleges káros hatások megszüntetése és minimalizálása a 7. és a 8. cikkel összhangban;
 - d) panaszkezelési eljárás létrehozása és fenntartása a 9. cikkel összhangban;
 - e) az átvilágításra vonatkozó vállalati szabályzat és intézkedések hatékonyságának nyomon követése a 10. cikkel összhangban;
 - f) az átvilágításról szóló nyilvános tájékoztatás a 11. cikkel összhangban.
- (2) A tagállamok biztosítják, hogy a vállalatok az átvilágítás érdekében az alkalmazandó versenyjogi rendelkezésekkel összhangban erőforrásokat és információkat oszthassanak meg a vállalatcsoportjukon belül, valamint más jogalanyokkal.

5. cikk

Az átvilágítás rögzítése a vállalati szabályzatokban

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a vállalatok valamennyi vállalati szabályzatukba beépítsék az átvilágítást, valamint hogy átvilágítási szabályzatot alkalmazzanak. Az átvilágítási szabályzatnak az alábbiakat kell tartalmaznia:
- a) a vállalat átvilágítással kapcsolatos megközelítésének a leírását, beleértve a hosszú távú megközelítést is;
 - b) egy magatartási kódexet, amely rögzíti a vállalat munkavállalói és leányvállalatai által követendő szabályokat és elveket;
 - c) az átvilágítás végrehajtása érdekében bevezetett eljárások bemutatását, ideértve a magatartási kódex betartásának ellenőrzése céljából, valamint a kódex

alkalmazásának a már meglévő üzleti kapcsolatokra történő kiterjesztése érdekében hozott intézkedéseket.

- (2) A tagállamok biztosítják, hogy a vállalatok évente frissítsék az átvilágítási szabályzatukat.

6. cikk

A tényleges és a lehetséges káros hatások azonosítása

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a vállalatok a (2), a (3) és a (4) bekezdéssel összhangban megfelelő intézkedéseket hozzanak a saját vagy leányvállalataik tevékenységéből, illetve – amennyiben azok az értékláncukhoz kapcsolódnak – a tartós üzleti kapcsolataikból eredő tényleges és lehetséges káros emberi jogi és környezeti hatások azonosítása érdekében.
- (2) Az (1) bekezdéstől eltérve a 2. cikk (1) bekezdésének b) pontjában és a 2. cikk (2) bekezdésének b) pontjában említett vállalatoknak csak a 2. cikk (1) bekezdésének b) pontjában említett megfelelő ágazatra vonatkozó tényleges és lehetséges súlyos káros hatásokat kell azonosítaniuk.
- (3) Amennyiben a 3. cikk a) pontjának iv. alpontjában említett vállalatok hitelt, kölcsönt vagy más pénzügyi szolgáltatást nyújtanak, a tényleges és lehetséges káros emberi jogi és környezeti hatásokat csak az adott szolgáltatás nyújtása előtt kell azonosítani.
- (4) A tagállamok biztosítják, hogy az (1) bekezdésben említett káros hatások – adott esetben mennyiségi és minőségi információk alapján történő – azonosítása érdekében a vállalatok megfelelő forrásokat vehessenek igénybe, így többek között független jelentéseket és a 9. cikkben rögzített panaszkezelési eljárás keretében összegyűjtött információkat. A vállalatoknak ezenkívül adott esetben konzultációkat kell folytatniuk a potenciálisan érintett csoportokkal – ideértve a munkavállalókat és az egyéb érdekelt feleket is – annak érdekében, hogy információt gyűjtsenek a tényleges vagy lehetséges káros hatásokról.

7. cikk

A lehetséges káros hatások megelőzése

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a vállalatok e cikk (2), (3), (4) és (5) bekezdésével összhangban megfelelő intézkedéseket hozzanak a 6. cikk alapján azonosított vagy azonosítandó lehetséges káros emberi jogi és környezeti hatások megelőzése vagy – amennyiben a megelőzés nem vagy nem azonnal lehetséges – megfelelő enyhítése céljából.
- (2) A vállalatoknak adott esetben a következő intézkedéseket kell meghozniuk:
 - a) ha a megelőzéshez szükséges intézkedések jellege vagy összetettsége indokolja, ki kell dolgozniuk és végre kell hajtaniuk egy megelőzésre irányuló intézkedési tervet, amelynek észszerű és világosan meghatározott határidőket, valamint a javulás mérésére szolgáló minőségi és mennyiségi mutatókat kell tartalmaznia. A

megelőzésre irányuló intézkedési tervet az érintett érdekelt felekkel egyeztetve kell kidolgozni;

- b) a velük közvetlen üzleti kapcsolatban álló üzleti partnereiktől szerződéses biztosítékokat kell kérniük arra vonatkozóan, hogy gondoskodni fognak a vállalat magatartási kódexének és szükség esetén a megelőzésre irányuló intézkedési tervének a betartásáról, melynek keretében saját partnereiktől is megfelelő szerződéses biztosítékokat kérnek, ha azok tevékenységei a vállalat értékláncának részét képezik (továbbadott szerződéses kötelezettségek). Az említett szerződéses biztosítékok beszerzése esetén alkalmazni kell a (4) bekezdést;
 - c) olyan beruházásokat kell végrehajtaniuk, amelyek szükségesek az (1) bekezdés betartásához, így például az irányítási vagy termelési folyamatokba és az infrastruktúrába történő beruházásokat;
 - d) célzott és arányos támogatást kell nyújtaniuk azoknak a kkv-knak, amelyekkel a vállalat tartós üzleti kapcsolatban áll, amennyiben a magatartási kódex vagy a megelőzésre irányuló intézkedési terv betartása veszélyeztetné a kkv-k életképességét;
 - e) az uniós joggal – a versenyjogot is beleértve – összhangban együtt kell működniük más szervezetekkel többek között annak érdekében, hogy adott esetben javítsák a káros hatások megszüntetésére vonatkozó képességüket, különösen azokban az esetekben, amikor nem áll rendelkezésre más megfelelő vagy hatékony intézkedés.
- (3) Azon lehetséges káros hatások tekintetében, amelyek a (2) bekezdésben említett intézkedésekkel nem előzhetők meg, vagy nem enyhíthetők kellő mértékben, magatartási kódexének vagy megelőzésre irányuló intézkedési tervének a betartatása érdekében a vállalat megpróbálhat szerződést kötni a vele közvetett kapcsolatban álló partnerekkel. Ha ilyen szerződés megkötésére kerül sor, alkalmazni kell a (4) bekezdést.
- (4) A szerződéses biztosítékokat vagy a szerződést a megfelelés ellenőrzése érdekében megfelelő intézkedésekkel kell kiegészíteni. A megfelelés ellenőrzése céljából a vállalat megfelelő ágazati kezdeményezésekre vagy független harmadik fél általi ellenőrzésekre hivatkozhat.
- Azokban az esetekben, amikor kkv-tól kérnek szerződéses biztosítékot, vagy kkv-val kötnek szerződést, az alkalmazott feltételeknek tisztességesnek, észszerűnek és megkülönböztetésmentesnek kell lenniük. Amennyiben a kkv-k tekintetében a megfelelés ellenőrzésére irányuló intézkedéseket hajtanak végre, a vállalat viseli a független harmadik fél általi ellenőrzés költségeit.
- (5) Az (1) bekezdés szerinti azon lehetséges káros hatások tekintetében, amelyeket a (2), a (3) és a (4) bekezdésben foglalt intézkedésekkel nem lehetett megelőzni vagy kellő mértékben enyhíteni, a vállalat köteles tartózkodni attól, hogy új kapcsolatot létesítsen, illetve hogy a már meglévő kapcsolatát elmélyítse azzal a partnerrel, amellyel összefüggésben, illetve amelynek az értékláncában az adott hatás felmerült, és ha az érintett kapcsolatra irányadó jogszabályok megengedik, köteles megtenni a következő intézkedéseket:

- a) köteles az érintett partnerrel ideiglenesen felfüggeszteni a kereskedelmi kapcsolatokat, és ezzel egyidejűleg köteles intézkedni a hatás megelőzése és minimalizálása érdekében, ha észszerűen feltételezhető, hogy ezek az intézkedések rövid távon eredményesek lesznek;
- b) ha a lehetséges káros hatás súlyos, az érintett tevékenységek tekintetében köteles megszüntetni az üzleti kapcsolatot.

A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a jogszabályaik hatálya alá tartozó szerződésekben rendelkezni lehessen az üzleti kapcsolat megszüntetéséről.

- (6) Az (5) bekezdés b) pontjától eltérve, ha a 3. cikk a) pontjának iv. alpontjában említett vállalatok hitelt, kölcsönt vagy egyéb pénzügyi szolgáltatást nyújtanak, nem kötelesek felmondani a hitel-, kölcsön- vagy egyéb pénzügyi szolgáltatási szerződést, amennyiben észszerűen feltételezhető, hogy azzal jelentős sérelmet okoznának az adott szolgáltatást igénybe vevő jogalanynak.

8. cikk

A tényleges káros hatások megszüntetése

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a vállalatok e cikk (2)–(6) bekezdésével összhangban megfelelő intézkedéseket hozzanak a 6. cikk alapján azonosított vagy azonosítandó tényleges káros hatások megszüntetése érdekében.
- (2) Ha az adott káros hatás nem szüntethető meg, a tagállamok biztosítják, hogy a vállalatok minimalizálják annak mértékét.
- (3) A vállalatoknak adott esetben a következő intézkedéseket kell meghozniuk:
 - a) semlegesíteniük kell a káros hatást, vagy minimalizálniuk kell annak mértékét, többek között az érintett személyeknek fizetett kártérítés és az érintett közösségeknek biztosított pénzügyi ellentételezés révén. Az intézkedésnek arányosnak kell lennie a káros hatás jelentőségével és mértékével, valamint a vállalat magatartásának a káros hatás bekövetkezésében való közrehatásával;
 - b) ha a káros hatás nem szüntethető meg azonnal, ki kell dolgozniuk és végre kell hajtaniuk egy korrekciós intézkedési tervet, amelynek észszerű és világosan meghatározott határidőket, valamint a javulás mérésére szolgáló minőségi és mennyiségi mutatókat kell tartalmaznia. A korrekciós intézkedési tervet adott esetben az érdekelt felekkel egyeztetve kell kidolgozni;
 - c) a velük tartós üzleti kapcsolatban álló közvetlen partnereiktől szerződéses biztosítékokat kell kérniük arra vonatkozóan, hogy gondoskodni fognak a magatartási kódex és szükség esetén a korrekciós intézkedési terv betartásáról, melynek keretében saját partnereiktől is megfelelő szerződéses biztosítékokat kérnek, ha azok az értéklánc részét képezik (továbbadott szerződéses kötelezettségek). Az említett szerződéses biztosítékok beszerzése esetén alkalmazni kell az (5) bekezdést;

- d) olyan beruházásokat kell végrehajtaniuk, amelyek szükségesek az (1), a (2) és a (3) bekezdés betartásához, így például az irányítási vagy termelési folyamatokba és az infrastruktúrába történő beruházásokat;
 - e) célzott és arányos támogatást kell nyújtaniuk azoknak a kkv-knak, amelyekkel a vállalat tartós üzleti kapcsolatban áll, amennyiben a magatartási kódex vagy a korrekciós intézkedési terv betartása veszélyeztetné a kkv-k életképességét;
 - f) az uniós joggal – a versenyjogot is beleértve – összhangban együtt kell működniük más szervezetekkel többek között annak érdekében, hogy adott esetben javítsák a káros hatások megszüntetésére vonatkozó képességüket, különösen azokban az esetekben, amikor nem áll rendelkezésre más megfelelő vagy hatékony intézkedés.
- (4) Azon tényleges káros hatások tekintetében, amelyek a (3) bekezdésben említett intézkedésekkel nem szüntethetők meg, vagy nem enyhíthetők kellő mértékben, magatartási kódexének vagy korrekciós intézkedési tervének a betartatása érdekében a vállalat megpróbálhat szerződést kötni vele közvetett kapcsolatban álló partnerekkel. Ha ilyen szerződés megkötésére kerül sor, alkalmazni kell az (5) bekezdést.
- (5) A szerződéses biztosítékokat vagy a szerződést a megfelelés ellenőrzése érdekében megfelelő intézkedésekkel kell kiegészíteni. A megfelelés ellenőrzése céljából a vállalat megfelelő ágazati kezdeményezésekre vagy független harmadik fél általi ellenőrzésekre hivatkozhat.
- Azokban az esetekben, amikor kkv-tól kérnek szerződéses biztosítékot, vagy kkv-val kötnek szerződést, az alkalmazott feltételeknek tisztességesnek, észszerűnek és megkülönböztetésmentesnek kell lenniük. Amennyiben a kkv-k tekintetében a megfelelés ellenőrzésére irányuló intézkedéseket hajtanak végre, a vállalat viseli a független harmadik fél általi ellenőrzés költségeit.
- (6) Az (1) bekezdés szerinti azon tényleges káros hatások tekintetében, amelyeket a (3), a (4) és az (5) bekezdésben foglalt intézkedésekkel nem lehetett megszüntetni, illetve amelyek mértékét nem lehetett minimalizálni, a vállalat köteles tartózkodni attól, hogy új kapcsolatot létesítsen, illetve hogy a már meglévő kapcsolatát elmélyítse azzal a partnerrel, amellyel összefüggésben, illetve amelynek az értékláncában az adott hatás felmerült, és ha az érintett kapcsolatra irányadó jogszabályok megengedik, köteles megtenni valamely alábbi intézkedést:
- a) köteles ideiglenesen felfüggeszteni a kereskedelmi kapcsolatokat az érintett partnerrel, és ezzel egyidejűleg köteles intézkedni a káros hatás megszüntetése vagy mértékének minimalizálása érdekében; vagy
 - b) ha a káros hatás súlyosnak minősül, az érintett tevékenységek tekintetében köteles megszüntetni az üzleti kapcsolatot.
- A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a jogszabályaik hatálya alá tartozó szerződésekben rendelkezni lehessen az üzleti kapcsolat megszüntetéséről.
- (7) A (6) bekezdés b) pontjától eltérve, ha a 3. cikk a) pontjának iv. alpontjában említett vállalatok hitelt, kölcsönt vagy egyéb pénzügyi szolgáltatást nyújtanak, nem kötelesek

felmondani a hitel-, kölcsön- vagy egyéb pénzügyi szolgáltatási szerződést, amennyiben észszerűen feltételezhető, hogy azzal jelentős sérelmet okoznának az adott szolgáltatást igénybe vevő jogalanynak.

9. cikk

Panaszkezelési eljárás

- (1) A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a vállalatok a (2) bekezdésben felsorolt személyek és szervezetek számára biztosítsák a panasztétel lehetőségét, amennyiben azoknak a tényleges vagy lehetséges káros emberi jogi és környezeti hatásokat illetően megalapozott aggályaik merülnek fel saját működésükkel, leányvállalataik működésével és értékláncukkal kapcsolatban.
- (2) A tagállamok az alábbiak számára biztosítják a panasztétel lehetőségét:
 - a) azok a személyek, akiket káros hatás ért, vagy akikről alapos okkal feltételezhető, hogy káros hatás érheti őket;
 - b) az érintett értékláncban dolgozó személyek képviselőit ellátó szakszervezetek és a munkavállalók egyéb képviselői;
 - c) az érintett értéklánchoz kapcsolódó területeken működő civil társadalmi szervezetek.
- (3) A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a vállalatok létrehozzanak egy, az (1) bekezdésben említett panaszok kezelésére szolgáló eljárást – beleértve az abban az esetben alkalmazandó eljárást is, ha a vállalat a panaszt megalapozatlannak tartja –, valamint arról, hogy a vállalatok tájékoztassák az érintett munkavállalókat és szakszervezeteket ezekről az eljárásokról. A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben a panasz megalapozott, a panasz tárgyát képező káros hatás a 6. cikk értelmében azonosítottak minősüljön.
- (4) A tagállamok biztosítják, hogy a panaszosok jogosultak legyenek az alábbiakra:
 - a) a panasszal kapcsolatban megfelelő visszajelzést kérhessenek attól a vállalattól, amelyhez az (1) bekezdés alapján panaszt nyújtottak be; és
 - b) megfelelő szintű megbeszélést tarthassanak a vállalat képviselőivel a panasz tárgyát képező lehetséges vagy tényleges súlyos káros hatások megvitatása érdekében.

10. cikk

Nyomon követés

A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a vállalatok rendszeresen értékeljék saját és leányvállalataik működését és intézkedéseit, valamint – amennyiben kapcsolódnak a vállalat értékláncaihoz – azon partnereik működését és intézkedéseit is, amelyekkel tartós üzleti kapcsolatban állnak, annak érdekében, hogy nyomon kövessék az emberi jogokra és a környezetre gyakorolt káros hatások azonosításának, megelőzésének, enyhítésének, megszüntetésének és minimalizálásának a hatékonyságát. Ezeknek az értékeléseknek adott

esetben minőségi és mennyiségi mutatókon kell alapulniuk, és azokat legalább 12 havonta, valamint minden olyan esetben el kell végezni, amikor alapos okkal feltételezhető, hogy a káros hatások bekövetkezésének jelentős új kockázata merülhet fel. Az említett értékelések eredményének megfelelően frissíteni kell az átvilágítási szabályzatot.

11. cikk

Kommunikáció

A tagállamok biztosítják, hogy a 2013/34/EU irányelv 19a. és 29a. cikke szerinti beszámolási követelmények hatálya alá nem tartozó vállalatok az említett irányelv hatálya alá tartozó kérdésekről olyan módon számoljanak be, hogy a nemzetközi üzleti szférában szokásosan használt nyelven közzétesznek egy éves jelentést a honlapjukon. A jelentést minden évben április 30-ig kell közzétenni az előző naptári évre vonatkozóan.

A Bizottság a 28. cikknek megfelelően felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogad el az (1) bekezdés szerinti jelentéstétel tartalmára és kritériumaira vonatkozóan, amelyek meghatározzák az átvilágítás bemutatására, a lehetséges és tényleges káros hatásokra és az ezekkel kapcsolatban meghozott intézkedésekre vonatkozó információkat.

12. cikk

Szerződésirendelkezés-minták

Annak érdekében, hogy megkönnyítse a vállalatok számára a 7. cikk (2) bekezdése b) pontjának és a 8. cikk (3) bekezdése c) pontjának való megfelelést, a Bizottság önkéntesen alkalmazható szerződésirendelkezés-mintákról szóló iránymutatást fogad el.

13. cikk

Iránymutatások

Annak érdekében, hogy támogatást nyújtson a vállalatoknak, illetve a tagállami hatóságoknak azzal kapcsolatban, hogy a vállalatoknak milyen módon kell eleget tenniük az átvilágítási kötelezettségeiknek, a Bizottság a tagállamokkal, az érdekelt felekkel, az Európai Unió Alapjogi Ügynökségével, az Európai Környezetvédelmi Ügynökséggel, valamint adott esetben az átvilágítás terén szakértelemmel rendelkező nemzetközi szervezetekkel egyeztetve iránymutatásokat adhat ki, többek között meghatározott ágazatokra vagy káros hatásokra vonatkozóan.

14. cikk

Kísérő intézkedések

- (1) Annak érdekében, hogy az ezen irányelvből eredő kötelezettségek teljesítésére irányuló erőfeszítésekkel kapcsolatban tájékoztatást és támogatást nyújtsanak a vállalatoknak, valamint a vállalatok azon partnereinek, amelyekkel azok az értékláncukon belül tartós üzleti kapcsolatot ápolnak, a tagállamok külön-külön vagy közösen az említett célt szolgáló weboldalakat, platformokat vagy portálokat hoznak létre és üzemeltetnek. E tekintetben különös figyelmet kell fordítani a vállalatok értékláncához tartozó kkv-kra.

- (2) A tagállamok az alkalmazandó állami támogatási szabályok sérelme nélkül pénzügyi támogatást nyújthatnak a kkv-knak.
- (3) A Bizottság kiegészítheti a tagállamok azon támogatási intézkedéseit, amelyek a kellő gondosság elvének az Unióban és harmadik országokban történő betartását támogató meglévő uniós fellépésekre épülnek, és új intézkedéseket dolgozhat ki, így többek között előmozdíthatja az érdekelt felek közös kezdeményezéseit annak érdekében, hogy segítséget nyújtson a vállalatoknak a kötelezettségeik teljesítéséhez.
- (4) Az ezen irányelv 5–11. cikkében említett kötelezettségeik teljesítésének lehetővé tétele érdekében a vállalatok ágazati programokra és többszereplős kezdeményezésekre is támaszkodhatnak, amennyiben azok alkalmasak e kötelezettségek teljesítésének a támogatására. A Bizottság és a tagállamok elősegíthetik az említett programokra vagy kezdeményezésekre és azok eredményeire vonatkozó információk terjesztését. A Bizottság a tagállamokkal együttműködésben iránymutatást adhat ki az ágazati programok és a többszereplős kezdeményezések alkalmasságának az értékelésére vonatkozóan.

15. cikk

Az éghajlatváltozás elleni küzdelem

- (1) A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a 2. cikk (1) bekezdésének a) pontjában és a 2. cikk (2) bekezdésének a) pontjában említett vállalatok tervet fogadjanak el annak biztosítása érdekében, hogy a vállalat üzleti modellje és stratégiája összeegyeztethető legyen a fenntartható gazdaságra való átállással és a globális felmelegedés 1,5 °C-ra való korlátozásával, a Párizsi Megállapodással összhangban. Ennek a tervnek a vállalat által az észszerűség keretein belül beszerezhető információk alapján elsősorban azt kell megállapítania, hogy az éghajlatváltozás milyen mértékben jelent kockázatot, illetve milyen hatást gyakorolhat a vállalat működésére.
- (2) A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a vállalatok kibocsátáscsökkentési célkitűzéseket is rögzítsenek a terveikben, amennyiben megállapították – vagy meg kellett volna állapítani –, hogy az éghajlatváltozás jelentős kockázatot jelent, vagy jelentős hatást gyakorol az adott vállalat működésére.
- (3) A tagállamok gondoskodnak arról, hogy változó javadalmazás megállapítása esetén a vállalatok megfelelően figyelembe vegyék az (1) és a (2) bekezdésben említett kötelezettségek teljesítését, amennyiben a változó javadalmazás az igazgatóknak a vállalat üzleti stratégiájához, hosszú távú érdekeihez és fenntarthatóságához történő hozzájárulásához kapcsolódik.

16. cikk

Meghatalmazott képviselő

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a 2. cikk (2) bekezdésében említett valamennyi vállalat olyan jogi vagy természetes személyt jelöljön ki meghatalmazott képviselőjének, aki vagy amely a vállalat működésének helye szerinti valamely tagállamban rendelkezik

székhellyel vagy lakóhellyel. A meghatalmazás akkor válik érvényessé, amikor a meghatalmazott képviselő megerősíti annak elfogadását.

- (2) A tagállamok biztosítják, hogy a meghatalmazott képviselő neve, címe, e-mail-címe és telefonszáma bejelentésre kerüljön a meghatalmazott képviselő lakóhelye vagy székhelye szerinti tagállam valamely felügyeleti hatóságához. A tagállamok biztosítják, hogy a meghatalmazott képviselő bármely felügyeleti hatóság felhívására köteles legyen benyújtani a meghatalmazás egy példányát az adott hatósághoz, valamely tagállam hivatalos nyelvén.
- (3) A tagállamok biztosítják, hogy a meghatalmazott képviselő lakóhelye vagy székhelye szerinti tagállam valamely felügyeleti hatósága és – amennyiben a két tagállam nem azonos – annak a tagállamnak valamely felügyeleti hatósága, amelyben a legutóbbi pénzügyi évet megelőző pénzügyi évben a vállalat Unióban elért nettó árbevételének a legnagyobb része keletkezett, tájékoztatást kapjon arról, hogy a vállalat a 2. cikk (2) bekezdése értelmében vett vállalat.
- (4) A tagállamok biztosítják, hogy valamennyi vállalat felhatalmazza a meghatalmazott képviselőjét arra, hogy minden ügyben átvegye a felügyeleti hatóságoktól azokat az értesítéseket, amelyek az ezen irányelvet átültető nemzeti rendelkezések betartásához és végrehajtásához szükségesek. A vállalatok kötelesek minden olyan hatáskört és erőforrást biztosítani a meghatalmazott képviselőjüknek, amely a felügyeleti hatóságokkal való együttműködéshez szükséges.

17. cikk

Felügyeleti hatóságok

- (1) A 6–11. cikk és a 15. cikk (1) és (2) bekezdése alapján elfogadott nemzeti rendelkezésekben rögzített kötelezettségek betartásának a felügyelete céljából minden tagállam köteles kijelölni egy vagy több felügyeleti hatóságot (a továbbiakban: felügyeleti hatóság).
- (2) A 2. cikk (1) bekezdésében említett vállalatok tekintetében az illetékes felügyeleti hatóság annak a tagállamnak a felügyeleti hatósága, amelyben a vállalat székhelye található.
- (3) A 2. cikk (2) bekezdésében említett vállalatok tekintetében az illetékes felügyeleti hatóság annak a tagállamnak a felügyeleti hatósága, amelyben a vállalat fiókteleppel rendelkezik. Ha a vállalat egyik tagállamban sem rendelkezik fiókteleppel, vagy különböző tagállamokban vannak fióktelepei, az illetékes felügyeleti hatóság annak a tagállamnak a felügyeleti hatósága, amelyben a 30. cikkben megjelölt időpont előtti legutóbbi pénzügyi évet megelőző pénzügyi évben, illetve a 2. cikk (2) bekezdésében meghatározott feltételeknek a vállalat általi első alkalommal történő teljesítésekor – e dátumok közül a későbbit figyelembe véve – a vállalat Unióban elért nettó árbevételének a legnagyobb része keletkezett.

Ha a körülmények megváltozása folytán a 2. cikk (2) bekezdésében említett valamely vállalat az Unión belüli árbevétele nagy részét egy másik tagállamban éri el, megfelelően alátámasztott kérelmet nyújthat be azon felügyeleti hatóság

megváltoztatása iránt, amely az adott vállalat tekintetében illetékességgel rendelkezik az ezen irányelv hatálya alá tartozó ügyek szabályozására.

- (4) Ha valamely tagállam egynél több felügyeleti hatóságot jelöl ki, köteles egyértelműen meghatározni azok hatáskörét és illetékességét, és köteles biztosítani, hogy az említett hatóságok szorosan és hatékonyan együttműködjenek egymással.
- (5) A tagállamok a szabályozott pénzügyi vállalkozások felügyeletéért felelős hatóságokat az ezen irányelv értelmében vett felügyeleti hatóságként is kijelölhetik.
- (6) A tagállamok a 30. cikk (1) bekezdésének a) pontjában megjelölt időpontig tájékoztatják a Bizottságot az e cikk alapján kijelölt felügyeleti hatóságok nevééről és elérhetőségéről, valamint több kijelölt felügyeleti hatóság esetén az egyes hatóságok hatásköréről és illetékességéről. Ha ezzel kapcsolatban változás következik be, a tagállamok kötelesek tájékoztatni a Bizottságot.
- (7) A Bizottság nyilvánosan elérhetővé teszi – többek között a honlapján – a felügyeleti hatóságok jegyzékét. A Bizottság a tagállamoktól kapott információk alapján rendszeresen frissíti a jegyzéket.
- (8) A tagállamok garantálják a felügyeleti hatóságok függetlenségét, és biztosítják, hogy a felügyeleti hatóságok, valamint azok meglévő és korábbi munkavállalói, továbbá a nevükben eljáró ellenőrök és szakértők pártatlanul, átláthatóan és a szakmai titoktartási kötelezettségeket tiszteletben tartva gyakorolják a hatáskörüket. Ennek megfelelően a tagállamok biztosítják, hogy a hatóság jogilag és funkcionálisan független legyen az ezen irányelv hatálya alá tartozó vállalatoktól és az egyéb piaci érdekeltségektől, valamint hogy a hatóság munkavállalói és az irányításáért felelős személyek tekintetében ne álljon fenn összeférhetetlenség, hogy titoktartási kötelezettség vonatkozzon rájuk, és hogy tartózkodjanak a feladataikkal összeegyeztethetetlen tevékenységektől.

18. cikk

A felügyeleti hatóságok hatásköre

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a felügyeleti hatóságok megfelelő hatáskörökkel és erőforrásokkal rendelkezzenek az ezen irányelv alapján rájuk bízott feladatok elvégzéséhez, így többek között tájékoztatást kérhessenek, és vizsgálatokat folytathassanak le az ezen irányelvben meghatározott kötelezettségek teljesítésével kapcsolatban.
- (2) A felügyeleti hatóság hivatalból vagy a 19. cikk alapján vele közölt megalapozott aggályok alapján vizsgálatot kezdeményezhet, ha úgy véli, hogy elegendő információval rendelkezik arra vonatkozóan, hogy lehetséges, hogy az adott vállalat megsértette az ezen irányelv alapján elfogadott nemzeti rendelkezésekben előírt kötelezettségeket.
- (3) Az ellenőrzést annak a tagállamnak a nemzeti jogával összhangban kell elvégezni, amelyben azt lefolytatják, és arról a vállalatot előzetesen értesíteni kell, kivéve, ha az előzetes értesítés akadályozná az ellenőrzés hatékonyságát. Ha a felügyeleti hatóság a

vizsgálat keretében egy másik tagállam területén kíván ellenőrzést végezni, a 21. cikk (2) bekezdése szerint segítséget kell kérnie az adott tagállam felügyeleti hatóságától.

- (4) Ha a felügyeleti hatóság az (1) és a (2) bekezdés alapján hozott intézkedések eredményeként megállapítja, hogy egy adott vállalat nem felelt meg az ezen irányelv alapján elfogadott nemzeti rendelkezéseknek, megfelelő időt biztosít az érintett vállalatnak a korrekciós intézkedések megtételére, amennyiben lehetőség van ilyen intézkedésekre.

A korrekciós intézkedések meghozatala nem zárja ki a közigazgatási szankciók kiszabását vagy károkozás esetén a polgári jogi felelősségre vonást a 20., illetve a 22. cikkel összhangban.

- (5) Feladataik ellátása során a felügyeleti hatóságoknak legalább a következőkre kell jogosultaknak lenniük:
- a) arra, hogy utasítást adjanak az ezen irányelv alapján elfogadott nemzeti rendelkezések megsértésének az abbahagyására, az érintett magatartás megismétlésétől való tartózkodásra, valamint adott esetben a jogsértéssel arányos és annak megszüntetéséhez szükséges korrekciós intézkedések alkalmazására;
 - b) arra, hogy a 20. cikknek megfelelően pénzbírságot szabjanak ki;
 - c) arra, hogy ideiglenes intézkedéseket fogadjanak el a súlyos és helyrehozhatatlan sérelem veszélyének elkerülése érdekében.
- (6) Ha a tagállam jogrendszere nem rendelkezik közigazgatási szankciókról, e cikk és a 20. cikk úgy is végrehajtható, hogy a szankciót az illetékes felügyeleti hatóság kezdeményezésére az illetékes nemzeti bíróságok szabják ki, e szankciók hatékonyságának és a felügyeleti hatóságok által kiszabott közigazgatási szankciókéval megegyező hatásának biztosítása mellett.
- (7) A tagállamok biztosítják, hogy minden természetes és jogi személy jogosult legyen a hatékony bírósági jogorvoslatra a felügyeleti hatóság rá vonatkozó, kötelező erejű határozataival szemben.

19. cikk

Megalapozott aggályok

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a természetes és a jogi személyek bármely felügyeleti hatósággal megoszthassák a megalapozott aggályaikat, ha objektív körülmények alapján megalapozottan feltételezhetik, hogy valamely vállalat nem tartja be az ezen irányelv alapján elfogadott nemzeti rendelkezéseket (a továbbiakban: megalapozott aggályok).
- (2) Ha a megalapozott aggály egy másik felügyeleti hatóság hatáskörébe tartozik, a bejelentést fogadó hatóság továbbítja azt a megfelelő hatóságnak.
- (3) A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a felügyeleti hatóságok elvégezzék a megalapozott aggályok értékelését, és adott esetben gyakorolják a 18. cikkben említett hatáskörüket.

- (4) A felügyeleti hatóság a lehető leghamarabb, a nemzeti jog vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően és az uniós joggal összhangban tájékoztatja az (1) bekezdésben említett személyt az általa közölt megalapozott aggály értékelésének az eredményéről, amelyhez megfelelő indokolást fűz.
- (5) A tagállamok biztosítják, hogy azok a személyek, akik e cikk szerint olyan megalapozott aggályokat terjesztenek elő, amelyekhez a nemzeti jog alapján jogos érdekük fűződik, bírósághoz vagy más olyan független és pártatlan állami szervhez fordulhassanak, amely hatáskörrel rendelkezik annak felülvizsgálatára, hogy a felügyeleti hatóság határozatai, cselekményei vagy mulasztásai eljárásjogi és anyagi jogi szempontból jogszerűek voltak-e.

20. cikk

Szankciók

- (1) A tagállamok megállapítják az ezen irányelv alapján elfogadott nemzeti rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályokat, és meghoznak minden szükséges intézkedést e szabályok végrehajtásának biztosítása érdekében. A szankcióknak hatékonyak, arányosnak és visszatartó erejűnek kell lenniük.
- (2) Annak eldöntésekor, hogy sor kerüljön-e szankciók kiszabására, és ha igen, azok milyen jellegűek és szintűek legyenek, megfelelően figyelembe kell venni, hogy a vállalat milyen erőfeszítéseket tett a felügyeleti hatóság által előírt korrekciós intézkedések teljesítése érdekében, valamint figyelembe kell venni a 7. és a 8. cikk alapján megvalósított beruházásokat és célzott támogatásokat, továbbá az adott esettől függően a vállalat által az értékláncaiban jelentkező káros hatások kezelése érdekében más szervezetekkel folytatott együttműködést is.
- (3) Ha pénzbírságok kiszabására kerül sor, azoknak a vállalat árbevételén kell alapulniuk.
- (4) A tagállamok biztosítják, hogy a felügyeleti hatóságoknak minden olyan határozata közzétételre kerüljön, amely az ezen irányelv rendelkezéseinek megsértésével kapcsolatos szankciókat tartalmaz.

21. cikk

A felügyeleti hatóságok európai hálózata

- (1) A Bizottság létrehozza a felügyeleti hatóságok európai hálózatát, amely a felügyeleti hatóságok képviselőiből áll. A hálózat megkönnyíti a felügyeleti hatóságok együttműködését, valamint a felügyeleti hatóságok szabályozási, vizsgálati, szankcionálási és felügyeleti gyakorlatának a koordinációját és összehangolását, valamint adott esetben az információk felügyeleti hatóságok közötti megosztását.

A Bizottság az ezen irányelv hatálya alá tartozó területeken szakértelemmel rendelkező uniós ügynökségeket felkérheti arra, hogy csatlakozzanak a felügyeleti hatóságok európai hálózatához.
- (2) A felügyeleti hatóságok feladataik ellátása során kölcsönösen tájékoztatják és segítik egymást, és intézkedéseket hoznak az egymással való hatékony együttműködés

érdekében. A kölcsönös segítségnyújtás magában foglalja a 18. cikkben említett hatáskörök gyakorlása érdekében folytatott együttműködést, beleértve az ellenőrzésekkel és az információkérésekkel kapcsolatos együttműködést is.

- (3) A felügyeleti hatóságok minden szükséges lépést megtesznek annak érdekében, hogy indokolatlan késedelem nélkül, de legkésőbb az adott megkeresés kézhezvételétől számított 1 hónapon belül válaszoljanak a más felügyeleti hatóságoktól érkező segítségnyújtás iránti megkeresésekre. E lépések közé tartozhat különösen a vizsgálatok folytatásával kapcsolatos információk továbbítása.
- (4) A segítségnyújtás iránti megkereséseknek minden szükséges információt tartalmazniuk kell, beleértve a megkeresés célját és indokait is. A felügyeleti hatóságok a segítségnyújtás iránti megkeresés útján megszerzett információkat csak arra a célra használhatják fel, amelyre azokat kérték.
- (5) A megkeresett felügyeleti hatóság tájékoztatja a megkereső felügyeleti hatóságot a segítségnyújtás iránti megkereséssel kapcsolatban elért eredményekről vagy adott esetben a megkeresés teljesítése érdekében hozott intézkedésekkel kapcsolatos előrelépésekről.
- (6) A felügyeleti hatóságok semmilyen díjat nem számíthatnak fel egymásnak a segítségnyújtás iránti megkeresések alapján megtett intézkedéseikért.
A felügyeleti hatóságok azonban olyan szabályokról is megállapodhatnak, amelyek értelmében rendkívüli esetekben megtérítik egymásnak a segítségnyújtásból eredő különleges költségeket.
- (7) A 17. cikk (3) bekezdése alapján illetékes felügyeleti hatóság tájékoztatja a felügyeleti hatóságok európai hálózatát az illetékességéről, valamint az illetékes felügyeleti hatóság megváltoztatására irányuló kérelemről.
- (8) Ha az illetékesség megállapításával kapcsolatban kétség merül fel, az illetékesség megállapításának alapjául szolgáló információkat meg kell osztani a felügyeleti hatóságok európai hálózatával, amely koordinálhatja a megoldás megtalálására irányuló erőfeszítéseket.

22. cikk

Polgári jogi felelősség

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a vállalatok kártérítési felelősséggel tartozzanak, ha:
 - a) nem tettek eleget a 7. és a 8. cikkben foglalt kötelezettségeiknek; és
 - b) e mulasztás következtében olyan káros hatás következett be és vezetett károkozashoz, amelynek azonosításáról, megelőzéséről, enyhítéséről, megszüntetéséről vagy mértékének minimalizálásáról a 7. és a 8. cikkben meghatározott megfelelő intézkedések segítségével gondoskodni kellett volna.
- (2) Az (1) bekezdéstől függetlenül a tagállamok biztosítják, hogy amennyiben a vállalat megtette a 7. cikk (2) bekezdésének b) pontjában és a 7. cikk (4) bekezdésében, illetve a 8. cikk (3) bekezdésének c) pontjában és a 8. cikk (5) bekezdésében említett

intézkedéseket, ne feleljen a vele tartós üzleti kapcsolatban álló valamely közvetett partner tevékenysége miatt jelentkező káros hatásból eredő károkért, kivéve, ha az adott körülmények között indokolatlanul számított arra, hogy a ténylegesen megtett intézkedések – többek között a megfelelés ellenőrzésével kapcsolatban – alkalmasak lesznek a káros hatás megelőzésére, enyhítésére, megszüntetésére vagy mértékének minimalizálására.

Az e bekezdés szerinti felelősség fennállásának és mértékének értékelése során megfelelően figyelembe kell venni, hogy a vállalat milyen erőfeszítéseket tett a felügyeleti hatóság által előírt korrekciós intézkedések teljesítése érdekében – amennyiben az adott erőfeszítések közvetlenül kapcsolódnak a szóban forgó kárhoz –, valamint figyelembe kell venni a 7. és a 8. cikk alapján megvalósított beruházásokat és célzott támogatásokat, továbbá a vállalat által az értékláncaiban jelentkező káros hatások kezelése érdekében más szervezetekkel folytatott együttműködést is.

- (3) A vállalatok e rendelkezés alapján felmerülő károkért fennálló polgári jogi felelőssége nem érinti a leányvállalataikat, illetve az értéklánc részét képező közvetlen és közvetett üzleti partnereiknek a polgári jogi felelősségét.
- (4) Az ezen irányelvben foglalt polgári jogi felelősségi szabályok nem érintik a káros emberi jogi vagy környezeti hatásokkal kapcsolatos polgári jogi felelősségre vonatkozó azon uniós és nemzeti szabályokat, amelyek az ezen irányelv hatálya alá nem tartozó helyzetekkel kapcsolatos felelősségről rendelkeznek, vagy szigorúbb felelősségi szabályokat írnak elő, mint ez az irányelv.
- (5) A tagállamok biztosítják, hogy az e cikket átültető nemzeti jogszabályokban előírt felelősség kötelezően alkalmazandó legyen azokban az esetekben, amikor az érintett követelésekre alkalmazandó jog nem valamely tagállam joga.

23. cikk

A jogsértések bejelentése és a bejelentő személyek védelme

Az ezen irányelvvel kapcsolatos jogsértések bejelentésére és a jogsértéseket bejelentő személyek védelmére az (EU) 2019/1937 irányelv alkalmazandó.

24. cikk

Állami támogatás

A tagállamok biztosítják, hogy az állami támogatásért folyamodó vállalatok kötelesek legyenek igazolni, hogy nem alkalmaztak velük szemben szankciókat az ezen irányelvben foglalt kötelezettségek be nem tartása miatt.

25. cikk

Az igazgatók gondossági kötelezettsége

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a vállalat érdekeinek szem előtt tartásával történő eljárásra vonatkozó kötelezettségük teljesítése során a 2. cikk (1) bekezdésében említett vállalatok igazgatói figyelembe vegyék, hogy döntéseik rövid, közép- és hosszú távon

milyen következményekkel járnak a fenntarthatósággal kapcsolatos kérdésekre nézve, adott esetben ideértve az emberi jogi, az éghajlatváltozással kapcsolatos és a környezeti következményeket is.

- (2) A tagállamok biztosítják, hogy az igazgatói kötelezettségek megszegésére vonatkozó jogszabályaik, egyéb szabályaik és közigazgatási rendelkezéseik e cikk rendelkezéseire is alkalmazandók legyenek.

26. cikk

Az átvilágítás kialakítása és felügyelete

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a 2. cikk (1) bekezdésében említett vállalatok igazgatói felelősséggel tartozzanak a 4. cikkben említett átvilágítási intézkedések és különösen az 5. cikkben említett átvilágítási szabályzat bevezetéséért és felügyeletéért, melynek során kellő figyelmet kell fordítaniuk az érdekelt felek és a civil társadalmi szervezetek vonatkozó észrevételeire is. Az igazgatók ezzel kapcsolatban jelentést tesznek az igazgatótanácsnak.
- (2) A tagállamok biztosítják, hogy az igazgatók gondoskodjanak a vállalati stratégia olyan módon történő módosításáról, hogy az figyelembe vegye a 6. cikk alapján azonosított tényleges és lehetséges káros hatásokat, valamint a 7–9. cikk alapján hozott intézkedéseket.

27. cikk

Az (EU) 2019/1937 irányelv módosítása

Az (EU) 2019/1937 irányelv melléklete I. részének E.2. pontja a következő ponttal egészül ki:

„vi. [az Európai Parlament és a Tanács ... irányelve (...) a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról és az (EU) 2019/1937 irányelv módosításáról⁺]

28. cikk

A felhatalmazás gyakorlása

- (1) A felhatalmazáson alapuló jogi aktusok elfogadására vonatkozóan a Bizottság részére adott felhatalmazás feltételeit e cikk tartalmazza.
- (2) A Bizottságnak a 11. cikkben említett, felhatalmazáson alapuló jogi aktusok elfogadására vonatkozó felhatalmazása határozatlan időre szól.

⁺ HL: Kérjük, illessze be a szövegbe a ... dokumentumban foglalt irányelv számát és dátumát, a lábjegyzetbe pedig az irányelv HL-hivatkozását.

- (3) Az Európai Parlament vagy a Tanács bármikor visszavonhatja a 11. cikkben említett felhatalmazást. A visszavonásról szóló határozat megszünteti az abban meghatározott felhatalmazást. A határozat az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő napon vagy a benne megjelölt későbbi időpontban lép hatályba. A határozat nem érinti a már hatályban lévő, felhatalmazáson alapuló jogi aktusok érvényességét.
- (4) A felhatalmazáson alapuló jogi aktus elfogadása előtt a Bizottság a jogalkotás minőségének javításáról szóló 2016. április 13-i intézményközi megállapodásban foglalt elveknek megfelelően konzultál az egyes tagállamok által kijelölt szakértőkkel.
- (5) A Bizottság a felhatalmazáson alapuló jogi aktus elfogadását követően haladéktalanul és egyidejűleg értesíti arról az Európai Parlamentet és a Tanácsot.
- (6) A 11. cikk alapján elfogadott felhatalmazáson alapuló jogi aktus csak akkor lép hatályba, ha az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a jogi aktusról való értesítését követő két hónapon belül sem az Európai Parlament, sem a Tanács nem emelt ellene kifogást, illetve ha az említett időtartam lejártát megelőzően mind az Európai Parlament, mind a Tanács arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy nem fog kifogást emelni. Az Európai Parlament vagy a Tanács kezdeményezésére ez az időtartam két hónappal meghosszabbodik.

29. cikk

Felülvizsgálat

A Bizottság legkésőbb [*Kiadóhivatal: kérjük, illessze be az irányelv hatálybalépését 7 évvel követő dátumot*]-ig jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak ezen irányelv végrehajtásáról. A jelentésben fel kell mérni, hogy az irányelv mennyire volt hatékony a célkitűzései megvalósításában, valamint értékelni kell a következő kérdéseket:

- a) hogy csökkenteni kell-e a munkavállalók létszámára és a nettó árbevételre vonatkozóan a 2. cikk (1) bekezdésében meghatározott küszöbértékeket;
- b) hogy módosítani kell-e a 2. cikk (1) bekezdésének b) pontjában felsorolt ágazatokat, többek között annak érdekében, hogy a lista összhangba kerüljön a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet iránymutatásaival;
- c) hogy módosítani kell-e a mellékletet, többek között a nemzetközi eseményekre figyelemmel;
- d) hogy a 4–14. cikket ki kell-e terjeszteni a káros éghajlati hatásokra.

30. cikk

Átültetés

- (1) A tagállamok legkésőbb [*a HL-be beillesztendő: az ezen irányelv hatálybalépését 2 évvel követő dátum*]-ig elfogadják és kihirdetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek megfeleljenek. E rendelkezések szövegét haladéktalanul megküldik a Bizottságnak.

Ezeket a rendelkezéseket az alábbiak szerint alkalmazzák:

- a) [a HL-be beillesztendő: az ezen irányelv hatálybalépését 2 évvel követő dátum]-tól kezdődően a 2. cikk (1) bekezdésének a) pontjában és a 2. cikk (2) bekezdésének a) pontjában említett vállalatok tekintetében;
- b) [a HL-be beillesztendő: az ezen irányelv hatálybalépését 4 évvel követő dátum]-tól kezdődően a 2. cikk (1) bekezdésének b) pontjában és a 2. cikk (2) bekezdésének b) pontjában említett vállalatok tekintetében.

Amikor a tagállamok elfogadják az említett rendelkezéseket, azokban hivatkozni kell erre az irányelvre, vagy azokhoz hivatalos kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell fűzni. A hivatkozás módját a tagállamok határozzák meg.

- (2) A tagállamok közlik a Bizottsággal nemzeti joguk azon főbb rendelkezéseinek szövegét, amelyeket az ezen irányelv által szabályozott területen fogadnak el.

31. cikk

Hatálybalépés

Ez az irányelv az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

32. cikk

Címzettek

Ennek az irányelvnek a tagállamok a címzettjei.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

az Európai Parlament részéről
az elnök

a Tanács részéről
az elnök